

MAMMAPALSTAT

**Voimaantuminen vanhoillislestadiolaisten äitien
internetyhteisöissä**

Helsingin yliopisto
Käytännöllisen teologian laitos
Elokuu 2007
Meri-Anna Hintsala

Sisällys

1 JOHDANTO.....	5
1.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tausta	5
1.2 Vanhoillislestadiolaisuuden modernisaatiokehitys	8
1.1.2 Lestadiolaisuus – periferioista kaupunkeihin.....	8
1.2.2 Suhde mediateknologiaan	10
1.2.3 Vanhoillislestadiolainen äitiys ja mammalstat	13
2 AIEMPI TUTKIMUS	16
2.1 Nainen vanhoillislestadiolaisuudessa.....	16
2.2 Virtuaaliset vertaisryhmät äitien tukena.....	18
3 VOIMAANTUMISEN TEORIA JA KÄSITTEET.....	22
3.1 Voimaantuminen käsitteenä	22
3.2 Voimaantumisen pääkategoriat	23
3.3 Voimaantuminen katalyyttinä sitoutumiseen	26
4 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	28
4.1 Tutkimustehtävä.....	28
4.2 Haastatteluaineisto	28
4.3 Aineiston analyysi.....	33
4.4 Asemani tutkijana	37
4.5 Tutkimuksen luotettavuus	39
5 MAMMAPALSTAT VANHOILLISLESTADIOLAISEN LIIKKEEN REUNAILMIÖNÄ	42
5.1 Mammalstojen toiminta	42
5.2 Mammalstojen suhde taustayhteisöön.....	51
6 YHTEISÖ INTERNETISSÄ –ETÄISYYTTÄ OTTAVA YHTEISÖ.....	58
6.1 Internetiin liittyvät edut ja mahdollisuudet	58
6.2 Internetiin liittyvät riskit.....	61
7 IDENTIFIKAATIO MAMMAPALSTOILLA	65
7.1 Naiseus ja äitiys identifikaation mahdollistajina	65
7.2 Arkikokemukset yhteisyyden ilmentäjänä.....	69
8 YHTEISÖLLISYYDEN KOKEMINEN MAMMAPALSTOILLA.....	72
8.1 Tervetulleeksi kokeminen ja tasavertaisuus	72
8.2 Kehittyminen ryhmän jäsenenä ja oman aseman reflektio.....	73
8.3 Mammalstat asiantuntijayhteisöinä	76
9 ITSETIETOISUUDEN KASVU VOIMAANTUMISTA EDISTÄVÄNÄ TEKIJÄNÄ	79
9.1 Vertaistuki kaiken läpäisevänä voimana	79
9.2 Oman elämän selkiytyminen	83
9.3 Kasvu ihmisenä.....	86
10 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	90
10.1 Mammalstat henkisenä tilana äitiyteen kasvamisessa.....	90

10.2 Sopeutuminen liikkeeseen ja sitoutuminen oman hyvinvoinnin edistämiseen.....	93
10.3 Mammalpalstat osana äitien elämänhallintaa	97
LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	100
Lähteet	100
Kirjallisuus.....	100
LIITTEET.....	109
Liite 1 Teemahaastattelun runko ja kysymysesimerkkejä.....	109

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tausta

Myöhäismodernissa yhteiskunnassa on tultu aikaan, jolloin yksilöt alkavat kaivata ympärilleen uudenlaista yhteisöllisyyttä. Välttämättä ei ole kyse perinteisestä perheen ja suvun tai paikallisen kyläyhteisön muodostamasta yhteisöllisyydestä vaan uudenaikaisesta rajoja ylittävästä ja individualistien tarpeita täyttävästä yhteisöllisyydestä. Uudenlainen yhteisöllisyys tarjoaa nykyajan yksilöille mahdollisuuden etsiä identiteettiään ja merkityksiä omalle elämälleen.¹

Yhteisöllisyys on ollut sosiologisen tarkastelun kohteena siitä syystä, että se kuuluu ihmisen perusolemuksen. Ihmiset hakeutuvat luontaisesti toistensa seuraan, ja jo Aristoteles piti yhteisöllisyyttä osana hyvää elämää.² Uskonnolliset yhteisöt ovat myös olleet sosiologisen tutkimuksen kohteena. Tutkimus pyrkii löytämään ja todentamaan niitä mekanismeja, joiden varassa arkielämä ja siten yhteisöllisyyskin toimii.³

Modernisaation mukanaan tuomat ilmiöt kuten globalisaatio, yhteiskunnan eriytyminen ja sekularisaatio eli maallistuminen hajottavat perinteistä paikallista yhteisöllisyyttä.⁴ Ihmiset eivät läntisessä yhteiskunnassa esimerkiksi enää välttämättä halua kuulua kirkkoon, mutta harjoittavat kuitenkin uskontoa yksilöllisesti.⁵ Tietoyhteiskunnan nousu ja arvojen moninaistuminen sekä ihmisten helppo liikkuvuus paikasta toiseen ovat vahvistaneet yksilöllistymistä, pakottaneet yksilöt rakentamaan omaa identiteettiään ja etsimään merkityksiä elämälleen. Tämä saa ihmiset liittymään erilaisiin yhteisöihin, joille ominaista on projektiluontoisuus, sitoutumattomuus ja avoimuus.

Laajeneva internet tarjoaa erään kanavan uudenaikaisen yhteisöllisyyden syntymiseen.⁶ Maailmanlaajuisuus, aikaan ja paikkaan sitoutumattomuus sekä anonymiteetti houkuttelevat yksilöitä etsimään itselleen sopivaa yhteisöä internetistä. Internetin vaikutuksesta voidaan jopa sanoa

¹ Hautamäki 2005, 8; Mokka & Neuvonen 2006, 29.

² Sihvola 2005, 17.

³ Sulkunen 1999, 15–17.

⁴ McGuire 1992, 250–266.

⁵ Davie 2000, 8.

⁶ Hautamäki 2005, 9.

tapahtuneen kulttuurisen muutoksen tuhansien ihmisten elämässä ympäri maailmaa.⁷

Nettiyhteisöiksi kutsutut virtuaaliyhteisöt ovat syntyneet jakamaan yksilöiden kokemuksia yhteisistä asioista. Tietoverkkojen tuoma yhteisöllisyys on luonteeltaan kommunikatiivista verrattuna perinteiseen yhteisöllisyyteen, joka rakentuu sosiaalisten toimintojen varaan.⁸ Internetyhteisöissä voi kuitenkin havaita molempia puolia yhteisöllisyyden rakentumisesta, eli yhteisöllisyyden muotoutuminen kommunikaatiolle ja sosiaalisille toiminnoille voivat toimia samanaikaisesti, eivätkä ne sulje toisiaan pois. Verkkoyhteisöjen on todettu olevan yhtä aikaa traditionaalisia, yhteisille arvoille muodostuvia yhteisöjä, ja toisaalta moderneja yhteisöjä, joissa toiminta perustuu sosiaaliseen yhteisön muodostukseen, työnjakoon ja verkostoitumiseen.⁹ Yhteisöllisyyden kokeminen internetissä on nykypäivän ihmiselle tavallista ja individualistiseen kulttuuriin hyvin istuvaa.

Vaikka nettiyhteisöt toimivat internetissä, kyse ei kuitenkaan ole pelkästään teknologiasta. Internetistä on tullut osa ihmisten jokapäiväistä elämänpiiriä. Ihmiset hakevat internetistä niitä asioita, joista he ovat kiinnostuneet muutenkin elämässään. Internetin tarjoamat mahdollisuudet saada tietoa, jakaa tunteitaan, saada emotionaalista tukea, tehdä suunnitelmia, löytää ystäviä ja menettää niitä, ovat antaneet edellytykset luoda virtuaalisia yhteisöjä internetiin.¹⁰ Siellä vietetään aikaa ja koetaan yhteisöllisyyttä samoin kuin perinteisissäkin yhteisöissä. Suomalaisessa yhteiskunnassa internetistä on sanottu tulleen väline, jossa jokaisen yksilön ääni on kuultavissa. Internet tarjoaa intiimin tilan äänenkäyttöön.¹¹

Uskonnotkin ovat löytäneet tiensä maailmanlaajuiseen tietoverkkoon, ja internet voi tarjota mahdollisuuden myös uudenlaisen uskonnollisen yhteisöllisyyden syntymiseen. Useat uskonnot tai uskonnolliset liikkeet tarjoavat tietoa itsestään internetissä.¹² Tämän tutkimuksen kohteena ovat erään Suomen evankelis-luterilaisen kirkon herätysliikkeen äitien internetiin perustamat yhteisöt. Nämä vanhoillislestadiolaisten äitien yhteisöt ovat keskustelufoorumeita, joissa äidit kokoontuvat ryhmissä keskustelemaan

⁷ Slevin 2000, 1, 55.

⁸ Tuomi 2005, 159.

⁹ Hautamäki 2005, 13.

¹⁰ Slevin 2000, 91–94.

¹¹ Mokka & Neuvonen 2006, 17.

¹² Foerst 2005, 131.

jokapäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Äidit tapaavat keskustelualueella, joka on suljettu siten, että ryhmään kuulumattomat eivät pääse osallistumaan keskusteluun. Tutkimuksessani tarkastelen vanhoillislestadiolaisten äitien kokemuksia voimaantumisesta näissä yhteisöissä ja luon siten kuvaa äitien elämän rakentumisesta yhteisöllisyyden kautta. Tarkastelunäkökulmani on enemmän sosiologinen kuin teologinen.

Uskonnollisuus on mukana internetyhteisössä taustayhteisön kautta, sillä jäseniä yhdistää äitiyden lisäksi yhteinen usko. Huotarin mukaan herätysliikkeet ovat perinteisesti olleet uskonnollisia yhteisöjä, joihin kuuluvien yhteinen usko näkyy kannattajien elämässä. Vanhoillislestadiolaisille perheille tyypillistä on suuri koko, sillä liikkeen piirissä kieltäydytään syntyvyyden säännöstelystä.¹³ Perheet ja erityisesti äidit elävät tätä perinnettä todeksi, ja se voi saattaa heidät oman yhteisönsä ja yhteiskunnan ristipaineeseen.

Vanhoillislestadiolaisessa kulttuurissa avioidutaan usein varhain, ja sukupuolielämän ajatellaan kuuluvan vain avioliittoon.¹⁴ Myös nuoret äidit ovat tällöin tavallinen näky. Nuoret äidit erottuvat usein yhteiskunnassa, jossa ensisynnyttäjän keski-ikä on lähes kolmekymmentä. Lisäksi työssäkäyvällä äidillä toistuvat äitiyslomat ja suuri perhe voivat herättää huomiota. Internetyhteisöön kokoontuu lähes yksinomaan nuoria äitejä, joten mahdollinen kasvava perhe, oman ajan ja koulutuksen sekä työssäkäynnin problematiikka ovat läsnä. Tutkimusaiheessa kohtaavat teemoina perinteinen, vanhoillinen liike sekä uuden uskonnollisen yhteisöllisyyden muoto. Tästä näkökulmasta vanhoillislestadiolaisten äitien internetyhteisöt ovat mielenkiintoinen ja ajankohtainen tutkimuskohde uudesta uskonnollisesta yhteisöllisyydestä puhuttaessa.

Tutkimusaiheen tekee ajankohtaiseksi myös julkisuudessa käyty keskustelu vanhoillislestadiolaisen liikkeen ja tämän vuosituhannen kohtaamisesta. Lestadiolaisuustutkija Mauri Kinnusen julkaisema artikkeli Tämä vuosituhat haastaa lestadiolaisuuden Pohjois-Suomen päälehdessä Kalevassa 1.10.2006 on herättänyt pohtimaan vanhoillislestadiolaisuuden suhdetta mediateknologiaan, kuten televisioon ja internetiin. Kinnusen mukaan vanhoillislestadiolaisuus on saanut voimansa perinteisistä vastakkainasetteluista kuten etelä/pohjoinen, kaupunki/maaseutu, sivistyneistö/oppimattomat,

¹³ Huotari 1981, 175.

¹⁴ Kotimäki 2005, 91.

papisto/maallikot, rikkaat/köyhät, maailmallisuus/asteettisuus. Kyseiset vastakkainasettelut eivät enää päde tilanteessa, jossa suurin osa liikkeen kannattajista asuu urbaanissa ympäristössä eteläisessä Suomessa tai ulkomailla. He kohtaavat elämässään kysymyksiä, joihin heidän vanhempansa eivät ole törmänneet. Tämä nostaa Kinnusen mukaan esiin suuren joukon haasteita, joihin vanhoillislestadiolaisuuden täytyy ottaa kantaa 2000-luvun Suomessa.¹⁵

Tämä tutkimus osaltaan selvittää sitä, miten vanhoillislestadiolaisuus toimii nykyajassa ja miten se kohtaa ja käyttää hyväkseen sitä teknologiaa, johon se periaatteellisesti on suhtautunut varovaisesti.¹⁶ Tutkimusaiheeseen vanhoillislestadiolaisten äitien internetyhteisöistä kulminoituvat monet liikkeen tulevaisuutta koskevat aiheet. Näitä ovat juuri suhde mediateknologiaan, suhde naiseuteen ja suhde äitiyteen uuden kannattajapolven kasvattajina ja perinteen siirtäjinä.

1.2 Vanhoillislestadiolaisuuden modernisaatiokehitys

1.1.2 Lestadiolaisuus – periferioista kaupunkiin

Pietismipohjaisen lestadiolaisen herätysliikkeen synty voidaan ajoittaa 1840-luvulle Ruotsin pohjoiseen Lappiin. Kaaresuannon kirkkoherrana toiminut Lars Leevi Laestadius (1800–1861) koki saaneensa herätyksen kohdattuaan Milla Clementsdotterin, Lapin Mariaksi kutsutun lappilaistytön. Laestadius alkoi saarnata voimakkaasti ja hän kiinnitti huomiota kansan tapoihin elää, kuten vallitsevaan juoppouteen. Hän tähdensi myös lukutaidon ja elämäntapojen parantamisen merkitystä.¹⁷ Saarnatoiminnan vaikutuksesta syntyivät laajat herätykset, jotka aluksi näkyivät Ruotsin puolella mutta pian siirtyivät voimakkaina Suomen Lappiin. Suomesta muodostuikin 1900-luvulle tultaessa liikkeen vankan tukialue.¹⁸

Lestadiolaisen herätysliikkeen on ymmärretty alun perin olleen vastaliike puhasoppisuuden ja valistuksen hengelle. Herätysliike korosti yksilön omakohtaista uskoa vastakohtana järkeisuskolle pietismille tyypillisiin korostuksiin. Liike toimi pitkään syrjässä maan valta-alueilta, ja sen suurimmat kannatusalueet olivat maan pohjoisosissa ja Pohjanmaalla. Lestadiolaisuus syntyi

¹⁵ Kinnunen 2006.

¹⁶ Paananen 2004, 148–155.

¹⁷ Zidbeck, 1987, 14; Ihonen 1999.

¹⁸ Huotari 1981, 38.

kahden kulttuurin välimaastoon: pohjoisessa vastassa oli saamelaisuus ja suomalainen kansanusko, etelässä taas luterilainen kristinusko. Perifeerinen sijainti löi liikkeeseen leimansa alusta alkaen, mikä on näkynyt myöhemminkin liikkeen tavoissa pitää kiinni talonpoikaisista elämänmuodoista.¹⁹

Toisaalta lestadiolaisuus toimi myös protestina yhteiskunnassa alkanutta modernisaatiokehitystä vastaan. Modernisaatio nähtiin jo alussa uhkana aidolle ihmisyydelle ja uskolle, ja modernisaation vastustus alkoi purkautua uskonnollisena toimintana.²⁰ Asustuskeskuksista lähtenyt modernisaatiokehitys saavutti syrjäiset alueet aiheuttaen muutospaineita, joihin oli jotenkin vastattava. Suurimmat murrosvaiheet vanhoillilestadiolaisessa liikkeessä ovat olleet 1920- ja 1930-luvut sekä myöhemmin 1960-luku.²¹ Muutospaineita on tullut niin yhteiskunnan kuin kirkonkin taholta, ja edelleenkin liikkeen suhde ympäröivään yhteiskuntaan ei ole kitkaton. Alasuutarin mukaan muun muassa ehkäisystä ja televisiosta on tullut modernin yhteiskunnan tuntomerkkejä, ja niiden vastustaminen toimii kritiikkinä vallitsevaa yhteiskuntaa kohtaan.²²

1900-luvun alkuvuosikymmeninä lestadiolainen liike koki useita hajaannuksia, joista suurimmaksi ryhmäksi muodostui vanhoillilestadiolaisuudeksi nimetty suuntaus.²³ Tämän ryhmän piirissä näkyi merkkejä modernisoitumisesta vuosisadan alkuvuosikymmeninä, kun se alkoi organisoitua ja yhtenäistää toimintaansa. Organisoituminen johti Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistyksen (SRK) perustamiseen. Viimeisimpiä hajaannuksia liikkeessä on ollut 1960- ja 1970-luvuilla.²⁴

Lestadiolaisen herätysliikkeen historiaa sävyttäneiden lukuisien hajaannusten ja oppikiistojen voidaan sosiologisesta näkökulmasta sanoa olevan liikkeen vanhan ydinalueen reaktioita yhteiskunnassa tapahtuneita muutoksia vastaan.²⁵ Tällä hetkellä Suomessa toimii yhdeksän itsenäistä lestadiolaisuuden eri suuntausta.²⁶ Suurin ja laajalle levinnein suuntaus on SRK-lestadiolaisuus, joka on tunnettu nimellä vanhoillilestadiolaisuus. Tämän tutkimuksen kohteena on

¹⁹ Perifeerisellä sijainnilla tarkoitetaan sijaintia yhteiskunnan reuna-alueilla, parhaimmillaan useiden satojen kilometrien päässä lähimmästä kaupungista. (Brummer & Hägglund 1981, 136.)

²⁰ Brummer & Hägglund 1981, 141.

²¹ Talonen 2001, 14; Suolinna & Sinikara 1986, 156.

²² Alasuutari 1992, 107; Brummer & Hägglund 1981, 149; Melkas 1985, 262; Suolinna & Sinikara 1986, 154.

²³ Huotari 1981, 39; Zidbeck 1987, 14.

²⁴ 1960-luvulla liikkeestä erkani Elämän Sana- niminen suuntaus, eron syynä oli kiista sakramenttiopista. 1970-luvulla on liikkeessä ollut vielä muutamia hajaannuksia, mm. sillanpääläisyys ja kososlaisuus. (Huotari 1981, 41; Talonen 2001, 16.)

²⁵ Suolinna & Sinikara 1986, 24.

²⁶ Niemelä 2004, 331.

nimenomaan vanhoillislestadiolainen liike. Vanhoillislestadiolaisen opin peruskiviä ovat käsitys ihmisen vanhurskauttamisesta eli syntien anteeksiantamisesta ja eksklusiivisesta seurakuntaopista.²⁷

Lestadiolaisuus on Suomen herätysliikkeistä tunnetuin ja sillä oli vuosina 2000–2003 toimintaa useammassa seurakunnassa kuin millään muulla liikkeellä. Vankinta liikkeen kannatusaluetta 2000-luvun alussa oli edelleen Pohjois-Suomi, seuraavaksi eniten toimintaa oli Lapuan hiippakunnassa.²⁸ Vanhoillislestadiolaisen herätysliikkeen kattojärjestönä toimii Suomen Rauhanyhdistysten keskusyhdistys ry (SRK), joka organisoii paikallisten rauhanyhdistysten toimintaa. SRK tekee lähetystyötä sekä kotimaassa että ulkomailla. Lisäksi se järjestää lapsi- ja nuorisotyötä, julkaisee viikoittain ilmestyvää Päivämies-lehteä ja aikakauslehtiä sekä kustantaa kirjallisuutta ja äänitteitä. SRK:llä on sisarjärjestönsä Pohjois-Amerikassa ja Ruotsissa, ja muita ulkomailla toimivia rauhanyhdistyksiä on lisäksi Norjassa, Venäjällä ja Virossa.²⁹ SRK:n kesäisin järjestämät Suviseurat ovat yksi Suomen suurimmista hengellisistä tapahtumista. Ne kokoavat vuosittain 60000 - 70000 osallistujaa. Kannattajia liikkeellä arvioidaan olevan Suomessa vähintään 100 000.³⁰

Paikalliset rauhanyhdistykset ja SRK:n alaiset leirikeskukset järjestävät seurojen ohella toimintaa eri ikäryhmille. Esimerkiksi lapsille on päiväkerhoja, pyhäkouluja ja leiritoimintaa, nuorille järjestetään nuorteniltoja ja rippikoululeirejä liikkeen leirikeskuksissa ja kansanopistoissa³¹, naisille äiti-lapsi-kerhoja ja sisarpiirejä sekä vanhuksille kerhotoimintaa. Erityisesti sisarpiirit ovat oman tutkimukseni kannalta mielenkiintoisia juuri siksi, että ne tarjoavat äideille ja naisille foorumin keskustella naisen elämään ja uskoon liittyvistä asioista kuten mammapalstatkin. Pohdin, mitkä ovat näiden kanavien erot ja miten äidit ne kokevat.

²⁷ Eksklusiivisesta seurakuntaopista puhuttaessa tarkoitetaan tarkoin rajattua ”Jumalan valtakuntaa maan päällä”, jonka ulkopuolella ei ole pelastusta. (Ruokanen 1980, 175.)

²⁸ Niemelä 2004, 329.

²⁹ Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys 2006.

³⁰ Niemelä 2004, 332.

³¹ SRK:llä on kolme kansanopistoa eri puolilla Suomea: Jämsässä, Reisjärvellä ja Ranualla.

Talvisin kansanopistoissa järjestetään opistotason koulutusta nuorille, sekä lyhyitä teemakursseja. Kesäisin opistot täyttyvät lähinnä rippikoululaisista.

1.2.2 Suhde mediateknologiaan

Yhteisönä vanhoillislestadiolaisuus toimii hyvin traditionaalisesti. Se pystyy tyydyttämään jäsentensä eettiset ja turvallisuuden tunteeseen liittyvät tarpeet paremmin kuin muu yhteiskunta. Vanhoillislestadiolainen yhteisö on kannattajilleen erityinen, koska se edustaa ainoaa oikeaa Jumalan valtakuntaa maan päällä.³² Herätysliikkeille tyypilliseen tapaan usko näkyy yksilön elämässä hyvin kokonaisvaltaisesti.³³ Vanhoillislestadiolaisessa kulttuurissa usko vaikuttaa elämäntapoihin ympäröivästä yhteiskunnasta poikkeavalla tavalla³⁴, mikä muodostaa yhteisön sisälle omaleimaisen kulttuurisen ympäristön. Samalla kun kahteen rinnakkaiseen kulttuuriin kuuluminen on eduksi vanhoillislestadiolaiseen liikkeeseen kuuluvalle³⁵, se voi myös aiheuttaa paljon jännitteitä yhteiskunnan ja liikkeen oman sisäisen kulttuurin välillä sekä yksilön elämässä. Tämä näkyy vanhoillislestadiolaisten suhtautumisessa muun muassa mediateknologiaan, kuten televisioon, elokuviin ja myös internetiin.

Televisioon on suhtauduttu vanhoillislestadiolaisuudessa kielteisesti sen yleistymisestä lähtien. Tultaessa 1960-luvulta 1970-luvulle torjuva asenne näytti jopa voimistuvan³⁶. Periaatteeksi vanhoillislestadiolaisuudessa muodostui sanonta, ettei televisio ole kristityn kodin huonekalu. Kielteisen kannan on nähty olevan vanhan elämismaailman puolustusta, joka on modernisaation myötä joutunut koetukselle. Lisäksi television yleistymisen kanssa yhtäaikaisesti tapahtunut yleinen urbanisoituminen ja agraarisen elämäntavan muutos sekä yhteiskunnan moniarvoistuminen koettiin uhkina perhekeskeistä ideologiaa kohtaan.³⁷

Nykyisellään kuitenkin uuden teknologian kuten internetin ja kännyköiden mahdollistama elokuvien ja televisio-ohjelmien helppo saatavuus on lisännyt tarvetta pohtia niitä periaatteita, joita televisioon on kohdistunut. Periaatteiden painopiste on siirtynyt itse laitteesta selkeästi ohjelmasisältöön, eli televisio-ohjelmia ja internetin tarjonnan sopivuutta tai sopimattomuutta

³² Ruokanen 1980, 175.

³³ Huotari 1981, 175.

³⁴ Esim. Suuret perheet, kieltäytyminen päihteistä, televisiosta ja elokuvista. Myös tiivis kyläilykulttuuri ja tavat kuten tervehtiminen ”Jumalan terve” -tervehdyksellä ovat luomassa omaleimaista kulttuuria. Ks. Ihonen 2001, 154–176.

³⁵ Ihonen 1994, 92–93.

³⁶ Pyysalo 1981, 242.

³⁷ Melkas 1985, 261, 270.

punnitaan ohjelmasisällön mukaan.³⁸ Kasvattajalla nähdään olevan suuri vastuu siinä, miten ohjata lapsia oikeanlaisen materiaalin pariin.³⁹ Ilmeisesti tästäkin syystä vanhoillislestadiolaiset ovat katsoneet, ettei televisio ole edelleenkään tervetullut vanhoillislestadiolaisiin koteihin. Videoissa suositaan lähinnä itse tuotettua materiaalia, ja lähtökohtana onkin opetus- ja hyötykäyttö.⁴⁰

Internetiin liikkeessä suhtaudutaan selvästi myönteisemmin, joskin siinäkin nähdään olevan vaaroja. Uusi tekniikka nähdään elämää helpottavana ja hyödyllisenä asiana. Toisaalta se on tärkeä työkalu, mutta toisaalta huono viihde on siinä helposti saatavilla.⁴¹ Internetin roolia hyvänä palvelijana on alettu hyödyntää toden teolla. SRK:llä on laajat internetsivut, joilla se tiedottaa toiminnastaan. Useilla paikallisilla rauhanyhdistyksillä on lisäksi omat sivustonsa internetissä, ja tutkimuksen teon hetkellä seuroja lähetetään internetin välityksellä Helsingin, Vaasan ja Tornion rauhanyhdistyksiltä viikoittain.⁴² Lisäksi suviseuroilla on omat sivunsa, joilta suviseurojen aikana on kuultavissa internetradio. Sivut tarjoavat myös kuvia, saarnoja ja muuta materiaalia median käyttöön.⁴³

SRK:n virallisen toiminnan rinnalla internetistä löytyy useita kanavia, joilla vanhoillislestadiolaiset toimivat. Vanhoillislestadiolaisilla nuorilla on toiminnassa internetsivusto nimeltään Kulmasohva.net, josta voi muun muassa etsiä kadonneita tuttaviaan, sovitella yhteiskyytejä ja esimerkiksi etsiä muita vanhoillislestadiolaisia nuoria, jotka työskentelevät ulkomailla.⁴⁴ Suurten perheiden yhteydenpidossa internet on oiva yhteydenpitoväline pitkienkin välimatkojen päästä, mikä ilmeni tutkimusaineostostani. Vanhoillislestadiolaisilla äideillä tiedetään myös olevan internetissä useita yhteisöjä, joissa kokoonnutaan jakamaan arkea.

Internet on otettu vanhoillislestadiolaisuudessa käyttöön myös uskonnollisen sanoman eteenpäin viemisessä. Tämä onkin uusi ja ajankohtainen piirre yhteisössä, joka on perinteisesti tunnettu vanhoillisenä ja varovaisena suhteessa uuteen viihdeteknologiaan. Tämä piirre on erityisen mielenkiintoinen, kun kyseessä on internet, joka viihteen saatavuudessa on vähintään verrattavissa

³⁸ Melkas 1985, 263; Korkiakoski 2004, 29; Paananen 2004, 152.

³⁹ Korkiakoski 2004, 29.

⁴⁰ Paananen 2004, 152.

⁴¹ Korkiakoski 2004, 27. Paananen 2004, 148–155.

⁴² Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys 2006.

⁴³ Suviseurat 2006.

⁴⁴ Kulmasohva 2006.

televisioon. Voidaankin kysyä, kertooko edellä mainittu liikkeen avoimemmasta suhtautumisesta ympäröivään yhteiskuntaan ja samalla myös muutoksesta, joka tapahtuu, kun liikkeen kannattajat ovat entistä enemmän kaupunkilaisia ja siten urbaanin yhteiskunnan jäseniä.

1.2.3 Vanhoillislestadiolainen äitiys ja mammalastat

Vanhoillislestadiolaisuudessa äitiys on hyvin korostetussa asemassa.⁴⁵ Laestadiustutkijat ovat muutamaan otteeseen kiinnittäneet huomiota Lars Levi Laestadiuksen käsitykseen Jumalasta Taivaallisena Vanhimpana, joka saa huomattavasti äidillisiä piirteitä. Taivaallinen Vanhin imettää lapsiaan rinnoistaan vuotavalla armolla, laupeudella ja rakkaudella.⁴⁶

Alasuutari tutkimuksessaan vanhoillislestadiolaisuuden ehkäisykäsityksistä esittää, että äitiys on ensisijaista naiseudessa. Tämä on ymmärrettävissä siitä kontekstista ja asemasta, joka äidillä on ollut liikkeessä kasvattajana ja tradition siirtäjänä. Liikkeen kielteinen suhtautuminen ehkäisyyn ja naisen paikan rajaaminen kodin piiriin on nähty olevan myönteistä liikkeen kehittymiselle ja jatkuvuudelle, vaikka se rajaakin naisen oikeutta päättää omasta elämästään. Äitien asema on ollut arvostettu ja heillä on ollut paljon valtaa nimenomaan yksityisellä eli kodin piirin kuuluvalla elämänalueella. Tämä on osaltaan voinut vaikuttaa siihen, että äidit ovat sopeutuneet asemaansa.

Alasuutari näkee liikkeen sisällä 1970–1980-luvuilla käydyn ehkäisykeskustelun kuvaavan sitä muutosta, joka liikkeellä on ollut siirryttäessä pohjoiselta maaseudulta kaupunkimaiseen elämänmuotoon. Myös perherakenteen turvaaminen on ollut yksi kiellon syistä. Alasuutarin mukaan liike on kuitenkin onnistunut mukautumaan moderniin yhteiskuntaan, ja yhtenä tärkeimpänä syynä tähän hän näkee syntikäsitteiden abstraktoitumisen. 1960–1970-luvuille ominaisten tiukkojen kieltojen tai käskyjen asemesta korostetaan 1980-luvulta alkaen suuren lapsiluvun ja perhekeskeisyyden positiivisia puolia.⁴⁷

Vanhoillislestadiolaisuudessa äitiys on yhteisöllistä. Äitiys on yhdessä jaettavaa arjen todellisuutta, jota hallitsee yhteinen kieli. Yhteisellä puhettavalla on merkityksensä yhteisön kiinteyden säilyttämisessä ja yhteisten merkitysten luomisessa. Kutunivan mukaan vanhoillislestadiolaiset äidit kokevat

⁴⁵ Alasuutari 1992, 106.

⁴⁶ Manner 2006, 85–86; Nilsson 1988; Kuusniemi 1988.

⁴⁷ Alasuutari 1992, 106, 112.

toiseutta suhteessa yhteisön ulkopuoliseen todellisuuteen suuren perheen ja elämäntapojen vuoksi. Yhteisön sisällä keskusteluihin ja puhetapaan on helppo yhtyä, vaikka henkilökohtaiset äitiyden kokemukset saattavat poiketa yhteisössä vallitsevasta puhetavasta. Kutunivan mukaan ”on helpompaa pitäytyä totutussa puhetavassa kuin määritellä itsensä uudelleen, varsinkaan kun itsen määrittelyyn ei ole yhteisön asettamaa painetta tai siihen ei houkutella”.⁴⁸

Vanhoillislestadiolaisten äitien mammapalstat ovat syntyneet äitien omasta aloitteesta.⁴⁹ Niiden tarkkaa lukumäärää on vaikea todentaa, koska kyseiset yhteisöt ovat joka hetki vapaita syntymään ja toisaalta loppumaan. Ne toimivat pääasiassa internetin tarjoamilla valmiilla yhteisöalustoilla, joihin tarvitsee vain hankkia jäsenet. Tällainen palvelu on esimerkiksi Msn.fi, joka tarjoaa ilmaiset verkkosivut. Palveluun voi luoda omia web-sivuja, käydä keskusteluita ja liittää kuvia ja muita tiedostoja.⁵⁰ Tutkimani äitiyhteisöt toimivat tällä alustalla, mutta on mahdollista, että vastaavia yhteisöjä toimii myös muualla.

Käytän tutkimuksessani vanhoillislestadiolaisten äitien yhteisöistä nimitystä mammapalstat, koska tutkimukseen osallistuneet äidit itse käyttävät tätä nimitystä. Mammapalsta vanhoillislestadiolaisten äitien yhteisön nimenä erottaa oman tutkimuskohteeni muista tutkimuskohteista, joissa on käytetty äitiyhteisö- tai nettiäiti-nimitystä.⁵¹ Lisäksi mammapalsta-nimitys pitää sisällään sen, että yhteisössä voi olla mukana myös henkilöitä, jotka odottavat ensimmäistä lastaan, eivätkä siksi koe vielä olevansa äitejä. Mamma-nimitystä käytetään myös yleisesti odottaville äideille tarkoitetuilla keskustelupalstoilla internetissä.⁵²

Mammapalstalaiset keskustelevat suljetussa yhteisössä. Tämä tarkoittaa sitä, että yhteisön sivuja ei pääse kukaan ulkopuolinen seuraamaan. Jokaisella käyttäjällä on oma tunnuksensa, jolla hän kirjautuu sisään yhteisöön. Tunnukset luo palstan ylläpitäjä tai perustaja. Useimmat internetin keskusteluyhteisöt toimivat anonyymisti, mutta mammapalstoilla äidit osallistuvat omilla nimillään. Mammapalstalaiset ovat pyrkineet siihen, että oppisivat tuntemaan toisensa henkilökohtaisesti, ja he ovatkin voineet tavata internetin ulkopuolella suviseuroissa tai mökkeilyn merkeissä. Äidit asuvat ympäri Suomea;

⁴⁸ Kutuniva 2007, 3–4.

⁴⁹ Tutkimustani varten pyysin kahdesta eri yhteisöstä tuntemiltani henkilöiltä selvitystä palstojen toiminnasta. (Henkilökohtainen sähköpostiviesti 17.11.2006; 22.11.2006; 5.12.2006)

⁵⁰ MSN-yhteisöt 2006.

⁵¹ Munnukka & Kiikkala & Valkama 2005; Rapo 2002; Vanhanen- Silvendoin 1996.

⁵² Esim. Maalis-mammat, tarkoittaen odottavia äitejä, joilla on synnytyksen laskettuaika maaliskuussa. (Vauva-lehti 2007; Vauvat.net 2007)

pohjoisimpana asuvat ovat Etelä-Lapista ja eteläisimmät pääkaupunkiseudulta. Mukana on myös muutamia ulkomailla asuvia äitejä.

Keskustelutoiminta yhteisöissä on useimmiten aktiivista. Keskustelualueelle kirjoitetaan viestejä muille äideille päivittäin. Joskus päiväkohtaisesta palstasta muodostuu pitkä, joskus harvempien osallistuessa päivässä kertyy vain muutama viesti. Periaatteena on, että jokainen kirjoittaa vähintään kerran viikossa. Tällöin ei tule tilannetta, että joku lukee vain muiden viestejä osallistumatta itse. Äidit saavat yhteisöön tullessaan kaksi ohjetta: toinen koskee juuri viikoittaista osallistumista ja toinen vaitiolovelvollisuutta palstan keskusteluista.⁵³

Päiväkohtaisessa viestiketjussa keskustellaan yleensä päivän tapahtumista ja kuulumisista. Lisäksi keskustelualueelta löytyy aihekohtaisia keskusteluja. Aiheita ovat esimerkiksi lapset, parisuhde, uskominen, odotus/synnytys, harrastukset/työ, runot ja värssyt sekä ruokailu. Keskustelu synnyttää keskustelua: usein voidaan puhua myös vaimon ja äidin roolien yhdistämisestä, äidin jaksamisesta, osallistumisesta rauhanyhdistysten toimintaan ja muista uskon asioista. Yhteisöstä voi erota milloin vain.⁵⁴

⁵³ Henkilökohtainen sähköpostiviesti 5.12.2006.

⁵⁴ Henkilökohtainen sähköpostiviesti 17.11.2006; 5.12.2006.

2 AIEMPI TUTKIMUS

2.1 Nainen vanhoillislestadiolaisuudessa

Vanhoillislestadiolainen herätysliike on ollut tutkimuksen kohteena useasta eri näkökulmasta koko liikkeen historian ajan. Liikettä on tarkasteltu runsaasti niin historiallisesti⁵⁵, opillisesti⁵⁶ kuin avainhenkilöistäänkin⁵⁷ käsin. Myös esimerkiksi vanhoillislestadiolaisten suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan on tutkittu, mutta ei kovin laajasti.⁵⁸ Kirjallisuudentutkija Markku Ihonen on tarkastellut esikoislestadiolaista kulttuuria ja elämäntapaa modernin ja myöhäismodernin murroksessa⁵⁹, ja siitä voikin saada joitakin viitteitä myös vanhoillislestadiolaisen liikkeen nykypäivän tilanteeseen. Esikoislestadiolaisuus on kuitenkin tunnettu vielä modernisaatiokielteisempänä ryhmänä kuin vanhoillislestadiolaisuus, joten rinnastusten kanssa tulee olla kriittinen. Lisäksi Ihonen on rakentanut päätelmänsä pääosin omien havaintojensa varaan ilman kattavaa tutkimusentekoa, joten hänen artikkeliaan ei voitane pitää luotettavana tieteellisenä dokumenttina.

Vanhoillislestadiolaisen naiseuden varhaisia juonteita eli naisen asemaa 1800-luvulla ovat myös tarkastelleet useat tutkijat.⁶⁰ Pursiainen on tutkinut naisen asemaa suomalaisissa uskonnollisissa liikkeissä, kuten herännäisyydessä ja lestadiolaisuudessa. Hänen tutkimuksensa mukaan naiskuva näissä liikkeissä oli 1800–1900-luvun vaihteessa jokseenkin samanlainen, eli nainen nähtiin tärkeäksi juuri kodin piirissä ja siihen liittyvissä toiminnoissa.⁶¹ Kuitenkin tarkempiakin tutkimuksia juuri vanhoillislestadiolaisesta naiseudesta on tehty muutamia. Esimerkiksi Tirola tutki naisen asemaa lestadiolaisuudessa 1860–1906. Hänen tutkimuksensa näkökulma naisen asemaan avautui niiden tehtävien kautta, joita naisella oli lestadiolaisuudessa vuosisadan vaihteen Suomessa. Naisen yhdeksi keskeisimmäksi tehtäväksi nähtiin lasten kasvattaminen ”kuuliaisiksi ja totisiksi kristityiksi”, vaikka naisilla oli valtaa myös vanhimpina ja jopa saarnaajina liikkeen alkuaikoina.⁶²

⁵⁵ Esim. Havas 1927; Lohi 1989; Raittila 1976; Talonen 1983.

⁵⁶ Ruokanen 1980; Nurminen 1993.

⁵⁷ Outakoski 1991; Seppälä 1990; Zidbeck 1985.

⁵⁸ Ihonen 1994; Zidbeck 1987.

⁵⁹ Ihonen 2001, 154–178.

⁶⁰ Ihonen 1999; Suolinna & Sinikara 1986.

⁶¹ Pursiainen 1985, 94.

⁶² Tirola 1989, 66–68.

Myös Suolinna ja Sinikara kiinnittivät huomiota naisen asemaan tutkimuksessaan lestadiolaiskylästä. Tässäkin tutkimuksessa naisen paikan nähtiin olevan kotona. Liikkeen toiminnassa naisella oli tärkeä rooli nimenomaan keittiön puolella eli seuratoiminnan puitteiden järjestämisessä ja palvelussa. Suolinna ja Sinikara esittelevät myös naisen paikkaa ”puhelevaisena”, eli vapaana puhujana seurojen yhteydessä ja sielunhoitajana tai muistuttajana uskon tärkeydestä. Tämä naisten tekemä työ opettajina tai puhujina kuitenkin väheni merkittävästi liikkeen organisoiduttua, vaikka naisilla on myöhemminkin ollut mahdollisuus toimia sielunhoitajana ja opettajana liikkeessä.⁶³ Tämä kuvaus naisen paikasta ajoittuu kuitenkin 1800-luvun puolenväliin, jolloin lestadiolainen liike ei ollut vielä kokenut suurta hajaannustaan vanhoillisiin, isoesikoiisiin ja uusiheräykseen. Suolinnan ja Sinikaran tutkimus Juhonkylästä on tutkimus pikkuesikoisesta kylästä 1960–1980-luvulla.⁶⁴ Virheellisesti sitä on kuitenkin käytetty selittämään naisen paikkaa ja tehtäviä vanhoillislestadiolaisuudessa myöhemmin.⁶⁵ On myös pohdittava, voidaanko 1800-luvulla tai 1900-luvun vaihteessa vallinnutta käsitystä naisen asemasta tuoda kritiikittä nykyaikaan. Uudempaa tutkimusta naisen asemasta lestadiolaisuudessa 2000-luvulla siis tarvittaisiin.

Tutkimukseni kannalta merkittävämpiä ovat tutkimukset, jotka ovat uudempia ja tulevat lähelle tutkimusaiheeni. Mielenkiintoinen on Hyytisen tutkimus, jossa hän käsittelee vanhoillislestadiolaisten naisten uskonnollisuutta omaelämäkerta-aineiston avulla. Hänen mukaansa vanhoillislestadiolaiset naiset ovat tiiviisti sitoutuneet yhteisöön ja kokevat sen merkitykselliseksi oman uskonsa säilymisen kannalta. Näille naisille uskosta ei ole myöskään tullut yksityisasiain toisin kun on käynyt muualla yhteiskunnassa. Naiset myös kokevat olevansa tasa-arvoisessa asemassa mieheensä nähden perheessä, eivätkä he myönnä olevansa alistetussa asemassa, vaikka perhe sitoo heitä lasten ollessa pieniä.⁶⁶ Tässä tutkimuksessa mukana olevat ovat kuitenkin kaikki syntyneet vuosien 1900 ja 1968 välisenä aikana. He ovat siis eri sukupolvea kuin naiset, jotka osallistuivat mammalpalstoja käsittelevään tutkimukseeni. Tutkimuksessani mukana olevat naiset ovat 1970–1980-luvuilla syntyneitä. Hyytisen mukaan naisten kuvaukset

⁶³ Suolinna & Sinikara 1986, 28–33.

⁶⁴ Pikkuesikoisuus erkani vanhoillisuudesta 1920- 1930 luvulla. Kiista koski Yhdysvaltojen lestadiolaisia, mutta oli myös vastaisku vanhoillisten modernisaatiopyrkimyksiä vastaan. (Suolinna & Sinikara 1986, 24.)

⁶⁵ Nk. Pikkuesikoisten eli Rauhan Sanan ryhmää on pidetty lestadiolaisuuden suuntauksista konservatiivisimpana ja uudistuskielteisimpänä ryhmänä. (Ks. Kutuniva 2005, 70.)

⁶⁶ Hyytinen 1995, 53, 117, 133, 151.

uskosta ovat samanlaisia sukupolvesta toiseen.⁶⁷ Tutkimuksessani en niinkään käsittele vanhoillislestadiolaisten äitien kokemuksia uskostaan vaan äitien kokemuksia voimaantumisesta yhteisöissä vanhoillislestadiolaisen liikkeen yhteydessä.

Kutuniva on tutkinut vanhoillislestadiolaista äitiyttä ja äitien roolia kasvattajina ja uskonnollisina toimijoina. Hänen tutkimusjoukkonsa käsittää eri-ikäisiä äitejä, mutta pääasiassa nämä ovat suurten perheiden äitejä, joilla on vuosia kasvatustyötä takanaan. Siltä osin Kutunivan tutkimus myös poikkeaa omasta tutkimuksestani, jossa kohteena ovat nimenomaan nuoret äidit, joilla kasvatustyö on edessäpäin. Hänen väitöstutkimustyönsä on kuitenkin tätä tutkimusta tehdessäni vielä kesken, ja minulla on käytössäni kaksi tutkimusartikkelia aiheesta.⁶⁸ Olen myös keskustellut Kutunivan kanssa tutkimukseni aihepiireistä.⁶⁹

Yhteistä lähes kaikille tutkimuksille, joita naisen asemasta vanhoillislestadiolaisessa herätysliikkeessä on tehty, vaikuttaa olevan niiden pyrkimys korostaa sitä roolia, joka liikkeellä on ollut osana talonpoikaista yhteiskuntaa. Nykyään liike on kuitenkin levinnyt myös eteläiseen Suomeen ja siirtynyt vahvasti osaksi kaupunkimaista Suomea ja urbaania elämänmuotoa. Tutkielmani tarkastelee vanhoillislestadiolaista liikettä ja erityisesti äitiyttä siinä muutoksessa, jota liike käy myöhäismodernissa yhteiskunnassa. Uuden teknologian, kuten internetin hyödyntäminen sosiaalisten suhteiden ylläpidossa sekä muussa toiminnassa osoittaa, että liike pystyy ja haluaa toimia modernissa yhteiskunnassa. Erityisen mielenkiintoista on pohtia, miksi äidit, joiden roolia liikkeen jatkuvuudessa ja säilymisessä on korostettu, ovat ottaneet toimintapaikakseen internetin. Tätä näkökulmaa aiemmassa tutkimuksessa ei ole hyödynnetty, joten oma tutkimukseni tuo uutta tietoa lestadiolaisuustutkimuksen kentälle.

2.2 Virtuaaliset vertaisryhmät äitien tukena

Ihmisillä on tarve jakaa kokemuksiaan ja kohdata samassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä. Tähän tarpeeseen on vastattu perustamalla vertais- ja oma-apuryhmiä. Vertaisryhmä tai oma-apuryhmä (self help groups) -nimitystä on usein

⁶⁷ Hyytinen 1995, 151.

⁶⁸ Kutuniva 2003, 2007.

⁶⁹ Sähköpostiviesti, Kutuniva 3.11.2006.

käytetty ryhmistä, jotka ovat syntyneet yhteisen ongelman, kuten sairauden ympärille. Vertaisryhmätutkimusta onkin tehty hyvin usein terveydenhuollon tai sairaanhoidon näkökulmasta, mutta oman lisänsä tutkimuksen kenttään ovat tuoneet myös psykologia ja yhteiskuntatieteet.⁷⁰ Oma-apuryhmille ominaista on vapaaehtoisuus, ja niihin on liitetty myös vastavuoroisuuden, samanarvoisuuden ja yhdessäolon periaatteet.⁷¹

Monenlaiset vertaisryhmät ovat sijoittuneet myös internetiin, sillä ne ovat helpottaneet samassa elämäntilanteessa olevien ihmisten tavoittamista ympäri maailmaa.⁷² Teknologian kehittyminen ja internetin yleistyminen alkoivat synnyttää virtuaalisia vertaisryhmiä 1980-luvulta lähtien. Selkeästi virtuaalisten vertaisryhmien suosio ja käyttö alkoi yleistyä 2000-luvulla, ja vertaisuuteen perustuvia internetyhteisöjä syntyy tiheään tahtiin. Internet tarjoaa useammille mahdollisuudet vertaistukeen ajasta, maantieteellisestä paikasta, sairaudesta tai elämäntilanteesta riippumatta, ja sen vuoksi se onkin muodostunut tärkeäksi ja suosituksi kanavaksi muiden samassa elämäntilanteessa olevien kohtaamiseen.⁷³

Äidit ovat suuri väestöryhmä, jotka ovat omasta aloitteestaan perustaneet erilaisia pienryhmiä tavataksaan toisiaan niin kasvokkain kuin virtuaalisestikin.⁷⁴ Äitien ja naisten vertais- ja itsehoitoryhmiä on tutkittu paljon esimerkiksi sairaanhoidon ja lääketieteen näkökulmasta.⁷⁵ Internetissä toimivia itsehoitoryhmiä ja voimaantumista niissä ovat tutkineet Hoybye & Johansen & Tjornhoj-Thomsen, jotka esittävät internetyhteisön edistävän naisten voimaantumista edistäen kontrollin tunnetta sekä lisäten voimavaroja ja siten hyvinvointia.⁷⁶ Myös Madge & O'Connor toteavat, että informaatio ja sosiaalinen tuki voivat auttaa äitejä voimaantumaan internetyhteisöissä. He argumentoivat paikkansapitävästi, että internet ei kuitenkaan ratkaise kaikkia sosiaalisen elämän ongelmia eikä internet ympäristönä sovi kaikille naisille voimaantumiseen.⁷⁷

⁷⁰ Erilaisia vertaisryhmiä on muodostunut esimerkiksi lapsettomuushoidoissa käyvien naisten, masentuneiden ja mielenterveys-ongelmaisten, rintasyövästä kärsivien naisten sekä vammaisperheiden oma-aputoiminnan ympärille. (Kärkkäinen 2005; Peuhkuri 2004; Rodgers 2005; Wilska-Seemer 2005; Yli-Kaitala 2004.)

⁷¹ Nylund 1996, 194.

⁷² Yhdysvalloissa alettiin tehdä tutkimusta vertais- ja itsehoitoryhmistä jo 1960–1970-luvuilta lähtien, mutta pohjoismaista tutkimusta löytyy vasta muutama vuosikymmen myöhemmin. (Nylund 2005, 195–200)

⁷³ Nylund 2005, 201–202.

⁷⁴ Munnukka & Kiikkala & Valkama 2005, 237.

⁷⁵ Parry 2005; Warren 2004; Winefield 2006; Ziporyn 1992.

⁷⁶ Hoybye & Johansen & Tjornhoj-Thomsen 2005.

⁷⁷ Madge & O'Connor 2006, 199, 214.

Vanhanen-Silvendoin tutki äitien vuorovaikutusryhmiä, jotka toimivat seurakunnan, neuvolan ja äitien omasta aloitteesta. Ryhmiin kokoontuneille äideille ominaista oli keskiluokkaisuus: he olivat useimmiten korkeasti koulutettuja tai ansiokkaan työhistorian omaavia äitejä. He olivat myös useimmiten avio- tai avoliitossa eläviä ja tulivat ryhmiin nimenomaan tapaamaan muita samassa elämäntilanteessa olevia.⁷⁸ Äitiryhmät tarjosivat äideille hetken hengähdystauon lastenhoidon lomassa, mutta myös käytännön apua, kuten satunnaista lastenhoitoapua tai vaatteiden kierrätystä. Kuitenkin äitiryhmät perustuivat erityisesti puhuttuun kulttuuriin, mikä on ominaista myös internetissä toimiville äitiyskeskusteluryhmille.⁷⁹

Äitien keskusteluryhmien voidaan ajatella olevan yhteisöjä. Yhteisöllisyys, jota ryhmissä koetaan, perustuu vertaisuudelle. Munnukka ja Kiikkala tutkimuksessaan nettiäideistä ja erilaisista äitien sähköpostilistoista päättelivät, että tekniikka ja mahdolliset pitkät fyysiset matkat eivät ole vähentäneet läheisyyttä ja eläviä kontakteja. Mahdollisuuksien mukaan nettiäidit olivat pyrkineet myös tapaamaan listan ulkopuolella, jolloin henkilöt tulivat tutuiksi nimien takaa. Munnukan ja Kiikkalan mukaan äidit antoivat internetyhteisöille kolmenlaisia merkityksiä. Ensiksi yhteisö oli merkityksellinen juuri yhteisöllisyyden vuoksi. Oli paikka, jossa keskustella niiden kanssa, jotka tietävät, mitä lapsiperheen arki on. Toisaalta yhteisö oli merkityksellinen voimaantumisen kannalta. Äidit kokivat postituslistat henkireiäksi ja korvaamattomaksi tueksi, jonka myötä oma äitiys oli kehittynyt positiiviseen suuntaan. Kolmanneksi he toivoivat yhteistyötä lastenneuvoloiden ja vertaistukitoiminnan välille.⁸⁰

Vanhanen-Silvendoin näkee äitiryhmät yksityisyyden ylittäjinä ja vaikuttajina. Äitiryhmät voivat toimia kanavana laajempaan vaikuttamiseen, ja ryhmille onkin usein ominaista kriittinen suhtautuminen esimerkiksi neuvolainstituutiota tai julkista hallintoa kohtaan. Äitiryhmissä nähdään tärkeänä äitien ja lapsiperheiden asioihin vaikuttaminen paikallistasolla. Äitiryhmät nähdään myös eräänlaisena yhteiskunnallisena välitason ilmiönä, jossa rikotaan julkisen ja yksityisen elämänmuodon rajaa. Äitien keskustelut voivat avata näkökulman, jossa yksittäisen äidin ongelman nähdään olevan osa laajempaa

⁷⁸ Vanhanen-Silvendoin 1996, 230–232; Munnukka et al. 2005, 238.

⁷⁹ Vanhanen-Silvendoin 1996, 232.

⁸⁰ Munnukka et al 2005, 243–247.

äitiyteen liittyvää problematiikkaa yhteiskunnassa.⁸¹ Myös Rapo näkee äitiyskeskustelupalstat vaihdon ja asiantuntijuuden foorumeina esimerkiksi neuvolan rinnalla ja usein jopa syrjäyttäen virallisen neuvolainstituution.⁸² Rapon tutkimustulos saa kysymään, kuinka paljon oman tutkimukseni äidit antavat valtaa mammalstalle verrattuna esimerkiksi juuri neuvolainstituutioon omaa elämäänsä ja terveyttään koskevissa asioissa.

Vanhoillislestadiolaisten äitien internetyhteisöjen kohdalla on myös mielenkiintoista pohtia, miten kyseinen uskonnollinen äitiryhmä muokkaa kuvaa äitiydestä yhteiskunnassa. Äitiryhmistä tehdyissä tutkimuksissa on pääosin korostettu äitiyden yhteiskunnallisia merkityksiä. Uskonnolliset äitiryhmät ovat jääneet verrattain vähälle huomiolle, joskin seurakuntien äitiryhmiä tutkimuksissa on mukana. Uskonnollisuus äitiyden merkitysten luojana tai äitien voimaantumisen edistäjänä on kiinnostava aihe, johon on syytä paneutua myös myöhäismodernissa yhteiskunnassa. Oma tutkimukseni luokin kuvaa siitä, mikä merkitys uskonnolla on äitiyden rakentajana ja äitien voimaantumista edistävänä tekijänä.

Munnukan ja Kiikkalan tutkimus osoittaa, että äitien yhteisöissä kokema yhteisöllisyys toimii voimaantumista edistävänä tekijänä äideille. He kokivat tulevansa hyväksytyiksi yhteisössä sellaisenaan. Lisäksi he kokivat omien vaikutusmahdollisuuksiensa lisääntyneen sekä oman harkintakyvyn ja päätöksentekokyvyn parantuneen. Äitiyhteisöt välittävät sosiaalista pääomaa, mikä auttaa voimaantumisprosessissa ja yhteiskunnallisen aktiivisuuden kasvussa, eli halussa vaikuttaa omaan elämään ja asioihinsa.⁸³ Tutkimustulos on mielenkiintoinen suhteessa mammalstoihin. Erityisesti se, millaisia merkityksiä lestadiolaisäidit yhteisölleen antavat, avaa mielenkiintoisen vertailupohjan Munnukan ja Kiikkalan tutkimukseen.

⁸¹ Vanhanen- Silvendoin 1996, 237–239.

⁸² Rapo 2002.

⁸³ Munnukka et al. 2005, 245.

3 VOIMAANTUMISEN TEORIA JA KÄSITTEET

3.1 Voimaantuminen käsitteenä

Voimaantuminen (engl. *empowerment*) on käsitteenä hyvin monimuotoinen ja sitä on käytetty useiden eri alojen tutkimuksessa. Voimaantumisen käsite esiintyi tutkimuskirjallisuudessa ensimmäisen kerran 1960-luvulla, mutta sen käyttö on yleistynyt huomattavasti viime vuosikymmeninä muun muassa ihmisen hyvinvointiin liittyvän tutkimuksen yleistyessä. Voimaantumista ovat määritelleet useat tutkijat.⁸⁴ Voimaantuminen vastaa sisällöllisesti ajatusta ihmisestä itsestään lähtevänä prosessina, jonka päämääränä on löytää sisäinen voimantunne.⁸⁵ Rohkaistumalla, aktivoitumalla ja omia kykyjä käyttäessään yksilö ottaa vastuun kehittämisestään ja elämänsä suunnittelusta. Yksilö kehittää oman voimansa löytämistä ja siten voimaantuu.⁸⁶

Juha Siitosen grounded theory -tutkimus on ollut tutkielmani teoreettisen viitekehyksen pohjana. Lisäksi voimaantumisteorian hahmottamisessa ja ymmärtämisessä olen käyttänyt Elina Juntusen tutkimusta, joka käsitteli Hannaryhmän naisten voimaantumisen kokemuksia.⁸⁷ Juntusen perusteellinen selvitys voimaantumisesta juuri naisista koostuvan uskonnollisen yhteisön näkökulmasta auttoi itseäni tarkentamaan omaa tapaan käyttää voimaantumisen teoriaa. Painotan kuitenkin teoreettisessa lähestymistavassa Siitosen näkemystä voimaantumisesta, koska hän on tuonut voimaantumisen ohelle sitoutumisen käsitteen, joka avaa omaa tutkimusteemaani laajemmin.

Siitonen tutki opettajien ammatillista kasvua ja heidän kokemuksiaan oman sisäisen voiman löytymisessä. Siitonen muodosti teorian empiirisen tutkimuksen käsitteiden syventämisen ja teoreettisen integraation avulla. Hänen teoriaansa voimaantumisesta ei ole kuitenkaan tarkoitettu ainoastaan opettajien ammatillisen kasvun tutkimukseen, vaan se soveltuu laajasti aloille, joissa ollaan kiinnostuneita ihmisen voimaantumisesta.

Siitosen mukaan voimaantuminen on ihmisen henkilökohtainen ja sosiaalinen prosessi, eikä voimaa voi antaa toiselle. Prosessin henkilökohtaisesta luonteesta huolimatta voimaantumista voidaan hienovaraisesti tukea luomalla

⁸⁴ Esim. Chavis & Wandersman 1990; Maton & Wells 1995; Peterson & Zimmerman 2004; Price 1990; Ozorak 1996.

⁸⁵ Siitonen 1999, 83–84.

⁸⁶ Heikkilä-Laakso & Heikkilä 1997, 347.

⁸⁷ Juntunen 2005.

toimintaympäristö, jossa voimaantumista edesauttavat tekijät pääsevät toimimaan. Voimaantumisella sosiaalisena prosessina tarkoitetaan sitä, että siihen vaikuttavat toiset ihmiset, olosuhteet ja sosiaaliset rakenteet.⁸⁸ Voimaantuminen muodostuu osaprosesseista, joissa on kausaalisuhteen mahdollisuus. Voimaantumisen prosessin voidaan ymmärtää olevan tapahtumasarja, joka etenee tiettyjen osaprosessien eli tekijöiden kautta. Ei voida kuitenkaan sanoa, että tietyt osaprosessit aina kausaalisuhteen tavoin olisivat johtamassa voimaantumiseen, paremminkin voidaan puhua merkityssuhteista osaprosessien välillä. Voimaantumiselle ominaista on sen hetkellisyys. Eli vaikka ihminen voimaantuisi jossakin tietyssä kontekstissa, hän ei välttämättä voimaannu toisessa.⁸⁹

3.2 Voimaantumisen pääkategoriat

Yksilön voimaantumista jäsentävät päämäärät, kyky- ja kontekstiuskomukset sekä emootiot. Siitonen kutsuu näitä voimaantumisen pääkategorioiksi. Kukin pääkategoria pitää sisällään erityyppisiä voimaantumisen osaprosesseja eli niitä tapahtumia tai tekijöitä, jotka vaikuttavat yksilön voimaantumiseen. Pääkategorioissa voimaantumisen kannalta olennaista on eri tekijöiden suhde toisiinsa siten, että ne tukevat toisiaan. Sitoutuminen ja sen vahvuus on myös vaikutussuhteessa eri tekijöiden toimintaan.⁹⁰ Pääkategorioiden voimaantumisen tekijät eivät samalla tavalla toimi kaikkien ihmisten kohdalla, vaan joillakin toimivat tietyt tekijät ja joillakin toisilla muut tekijät. Alla on taulukossa lueteltu Siitosen hahmottelemat pääkategoriat voimaantumista edistävine tekijöineen, jotka hän on koonnut teorianmuodostuksen osana laajasti eri lähteistä.

⁸⁸ Siitonen 1999, 117–118.

⁸⁹ Siitonen 1999, 118.

⁹⁰ Siitonen 1999, 158.

<p>PÄÄMÄÄRÄT Toivotut tulevaisuuden tilat – henkilökohtaisten päämäärien asettaminen – halu ymmärtämiseen – halu menestyä – osallistuminen yhteisten päämäärien asettamiseen Vapaus – valinnanvapaus – vapaaehtoisuus – itsemäärääminen – autonomisuus Arvot</p>	<p>KYKYUSKOMUKSET Minäkäsitys – minäkuva – itsetunto – identiteetti Itseluottamus ja itsearvostus Tehokkuususkomukset ja itsesäätely Vastuu</p>
<p>KONTEKSTIUSKOMUKSET Hyväksyntä – tervetulleeksi kokeminen Arvostus, luottamus ja kunnioitus Ilmapiiri – turvallisuus – avoimuus – ennakkoluulottomuus – rohkaiseminen – tukeminen Toimintavapaus – oma kontrolli Autenttisuus Yhteistoiminta, kollegiaalisuus ja tasa-arvoisuus</p>	<p>EMOOTIOT Säätelevä ja energisoiva toiminta Positiivinen lataus – innostuneisuus Toiveikkaus Onnistuminen ja epäonnistuminen Eettisyys – ihmisen äänen kuunteleminen</p>

Taulukko 1. Voimaantumisen pääkategoriat ja voimaantumista edistävät tekijät⁹¹

Yksilön asettaessa päämääriä itselleen hänen toimintaansa vaikuttaa kuva tulevaisuudesta, eli miten hän näkee oman tulevaisuudentilansa ja omat mahdollisuutensa vaikuttaa siihen. Yksilölle on myös tärkeää kokea olevansa vapaa valitsemaan itselleen sopivan vaihtoehdon. Ihmisen voimaantumista tutkittaessa on erittäin keskeistä ottaa huomioon vapauten liittyvät osaprosessit. Vapauten liittyvät myös kokemukset vapaaehtoisesta toiminnasta, itsemääräämisestä ja autonomisuuden kokemisesta. Ihmisen arvotausta on merkityksellinen henkilökohtaisten päämäärien asettamisessa. Siitonen toteaa, että ”valinnanvapauden arvo ja oikeus vapaasti määrätä oman elämänsä kurssista” ovat merkityksellisiä päämäärien ja siten myös voimaantumisen kannalta.⁹²

Kykyuskomuksilla Siitonen tarkoittaa yksilön käsityksiä omista kyvyistään ja taidoistaan selvitä elämässä. Yksilö myös tulkitsee omien kykyjensä suhdetta päämääriinsä. Käsitys omista kyvyistä muotoutuu pitkälti itsetunnon ja minäkuvan avulla, ja se vaikuttaa suoraan myös yksilön voimaantumiseen.

⁹¹ Siitonen 1999, 117–158.

⁹² Siitonen 1999, 117–129.

Identiteetin vahvistumista ja löytymistä taas on todettu tapahtuneen voimaantumisen yhteydessä. Itseluottamus ja itsearvostus ovat osittain päällekkäisiä käsitteitä. Itseluottamus ja itsearvostus liittyvät siihen, miten paljon ihminen on valmis ottamaan vastaan haasteita ja toimimaan omaa elämäänsä ohjaavana subjektina. Ihmisen käsitykset omista kyvyistään ja omasta tehokkuudestaan vaikuttavat hänen valintoihinsa ja vastoinkäymisten kohtaamiseen. Myös käsitys vastuusta omassa elämässään on yhteydessä vahvasti voimaantumiseen.⁹³

Kontekstiuskomuksiin Siitonen katsoo kuuluvaksi yhteisöllisyyteen liittyvät tekijät, toisin sanoen sen sosiaalisen vaikutuksen, joka muilla ihmisillä voi yksilön voimaantumiseen olla. Muiden yhteisön jäsenten osoittama hyväksyntä, arvostus, luottamus ja kunnioitus rakentavat voimaantumiselle suotuisaa ympäristöä. Myös ilmapiiriin liittyvät tekijät ovat voimaantumisen kannalta keskeisiä. Luovuuden ja voimavarojen vapautumisen kannalta on tärkeää, että ihminen kykenee kontrolloimaan omaa toimintaansa ja elämäänsä. Autenttisilla, aidoilla elämän kokemuksilla on myös merkitystä yksilön voimaantumisen kokemuksiin. Voimaantumisen ongelmat taas voivat olla yhteydessä aidon kollegiaalisuuden ja yhteisöllisyyden puutteeseen.⁹⁴

Hyvin tärkeä rooli sisäisen voiman löytymisessä on ihmisen omilla alitajuisilla tekijöillä, kuten asenteilla ja positiivisella latauksella. Siitonen kutsuu näitä emootioiksi. Yksilön omat emootiot säätelevät yksilön toimintaa ja suhtautumista yhteisöön. Innostuneisuus, toiveikkaus ja eettisyyden kokeminen lisäävät positiivista latausta ja siten myös edistävät voimaantumista.⁹⁵

Päämääriin, kyky- ja kontekstiuskomuksiin sekä emootioihin liittyvät voimaantumista tukevat tekijät olen ottanut huomioon muodostaessani teemahaastattelun runkoa. Pohdin sitä, mitkä ovat ne osaprosessit, joiden avulla internetyhteisössä voi tapahtua voimaantumista. On kuitenkin otettava huomioon, että voimaantumista tukevat tekijät eivät aina toimi samalla tavalla kaikilla ihmisillä. Ei voida myöskään sanoa, että jonkin prosessin toteutuessa se automaattisesti vaikuttaisi voimaantumiseen positiivisesti. Voimaantuminen ja siihen liittyvä sitoutuminen on ennemminkin ymmärrettävä kehämäisenä prosessina, jossa eri tekijät voivat toimia myös samanaikaisesti.⁹⁶

⁹³ Siitonen 1999, 129–142.

⁹⁴ Siitonen 1999, 142–151.

⁹⁵ Siitonen 1999, 117–158.

⁹⁶ Siitonen 1999, 160.

Mammalstalla äitien keskustellessa omasta elämästään on luultavimmin mukana myös näkökulma äitien tulevaisuuteen. Voimaantumisen kannalta on olennaista, miten he itse kokevat omat päämääränsä, omat kykynsä ja mahdollisuutensa vaikuttaa tulevaisuuteensa. Yhteisön merkityksen voimaantumisprosessissa näyttävät kontekstiuskomukset, eli äitien näkemys kontekstista, jossa he toimivat. Voimaantumiseen voivat vaikuttaa kokemukset yhteisön sisällä vallitsevasta luottamuksesta, arvostuksesta, kunnioituksesta, turvallisuudesta ja avoimuudesta. Ilmaperiin liittyvät tekijät, kuten tervetulleeksi kokeminen, tasa-arvoisuus ja yhteisön tuki, edistävät myös voimaantumista. Yhteisön tuki on nähty erityisesti naisten kohdalla tärkeäksi voimaantumista tukeväksi tekijäksi huolenpidon kokemisen ohella myös muualla⁹⁷.

3.3 Voimaantuminen katalyyttinä sitoutumiseen

Teoreettisen viitekehyksen keskiöön nousee Siitosen ajatus voimaantumisen katalyytti-ideasta. Hänen mukaansa voimaantuminen toimii katalyyttin tavoin sitoutumisprosessissa, eli vahva katalyytti (*empowerment*) johtaa vahvaan sitoutumiseen ja heikko katalyytti (*disempowerment*) heikkoon sitoutumiseen.⁹⁸ Siitosen ajatuksena on, että voimaantumisella ja sitoutumisella on kausaalisuhde, jossa toinen tekijä vaikuttaa toiseen. Katalyytti-idea tulee ymmärtää spiraalimaisena prosessina, jossa voimaantuminen ja sitoutuminen eivät ole toisistaan kokonaan erotettavissa.⁹⁹ Omassa tutkimuksessani lähdin analysoimaan aineistoani kuitenkin avoimena voimaantumisen ja sitoutumisen keskinäiselle suhteelle. Tutkielmani toteuttamisessa analysoin vanhoillislestadiolaisten äitien voimaantumisen kokemuksia internetyhteisössä, jossa sitoutuminen voi olla tutkimusaihetta hedelmällisesti avaava käsite.

Sitoutuminen käsitteenä on hyvin monipuolinen ja siihen on tutkimuksissa lisätty useita erilaisia lisämääreitä, kuten sitoutuminen muutokseen, tavoitteisiin, hoitoon, ammatilliseen kasvuun tai työyhteisöön. Sitoutumisesta puhuttaessa on kysyttävää, mihin sitoudutaan. Lisäksi voidaan kysyä, millaista sitoutumista on olemassa, miten sitoutumisen asteen voi määrittellä ja miten sitoutumista vahvistetaan. Voimaantumiseen liittyvä sitoutuminen ei sisällä

⁹⁷ Ozorak 1996, 27.

⁹⁸ Siitonen 1999, 99, 159.

⁹⁹ Siitonen 1999, 159–160.

itsessään lisämääreitä, vaan kussakin tutkimuksessa painopiste on määriteltävä tutkimusaiheesta käsin.¹⁰⁰

Mammalstoja käsittelevässä tutkimuksessani tarkastelen sitoutumista aineistosta löytyvien sitoutumisen määritelmien mukaan. Kysyn aineistolta, mihin äidit sitoutuvat internetyhteisössä. Lisäksi tarkastelen, mikä on äitien sitoutumisen aste ja mikä on voimaantumisen ja sitoutumisen suhde. Jos voimaantuminen on heikkoa, pohdin syitä siihen ja heikon voimaantumisen seurauksia sitoutumiselle. Tutkijoiden sitoutumisen laatuun liitetyt määreet voivat toimia analyysini apuna.¹⁰¹ Sitoutuminen tarjoaa mielenkiintoisen näkökulman äitien arkielämään. Se, mihin sitoudutaan ja kuinka vahvasti, ohjaa väistämättä äitien valintojen tekemisessä ja päämäärien asettamisessa.

¹⁰⁰ Siitonen 1999, 99, 108.

¹⁰¹ Tutkijat ovat määritelleet sitoutumista useasta eri näkökulmasta. Organisatorinen sitoutuminen kuvaa sitoutumista esimerkiksi työpaikkaan ja sen tavoitteisiin (Rosenhlz 1989;1990), moraalinen sitoutuminen lähtee yksilön arvoista. Hänellä on halu omistautua, parantaa käytäntöjään, pyrkii menestykseen eikä halua jättää organisaatiota (Kushman 1992), Pragmaattinen tai laskelmoiva sitoutuja tekee kustannus-hyöty analyyseja, ja sen perusteella päättävät mikä on kannattavaa (Leithwood ym.1994), kritiikitön sitoutuminen johtaa vähäiseen pyrkimykseen uutta luoviin tilanteisiin, saman toistamiseen, innovatiivisten ratkaisujen välttämiseen ja tuttuun turvautumiseen (Kushman 1992), tavoitesitoutuminen pohjautuu yksilön omiin tavoitteisiin ja päämääriin. Siitonen 1999, 99–108.

4 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimustehtävä

Tutkimuksessani selvitän, miten vanhoillislestadiolaiset äidit rakentavat omaa elämäänsä. Tutkin, millaisia voimaantumisen kokemuksia äideillä on ja millaista sitoutumista on havaittavissa vanhoillislestadiolaisten äitien internetyhteisöissä. Tutkimuskysymykseni pohjautuu teoreettiselle viitekehykselle ja aiemmalle tutkimukselle, mutta antaa mahdollisuuden muodostaa kuvan äitien voimaantumisesta tutkimuskohteesta ja aineistosta käsin. Muodostan kuvan vanhoillislestadiolaisten äitien voimaantumisesta sellaisena kuin äidit sen itse kokevat käyttäen apuna voimaantumisteorian katalyytti-idea. Voimaantumisen ja sitoutumisen tarkat määritelmät olen jättänyt avoimiksi, mikä mahdollistaa määrittelyn tarkennuksen aineistosta käsin.

4.2 Haastatteluaineisto

Itse vanhoillislestadiolaiseen liikkeeseen kuuluvana¹⁰² tiesin entuudestaan tällaisten mammapalstojen olemassaolosta ja tunsin muutamia henkilöitä, jotka ovat niissä mukana. Näiden henkilöiden kautta sain alun perin yhteyden internetyhteisöihin ja pääsin kysymään lupaa tutkimuksen tekoon. Alun perin olin ajatellut toteuttaa tutkimuksen siten, että teen sisällönanalyysin suoraan internetyhteisön sivustoilta. Koska tutkimukseni koskee internetyhteisöjä, olisi ollut luontevinta hankkia aineisto internetyhteisöstä itsestään. Tämä olisi ollut tutkimuksen kannalta paras vaihtoehto, koska aineisto ei olisi tuolloin ollut alun perin tutkimuksen käyttöön tuotettua. Kysyin lupaa päästä seuraamaan keskusteluja kahdesta vanhoillislestadiolaisten äitien internetyhteisöstä, mutta molemmista sain kieltävän vastauksen. Heidän mukaansa yhteisössä käytävät keskustelut ovat osittain niin arkoja ja henkilökohtaisia, että he eivät halua niiden pääsevän julkisuuteen nimien, paikkakuntien ynnä muiden tietojen suojaamisesta huolimatta.¹⁰³

¹⁰² Olen pohtinut omaa asemaani tutkijana luvussa 4.4.

¹⁰³ Henkilökohtainen sähköpostiviesti 6.10.2006, 17.1.2007.

Olin ajatellut, että oma asemani sekä äitinä että myös vanhoillislestadiolaiseen herätysliikkeeseen kuuluvana eli sisäpiiriläisenä olisi madaltanut kynnystä päästää ulkopuolinen mukaan. Olin kuitenkin heille tuntematon, ja käyttäessäni yhteydenpitovälineenä sähköpostia saatoin jäädä heille etäiseksi ja siten itse edesautoin kieltäytymistä. Sähköpostin käyttö oli tässä tilanteessa kuitenkin ainoa vaihtoehto tavoittaa yhteisön jäsenet. Yhteisön ylläpitäjät ja kaksi jäsentä olivat ainoat, joihin olin henkilökohtaisesti yhteydessä, muut ryhmäläiset tavoitin vain ylläpitäjän kautta. Ylläpitäjät antoivat omasta puolestaan luvan päästä seuraamaan keskustelua, mutta kieltävä kanta tuli esille palstan sisällä ryhmäläisten keskustellessa, luodaanko tutkijalle tunnukset. Henkilökohtaiset kontaktit auttoivat siis tässä tapauksessa luottamuksen syntymistä. Itse tutkimustietoon äidit suhtautuvat myönteisesti ja olivat alusta asti halukkaita osallistumaan tutkimushaastatteluun, kun kysyin sitä heiltä seuraavaksi.

Haastatteluaineistoa kutsutaan primaariaineistoksi, koska sen on tutkija itse tuottanut tutkimuksen käyttöön.¹⁰⁴ Päädyin puolistrukturoituun haastatteluun eli teemahaastatteluun siitä syystä, että minulla oli teoriasta ohjatut tietyt teemat, joihin halusin keskittyä haastattelun avulla. Teemahaastattelun avulla on mahdollisuus tavoittaa haastateltavien elämysmaailmaa, kuten kokemuksia, ajatuksia, uskomuksia ja tunteita. Siten se tarjoaa aineistoksi tutkittavien oman äänen, mutta säilyttää haastattelujen välisen vertailtavuuden, koska jokaisen haastateltavan kanssa käydään läpi samat teemat.¹⁰⁵

Haastattelupyynnöt eri mammapalstoille toimitin niiden henkilöiden kautta, joihin olin ollut jo aiemmin yhteydessä. Kriteereinä haastatteluun osallistumiselle oli ainoastaan mukanaolo jossakin vanhoillislestadiolaisten äitien internetyhteisössä eli mammapalstalla. Haastateltavia sain mukaan kolmelta eri mammapalstalta. Yksi haastateltava ilmoittautui minulle henkilökohtaisesti, muut haastateltavat ilmoittautuivat saman yhdyshenkilön kautta, joka oli välittänyt haastattelupyynnön yhteisöön. Toisilta mammapalstoilta mukaan tulleet äidit löysin lumipallomenetelmällä, eli kysyin jo mukaan lupautuneelta äidiltä, tiesikö hän ketään muuta, joka voisi osallistua. Näin sain uusia nimiä, joihin otin yhteyttä puhelimitse. Kaikki pyytämäni henkilöt suostuivat mukaan mielellään yhtä lukuun

¹⁰⁴ Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 1997, 173.

¹⁰⁵ Hirsjärvi & Hurme 2000, 48.

ottamatta. Haastattelin yhteensä kymmentä mammalstoilla jäsenenä olevaa vanhoillislestadiolaista äitiä helmi - huhtikuussa 2007.

Haastattelujen kulku

Kaikki haastattelut olivat yksilöhaastatteluja. Haastateltavien päätöksestä haastattelupaikkana oli useimmiten haastateltavan koti. Yksi haastattelu tehtiin kuitenkin huoltoaseman ravintolassa haastateltavan ollessa lomamatkalla pääkaupunkiseudulla. Haastattelut sujuivat lähes ongelmitta, mutta tilanteet poikkesivat toisistaan muista läsnäolijoista riippuen. Huoltoasemaravintolassa haastattelua hieman häiritsivät ympärillä liikkuvat ihmiset ja kova taustahäly. Kahdessa haastattelussa haastateltavalla oli mukanaan vauva, mikä toi hieman lisäeloa haastattelun kulkuun. Vauvojen mukanaolo ei haastatteluja juuri häirinnyt. He veivät kuitenkin välillä huomion haastattelutilanteesta rentouttaen ilmapiiriä mutta toisaalta myös mahdollisesti keskeyttäen ajatukset.

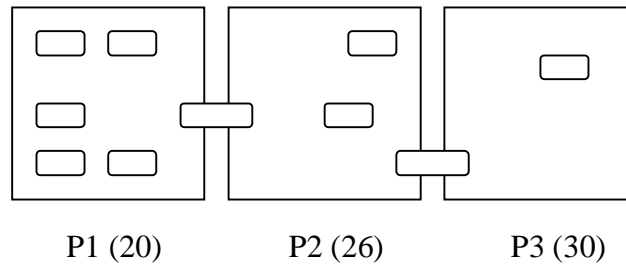
Eräässä haastattelutilanteessa kaksi haastateltavan lasta pyöri ympärillä, kun isä oli käyttämässä nuorinta lääkäriä. Lasten leikkiminen häiritsi tilannetta hieman, ja kun mies saapui vauvan kanssa haastattelun puolivälissä sekä haastateltava että haastattelijat olivat tietoisia hänen läsnäolostaan viereisessä keittiössä. Haastateltava ei kuitenkaan itse tuntunut häiriintyvän miehensä läsnäolosta. Haastattelut sujuivat kuitenkin pääosin rauhallisesti ja olivat tunnelmaltaan leppoisia ja avoimia. Tähän vaikutti varmasti osaltaan se, että haastateltavat tunsivat taustani liikkeeseen kuuluvana ja olivat suostuneet haastatteluun mielellään.

Oma tilanteeni varsin kokemattomana haastattelijana vaikutti siihen, että ensimmäisissä haastatteluissa pitäydyin melko tiukasti etukäteen valmistamaani teemahaastattelurunkoon ja apukysymyksiin. Kuitenkin jo toisen haastattelun jälkeen pystyin irrottautumaan valmiista kysymyksistä, ja tekemään tarkentavia lisäkysymyksiä ja syventämään siten näkökulmaa, jonka haastateltava oli avannut. Kaikissa haastatteluissa kävin läpi samat teemat haastattelurungon pohjalta, joskin esitin kysymyksiä siinä järjestyksessä kuin tuntui luontevalta. Haastattelut kestivät lyhimmillään noin 45 minuuttia ja pisimmillään yli puolitoista tuntia. Pieniä palstoista johtuvia eroja lukuun ottamatta koin, että

aineiston saturaatio¹⁰⁶ eli kylläntyminen alkoi toteutua lähestyttäessä kymmentä haastattelua.

Palstoille jakaantuminen ja haastateltavien demografinen tausta

Tässä tutkimuksessa mukana olevat mammapalstat ovat keskenään suhteellisen samankokoisia. Palstalla yksi (P1) jäseniä oli 20, palstalla kaksi (P2) 26 ja palstalla kolme (P3) 30. Haastateltavat jakaantuivat eri palstoille siten, että P1:ltä haastattelussa mukana oli kuusi äitiä, P2:lta neljä äitiä ja P3:lta kaksi äitiä. Kukaan haastatteluun osallistuneista ei ole mukana kaikilla kolmella palstalla, mutta kaksi äitiä on jäsenenä kahdella palstalla. Kuviossa 1 on esitelty haastateltujen äitien jakaantuminen eri palstoille.

Kuvio 1. Haastateltujen jakaantuminen kolmelle eri mammapalstalle.

Kaikki kolme mammapalstaa olivat haastattelujen perusteella samankaltaisia pienistä toimintaeroista huolimatta. Kuten kuvioista näkyy, palstat olivat sidoksissa toisiinsa kukin yhden yhteisen jäsenen kautta. He kertoivat olevansa palstoillaan aktiivisessa roolissa. Tämä on saattanut vaikuttaa siihen, että tutkimuksen kohteena olleilla mammapalstoilla on melko samanlainen toimintakulttuuri. Tästä syystä päätin käsitellä palstoja analyysivaiheessa yhtenäisenä kokonaisuutena joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Tämä edesauttaa myös sitä, ettei haastateltavia pystytä tunnistamaan missään tutkimuksen vaiheessa.

Haastatellut äidit olivat olleet mukana mammapalstoilla yhdestä kolmeen vuotta. Kaksi haastateltavaa oli haastatteluhetkellä palstojen ylläpitäjiä.

¹⁰⁶ Saturaation saavuttaminen tarkoittaa sitä, että uudet haastattelut eivät enää tuo tutkimusongelman kannalta olennaista uutta tietoa (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2003, 169)

Kaikki äidit kuuluivat perheineen vanhoillislestadiolaiseen liikkeeseen¹⁰⁷ lukuun ottamatta yhtä haastateltavaa, jonka aviomies oli eronnut liikkeestä. Haastatteluun osallistuneet äidit elivät kaikki avioliitossa. He olivat syntyneet 1970–1980-luvuilla.¹⁰⁸ Vanhin äiti oli 36-vuotias ja nuorin 23-vuotias. Heillä oli kahdesta neljään lasta, mutta mukana oli myös yksi yhdeksän lapsen äiti. Äidillä, jolla oli yhdeksän lasta, oli jo murrosikäisiäkin lapsia, mutta muuten haastateltavien lapset olivat kaikki alle seitsemänvuotiaita eli alle kouluikäisiä. Lapsia haastateltavilla oli yhteensä 32, ja kaksi äitiä oli lisäksi viimeisillään raskaana.

Koulutustaustaltaan haastateltavat olivat monilta eri aloilta. Kaikki haastatellut äidit olivat kouluttautuneet ammattiin tai parhaillaan opiskelemassa. Yksi äiti toimi yrittäjänä. Seitsemällä kymmenestä oli ylioppilastutkinto. Yhdellä oli akateeminen tutkinto, kahdella ammattikorkeakoulututkinto ja neljällä ammattitutkinto. Kaksi äitiä opiskeli päätoimisesti. Kuusi äitiä kymmenestä oli hoitoalalla tai opiskelemassa hoitoalalle. Haastatteluhetkellä neljä äitiä kävi työssä tai opiskeli ja kuusi äitiä oli kotiäitinä tai äitiyslomalla.

Yhdeksän kymmenestä haastatellusta asui kaupungeissa. Kolme heistä asui pääkaupunkiseudulla ja yksi hieman pääkaupunkiseudun ulkopuolella maaseudulla. Kolme äitiä asui Oulussa, yksi Tampereella ja kaksi Jyväskylässä. Haastateltavat ovat siten osa sitä vanhoillislestadiolaisten joukkoa, joka on siirtynyt pois Pohjois-Suomen syrjäisiltä seuduilta eli liikkeen syntysijoilta kaupunkimaiseen ympäristöön ja eteläiseen Suomeen.

Tutkimusaineistoni äidit vastaavat osittain sitä äitijoukkoa, joka muutenkin on aktiivista internetin äitiyhteisöjen ja postituslistojen käyttäjäjoukkoa Munnukan et al. tutkimuksen mukaan. Munnukka et al. esittävät, että nettiäidit ovat keskimäärin hyvin kouluttautuneita, 26–35-vuotiaita ja he ovat pääosin kotiäitejä, äitiyslomalla tai hoitovapaalla. Lisäksi nettiäidit asuvat pääosin kaupunkimaisessa ympäristössä.¹⁰⁹ Tutkimusaineistossani alle 26-vuotiaita äitejä on kuitenkin kuusi, eli suurin osa haastatelluista. Siten tutkimusjoukkoni on hieman nuorempaa. Mammalstalaisilla oli myös enemmän lapsia kuin Munnukan ja Kiikkalan tutkimilla henkilöillä, joilla oli keskimäärin yhdestä kahteen lasta, kun mammalstalaisilla oli keskimäärin kolme lasta. Tämän

¹⁰⁷ Liikkeeseen kuuluvalla tarkoitan henkilöä, joka tunnustaa vanhoillislestadiolaista uskoa ja elää liikkeen normeihin sopivalla tavalla. Henkilöt eivät välttämättä ole minkään Rauhanyhdistyksen jäseniä.

¹⁰⁸ Kaksi äitiä on syntynyt 1970-luvulla (1971 ja 1979) ja loput ovat syntyneet 1980-luvulla. (1980, 1980, 1981, 1982, 1982, 1983, 1984, 1984).

¹⁰⁹ Tutkimusjoukko käsitti yhteensä 63 äitiä. (Munnukka et al. 2005, 240).

selittää luonnollisestikin vanhoillislestadiolaisten kieltäytyminen perhesuunnittelusta. Tutkimusaineistoni äidit ovat myös hieman vähemmän koulutettuja kuin edellä mainitun tutkimuksen äidit, tosin tämä selittyy osittain myös mammalstalaisten nuoremmalla iällä.

Munnukan et al. tutkimusaineiston äitien avo- tai aviomiehet olivat muutamaa lukuun ottamatta työssäkäyviä.¹¹⁰ Omassa haastatteluaineistossani mielenkiintoista on se, että neljän äidin aviomies oli juuri ollut, oli parhaillaan tai oli pian jäämässä hoitamaan lapsia kotiin äidin opiskelujen tai työssäkäynnin vuoksi.

4.3 Aineiston analyysi

Kvalitatiivinen tutkimusote sopii kvantitatiivista tutkimusotetta paremmin mammalstalaisten kokemuksia koskevaan tutkimukseen. Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusote pyrkii luomaan tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman ymmärrettävän ja monipuolisen kuvan, kun taas kvantitatiivinen pyrkii mahdollisimman suureen yleistettävyyteen, ennustettavuuteen ja kausaaliselityksiin.¹¹¹ Kvalitatiivinen ote tarjoaa sopivia välineitä pyrkiessäni ymmärtämään mammalstoja ilmiönä ja äitien voimaantumista niissä.

Valitsin tutkielmaani kvalitatiivisen otteen myös teoriasta johtuvien syiden vuoksi. Voimaantumista on helpompi tutkia, kun otetaan huomioon tutkittavien konteksti, yksittäisten haastateltavien tulkinnat ja yksittäisten äitien näkökulman ymmärtäminen. Tällöin saadaan muodostettua mahdollisimman kattava ja ymmärrettävä kuva ilmiöstä kadottamatta aineiston erityispiirteitä.

Aineiston analyysin työkaluna tutkimuksessani oli sisällönanalyysi. Sisällönanalyysi voidaan ymmärtää joko yksittäisenä metodina tai väljänä metodisena tulkintakehyksenä aineistolle.¹¹² Tutkimuksessani käytin sisällönanalyysia väljänä kehyksenä, joka ohjasi analyysin kulkua aineistosta löytyvistä asioista pelkistettyihin ilmauksiin ja niiden kautta yläkäsitteisiin ja johtopäätöksiin. Tutkimuksessani käytettävää päättelyn logiikkaa voidaan kutsua abduktiiviseksi päättelyksi, jossa aineistosta tehtyihin havaintoihin liittyy jokin

¹¹⁰ Munnukka et al. 2005, 240.

¹¹¹ Hirsjärvi & Hurme 2000, 22.

¹¹² Tuomi & Sarajärvi 2006, 93.

teoriasta nouseva ajatus tai johtolanka.¹¹³ Abduktiivinen päättely poikkeaa puhtaasti aineistosta nousevasta, eli induktiivisesta päättelystä ja teorialähtöisestä eli deduktiivisesta päättelystä juuri siinä, että se antaa mahdollisuuden nostaa aineiston kirjo esille kuitenkin teoriaa hyödyntäen. Abduktiivinen päättely on mielletty myös teoriasidonnaiseksi analyysin muodoksi. Tällöin teoria toimii apuna analyysin etenemisessä. Toimintatapa ei ole kuitenkaan teoriaa testaava, vaan se ennemminkin auttaa analysoijaa johtamaan aineistosta löytyviä ajatuksia uusille urille.¹¹⁴

Koko tutkimusprosessin ajan minulla oli käytössäni tutkimuspäiväkirja, johon merkitsin ajatuksiani tutkimuksen eri vaiheissa. Tutkimuspäiväkirja oli erityisen hyödyllinen haastattelujen aikana. Haastattelujen jälkeen merkitsin tutkimuspäiväkirjaan erityisiä huomioita haastattelujen kulusta, ilmapiiristä, haastateltavan käyttäytymisestä ynnä muista seikoista, joiden arvelin voivan vaikuttaa aineiston analyysiin tai tutkimuksen luotettavuuteen. Käytin tutkimuspäiväkirjaa analyysin apuna, vaikka se ei ensisijainen aineistolähde ollutkaan. Tutkimuspäiväkirjaani tein ensimmäiset huomiot analyysia varten haastattelujen aikana ja niiden jälkeen, ja käytin alustavia huomioita hyväkseni analyysia tehdessäni.

Äänitin kaikki haastattelut kannettavalla tietokoneella äänitiedostoiksi. Litteroin haastattelutiedostot mahdollisimman pian haastattelujen jälkeen kirjalliseen muotoon. Litteroin haastattelut sanatarkasti. Merkitsin kesken jääneet lauseet kolmoispisteellä, pitemmät tauot suluissa olevalla sekuntimerkinnällä (15 sek.), sekä merkittävät sanattomat tunteen ilmaukset sulkumerkeillä (naurahtaa) tai (itkee). Lainauksissa, joita olen ottanut mukaan tutkimukseen, on myös merkintöjä kolmoisviivalla, mikä tarkoittaa tekstin lyhentämistä kyseisestä kohdasta. Litteroitua haastatteluaineistoa kertyi yhteensä 104 liuskaa. Litteroidessa merkitsin tekstiin kommentteja, joita käytin hyväkseni analyysin aloittamisessa.

Haastatteluaineistoa käsittelin käyttämällä värillisiä koodimerkintöjä, jotka muodostin seuraavasti: Ensimmäiseksi merkitsin haastattelun numeron juoksevalla numerolla (H1-H10), minkä jälkeen merkitsin sivunumeron litterointikokonaisuudesta (1-104). Lopuksi merkitsin sen

¹¹³ Abduktiivisen päättelyn ensisijainen kehittäjä oli Charles Peirce (1839–1914). Abduktiivisessa päättelyssä ajatukset voidaan keskittää joihinkin tiettyihin seikkoihin tai olosuhteisiin, joiden uskotaan tuottavan uusia näkemyksiä tai ideoita. (Grönfors 1985, 33).

¹¹⁴ Tuomi & Sarajärvi 2006, 97–98.

mammalpalstan numeron, johon kyseinen haastateltava kuului (P1-P3). Jos haastateltava kuului kahdelle palstalle, olen merkinnyt koodiin molemmat palstat, esimerkiksi H761P2P3. Jakaessani aineistoa myöhemmin sisältöryhmiin, merkitsin koodit kullekin luokalle annetulla värillä. Tämä auttoi itseäni hallitsemaan aineistoa helpommin ja toisaalta löytämään sisällön toisiinsa liittyvät merkitykset. Koodit olen merkinnyt viitteiksi analyysilukuihin luotettavuuden ja helpon seurattavuuden vuoksi, mutta värit olen jättänyt pois.

Haastattelujen yhteydessä sekä litteroidessa tehdyt merkinnät ja muistiinpanot usein toistuvista tai tutkimuskysymyksen kannalta merkittävistä aiheista ohjasivat minua aloittamaan analyysin pelkistämällä aineistosta löytyvät voimaantumiseen liittyvät ilmaukset ja jakamalla aineisto teemoittain sisällön mukaisiin ryhmiin. Lähdin yhdistelemään yhteen kuuluvia asioita ja luomaan ryhmiä erityyppisille voimaantumiseen liittyville asiakokonaisuuksille. Kuhunkin ryhmään kuuluvat koodimerkinnät merkitsin tietyllä värillä, ja merkitsin värit myös litterointiaineistoon helpottamaan kohtien myöhempää löytämistä.¹¹⁵ Alustava sisällön ryhmittely tarkentui analyysin edetessä, mutta antoi melko kattavan ja selkeän lähestymistavan aineistoon.

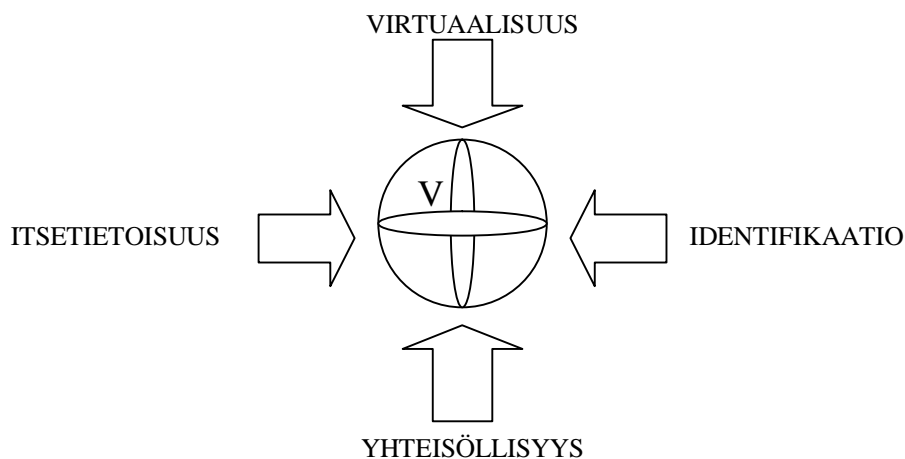
Alustavan ryhmittelyn jälkeen jatkoin analysointia kustakin ryhmästä käsin. Muodostin laajoista alustavista ryhmistä alaryhmiä, joille annoin kullekin sisältöä kuvaavat nimet. Nämä alaryhmien nimet toimivat tutkimukseni voimaantumista hahmottavina alakäsitteinä. Alakäsitteet jaottelin myös ryhmiiin sisällön mukaan, jolloin muodostuivat tutkimukseni yläkäsitteet voimaantumisen kokemuksista mammalpalstoilla. Yläkäsitteistä muodostin neljä pääryhmää. Pääryhmien nimet toimivat tutkimukseni pääkäsitteinä. Taulukossa 2. olen esitellyt analyysin seurauksena luodun taulukon voimaantumisesta mammalpalstoilla. Alakäsitteet olen puolestaan esitellyt kussakin tutkimusluvussa.

¹¹⁵ Eskola & Suoranta puhuvat aineiston koodaamisesta tai indeksoinnista, jossa tietty merkki tai koodi liitetään tiettyyn määriteltyn tekstijaksoon. Tämän jälkeen aineistoa on mahdollista käsitellä joustavasti, ryhmitellä, tai etsiä haluttuja kohtia. (Eskola & Suoranta 2000, 155) Tutkimuksessani koodeina toimivat värit ja haastateltavaan viittaavat merkinnät.

YLÄKÄSITTEET	PÄÄKÄSITTEET	
INTERNETIN EDUT INTERNETIN RISKIT	VIRTUAALISUUS	VOIMAANTUMINEN
NAISEUS JA ÄITIYS ARKIKOKEMUKSET	IDENTIFIKAATIO	
MAHDOLLISUUDET VAIKUTTAA KEHITTYMINEN RYHMÄN JÄSENEÄ OMAN ASEMAN REFLEKTIO TASAVERTAISUUS TERVETULLEEKSI KOKEMINEN ASiantuntijayhteisö	Yhteisöllisyys	
VERTAISTUKI OMAN ELÄMÄN SELKIITYMINEN KASVU IHMISENÄ	ITSETIETOISUUS	

Taulukko 2. Voimaantumisen prosessi virtuaalisuuden, identifikaation, yhteisöllisyyden sekä itsetietoisuuden lisääntymisen vaikutuksesta.

Kukin pääkäsite avaa voimaantumista mammalpalstoilla eri näkökulmasta, ja nämä neljä tekijää yhdessä vaikuttavat äitien voimaantumisen kokemuksiin mammalpalstoilla. Kutsun näitä pääkäsitteitä neljäksi voimaantumisen ulottuvuudeksi, koska ne yhdessä saavat aikaan voimaantumista ja toimivat yhteydessä toisiinsa. Alla olevassa kuviossa olen havainnollistanut voimaantumisen kokemukset virtuaalisuuden, identifikaation eli samastumisen, itsetietoisuuden sekä yhteisöllisyyden näkökulmasta.

Kuvio 2. Neljä ulottuvuutta voimaantumiseen mammalpalstoilla.

Kukin ulottuvuus pitää sisällään äitien kokemuksia voimaantumista edistävästä tekijöistä mammalpalstoilla. Tarkastellessani virtuaalisen ympäristön eli internetin roolia voimaantumisessa kiinnitin huomioni niihin tekijöihin, jotka tekniikan

puolesta tuovat oman leimansa mammalstoisiin ja siellä koettavaan voimaantumiseen. Identifikaation eli samastumisen teema avaa näköalan äitien yhteiseen taustaan ja sen vaikutukseen voimaantumiselle. Identifikaation teema ilmentää yksilön ja ryhmän vuorovaikutusta ja siinä yhteydessä syntyvää voimaantumista. Yhteisöllinen ulottuvuus valottaa voimaantumiseen vaikuttavia tekijöitä yhteisön toiminnan kautta. Itsetietoisuuden teema käsittää ne voimaantumista edistävät tekijät, jotka äidit ovat kokeneet olevan merkityksellisiä oman elämänsä ja tulevaisuutensa kannalta.

Joidenkin voimaantumisen tekijöiden olisi voinut ajatella kuuluvaan kahteenkin ulottuvuuteen yhtäaikaaisesti. Olen kuitenkin itsenäistä harkintaa käyttäen sijoittanut ne ryhmään, joka vaikutti sisällön puolesta osuvimmalta. Sijoittelun vaikeus kertoo siitä, että voimaantuminen mammalstoilla on jatkuva muutoksessa oleva prosessi, jossa kaikki vaikuttaa kaikkeen. Eri voimaantumista edistävät tekijät voivat vaihdella paikkaansa ja merkitystään myös yksilökohtaisesti, eivätkä samat tekijät välttämättä vaikuta kaikilla haastateltavilla. Mammalstojen voimaantumisen mallissa olen havainnollistanut voimaantumista edesauttavien elementtien toiminnan ja toisiinsa vaikuttamisen yksityiskohtaisista kokemuksista yleiselle tasolle. Tämä antaa parhaimman kuvan mammalstoilla koettavasta voimaantumisesta ja mammalstojen vaikutuksesta äitien elämään tiivistetyssä muodossa.

4.4 Asemani tutkijana

Vanhoillislestadiolaisten äitien internetyhteisöt on minulle läheinen aihe. Kuulun itse vanhoillislestadiolaiseen herätysliikkeeseen ja olen myös äiti, joten tutkielman teemat osuvat lähelle omaa elämääni. Koen, että tästä on tutkimukselle sekä etuja että haittoja. Ensiksikin kyseessä olevat suljetut yhteisöt voisivat olla vaikeasti lähestyttäviä ulkopuoliselle tutkijalle. Täysin ulkopuolisen on vaikeampi saavuttaa luottamusta kuin sisäpiiriläisen. Koin juuri luottamuksen minun ja haastateltavien välillä olevan asia, josta oli tutkimukselle hyötyä. Minun oli helppo saada haastateltavia mukaan, sillä tunnen heidän elämänpiirinsä. Haastateltavien omin sanoin heidän ei tarvinnut perustella elämäntyyliään, koska minä tunsin sen jo.

Toisaalta hättana voi olla se, että sisäpiiriläisenä saatan olettaa joidenkin asioiden olevan itsestäänselvyyksiä tai tuttuja asioita, vaikka ne eivät ulkopuoliselle lukijalle sitä olisi. Sen vuoksi minun on ollut erityisesti

kiinnitettävä huomiotani siihen, mitä haastateltaviltani kysyn ja miten ilmaisen asiat tutkimusraportissani. Lisäksi minun on arvioitava päätelmiäni kriittisesti. Tutkijan on pyrittävä objektiivisuuteen kaikessa tekemässään, ja tähän olen pyrkinytkin. Vaarana on kuitenkin, että tutkija sortuu puolusteluun, mikä ei ole objektiivisuuden periaatteen mukaista. Ihosen mukaan vanhoillislestadiolaisuuden tutkimusta on tutkijoiden taustoista johtuen leimannut ennemminkin empaattinen ymmärtäminen kuin analyttinen kritiikki.¹¹⁶ Epäilemättä tutkimuksen teossa tarvitaan molempia, sekä pyrkimystä ymmärtää että kriittistä analyttisyyttä. Tutkimuksen tekemisessä olen ottanut huomioon nämä näkökohdat.

Haastattelutilanne rakentuu vuorovaikutukselle ja kielenkäytölle. Haastattelun yleisenä oletuksena on, että haastattelija ja haastateltava hallitsevat yhteisön kielen ja että tämä kieli on heille pääosin yhteinen.¹¹⁷ Tutkielman eduksi koen sen, että hallitsen äitien käyttämän kielen omista taustoistani johtuen. Oletettavasti ymmärrän ne merkitykset, joita äidit tarkoittavat käyttäessään tiettyjä ilmauksia. Haasteenani on kuitenkin tuoda nämä merkitykset sellaiseen muotoon, että ne ovat ymmärrettävissä myös ulkopuoliselle lukijalle ja täyttävät tieteen tekemisen normit.

Haasteenani on myös ylittää sokeus, joka on tyypillistä kohdattaessa hyvin tuttuja ilmiöitä, ja purkaa analyttisesti auki tilanteet ja asioiden merkitykset. Tutkimuksen taustalla on nähtävissä myös oma pohdintani liikkeen nykytilanteesta. Sosiologisen tutkimusvälineistön avulla on mahdollisuus ymmärtää eräästä näkökulmasta keskustelua, jota käydään mediassa vanhoillislestadiolaisuudesta ja sen suhteesta moderniin yhteiskuntaan ja naisen asemaan. Tutkimuksen luotettavuuden vuoksi dokumentoin ja perustelen näkemykseni mahdollisimman tarkasti aineistooni pohjautuen. Näin vältyn vaaralta, että sekoitan omat ajatukseni haastateltavieni kokemuksiin. On myös haastateltavieni ja mammalstojen edun mukaista, että luon heistä ja mammalstoista mahdollisimman totuudenmukaisen kuvan. Oma asemani on kuitenkin voinut vaikuttaa tulkintaani ja päätelmiini jossakin määrin, mutta se on kaikelle tutkimukselle väistämätöntä. Tutkimuksen teon on sanottu olevan kuin kristalliin katsomista: mitä me näemme katsoessamme kristallipalaa, riippuu siitä, kuinka me katsomme sitä.¹¹⁸

¹¹⁶ Ihonen 1999,1.

¹¹⁷ Hirsjärvi & Hurme 2000, 50.

¹¹⁸ Hirsjärvi et al. 2003,215

4.5 Tutkimuksen luotettavuus

Tässä tutkielmassa muodostuva kuva vanhoillislestadiolaisesta äitiydestä muodostuu äitien subjektiivisen kokemuksen kautta, joten näkökulma on yksilön tasolla. Äitiydestä muodostuva kuva voisi olla erilainen, jos tutkimuksessa olisi mukana lapsettomia tai yksinäisiä naisia, saati miehiä. Tarkoitukseni on kuitenkin ollut luoda äitien oman subjektiivisen käsityksen pohjalta kuva vanhoillislestadiolaisesta äitiydestä juuri siitä näkökulmasta, jollaisena nuoret äidit sen itse kokevat. Mammalpalstat aiemmin tutkimattomana ilmiönä luovat myös oman haasteensa tutkimuksen luotettavuudelle. Vastaavaa toimintamuotoa ei ole liikkeessä ennen ollut, joten olen hakenut tutkimukseni tueksi kirjallisuutta muista samankaltaisista ilmiöistä.

Tutkielman luotettavuuden osoittamiseksi on olennaista, että tutkija raportoi tutkimuksen edistymisestä yksityiskohtaisesti. Tarkkuus koskee tutkimuksen kaikkia vaiheita. Aineiston keräämisen vaihe on selostettava tarkasti ja huomioitava mahdolliset häiriötekijät ja virhetulkinnat. Tutkijan on myös suoritettava itsearviointia haastattelujen kulusta.¹¹⁹ Tärkeänä tutkimuksen itsearviointivälineenä koin tutkimuspäiväkirjan, johon tein muistiinpanoja tutkimuksen eri vaiheissa. Tutkimuspäiväkirjaani palasin analyysin edetessä ja tarkistin esimerkiksi haastattelujen yhteydessä tehtyjä muistiinpanoja.

Haastattelujen kulun olen selvittänyt tarkasti tutkimuksen toteutus – luvussa. Haastattelutilanteet olivat kaikki miellyttäviä, ja koin, että tunnelma oli vapaa. Kahdessa haastattelussa kuitenkin ilmapiiri kävi hetkellisesti vaikeammaksi sekä minulle tutkijana että haastateltavalle. Kaksi äitiä koki kysymyksen tulevaisuudesta niin vaikeaksi, että he purskahtivat itkuun. Tilanne oli hieman hämmentävä, ja koin oman asemani siinä tilanteessa vaikeaksi. Itse liikkeeseen kuuluvana ymmärsin haastateltavaa, mutta en voinut irrottautua haastatteliijaan roolistani. Molemmissa tilanteissa pidimme pienen tauon ja sanoin ymmärtäväni haastateltavaa, mutta jatkoimme keskustelua.¹²⁰ Oman läheisen suhteeni liikkeeseen koin tässä tilanteessa olevan kuitenkin positiivinen asia. Tauon jälkeen jatkoimme samasta aiheesta ja luottamuksen vallitessa haastateltavat kertoivat avoimesti kokemuksistaan ja tunteistaan, mikä oli tutkimukseni kannalta positiivinen asia. Voi myös kuitenkin olla, että

¹¹⁹ Hirsjärvi et al. 2003, 214.

¹²⁰ Tutkimuspäiväkirja 13.2.2007.

haastateltavat ovat jättäneet joitakin ajatuksiaan sanomatta siitä syystä, että tiesivät minun kuuluvan liikkeeseen ja opiskelevan teologiaa.

Tutkimuksen luotettavuuden arvioimiseksi on tärkeää, että lukija voi seurata tutkimuksen etenemistä raportista ja itse myös arvioida sen luotettavuutta. Tutkimuslukuissa luotettavuutta olen pyrkinyt lisäämään ottamalla mukaan reilusti suoria lainauksia haastattelulitteraatioista. Lainaukset toimivat esimerkkeinä ja perusteluina tekstin seassa. Lainausten lisäksi dokumentoin päätelmäni tarkasti haastatteluaineistoon viitein.

Aineiston kylläntyminen tapahtui kymmenessä haastattelussa. Analyysia tehdessäni aineiston riittävyys tuntui sopivalta ja löysin analyysin pääkohdilleni runsaasti perusteluja aineistosta. Analyysin kattavuudella tarkoitetaan sitä, että tutkija ei perusta päätelmiään satunnaisiin poimintoihin.¹²¹ Tein analyysin perusteellisesti ja järjestelmällisesti, mikä lisää analyysin luotettavuutta. Olen myös esitellyt tutkimusanalyysin kulun vaiheittain ja analyysiluvuissa esitellyt taulukoissa analyysiyksiköt, joihin päätelmäni, pääkäsitteeni, perustuvat.

Teorian osuus kyseisessä tutkimuksessa oli taustoittava, mutta myös tutkimukselle selvästi suuntaa antava. Teorian käyttö haastattelurungon muodostamisessa ja kysymysten muotoilussa on saattanut vaikuttaa joidenkin vastausten vaikuttavan kuin tilatuilta, vaikka pyrin kysymysten osalta neutraalisuuteen ja ohjailemattomuuteen. Analyysia tehdessäni otin tämän mahdollisuuden kuitenkin huomioon siten, että jätin teorian taustalle ja palasin siihen vasta analyysin loppuvaiheessa. Näin koin aineiston äänen pääsevän autenttisimmin kuuluviin. Omassa analyysissäni olen myös pyrkinyt välttämään samoja käsitteitä, joita Siitonen käyttää voimaantumisen pääkategorioiden yhteydessä esiintyvistä voimaantumisen tekijöistä. Näin vältyn aineistoni liialta pakottamiselta samaan muotiin Siitosen voimaantumisen käsityksen kanssa, ja voin nostaa mammapalstoilta esille myös sille ominaisia ja ainutlaatuisia piirteitä.

Tutkimukseni analyysin kokonaisuus ja tulosten pohdinta ovat mielestäni terävöittäneet sitä kuvaa, joka vanhoillislestadiolaisista äideistä ja naisista on aiemmissa tutkimuksissa luotu. Näkökulman terävöityminen kertoo ajankohtaisuudesta ja naisen aseman pohdinnan aktualisoitumisesta niin yhteiskunnassa kuin vanhoillislestadiolaisessa liikkeessä. Tulosten pohdinnassa täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että tutkimusaineistoni koostui nuorten äitien

¹²¹ Mäkelä 1990, 53.

haastatteluista. Kaikki nuoret äidit ovat erityisen herkässä elämäntilanteessa sosiaalisen roolin ja elämän muuttuessa, eikä tämä koske pelkästään vanhoillislestadiolaisia nuoria äitejä. Onkin syytä ottaa huomioon, että saman tutkimusjoukon haastattelut eri elämäntilanteissa voivat tuoda erilaisia tuloksia, ja käsitykset äitiydestä voivat muuttua elämän eri vaiheissa. Tutkimukseni naiset ovat pääasiassa äitiyden alkuvaiheessa ja se sävyttää heidän kokemuksiaan niin äitiydestä, tuen tarpeesta kuin taustalla olevasta vanhoillislestadiolaisesta liikkeestä.

Olen pyrkinyt tarkasti pitäytymään äitien näkökulmassa ja heidän kokemuksissaan tarkastellen niitä selventävästi yhteiskuntatieteellisellä ja uskontososiologisella käsitteistöllä. En kuitenkaan voi sivuuttaa sitä uskonnollista näkökulmaa, mikä vanhoillislestadiolaisuudessa aina yhteisöllisyyteen ja itse liikkeeseen liittyy. Liikkeen uskonnollinen ja yhteisöllinen traditio on voimakas ja siihen puuttuminen voidaan kokea jopa uhkaavana. Giddens on todennut, että tradition eheyteen suuntautuvan uhkan koetaan usein kohdistuvan nimenomaan minän eheyteen.¹²² Tästä syystä olen tutkimuksessani pyrkinyt mahdollisimman suureen luotettavuuteen, uskottavuuteen ja vakuuttavuuteen sekä haastateltavien että tutkimukseni muun lukijakunnan vuoksi.

¹²² Giddens 1995, 114.

5 MAMMAPALSTAT

VANHOILLISLESTADIOLAISEN LIIKKEEN

REUNAILMIÖNÄ

5.1 Mammalpalstojen toiminta

Voidaksemme ymmärtää vanhoillislestadiolaisten äitien voimaantumista internetyhteisöissä, tulee ensiksi selvittää, mikä on se konteksti, jossa voimaantumista mahdollisesti tapahtuu. Tutkimuksessani mukana olevat kolme mammalpalstaa ovat syntyneet kahdesta kolmeen vuotta ennen tutkimuksen tekoa. Tästä syystä niissä on jo jokseenkin vakiintuneet toimintatavat, ja palstoilla mukana olevat ovat tutustuneet toisiinsa niin palstojen keskustelujen kuin tapaamistenkin kautta. Mammalpalstojen toiminnassa kiinnitin huomioni erityisesti palstojen muotoutumiseen, perustajan rooliin yhteisössä, yhteisiin sääntöihin sekä suljetun yhteisön merkitykseen äideille.

Mammalpalstojen muodostuminen

Kukin tutkimukseni mammalpalstoista on syntynyt, kun kaksi aktiivista äitiä on alkanut levittää tietoa palstasta ja saanut siten uusia äitejä mukaan. Palstojen jäsenet ovat tulleet palstoille toisaalta henkilökohtaisen kutsun innostamina, toisaalta muiden internetissä toimivien äitiyskeskustelupalstojen kautta. Sisäänpääsyn kriteereinä ovat olleet kuuluminen vanhoillislestadiolaiseen liikkeeseen, sekä se, että hakija on äiti tai on tulossa äidiksi. Henkilökohtaisesti kutsutut olivat saaneet kutsun sähköpostitse joltakin aiemmin palstalla olleelta henkilöltä, kuten esimerkiksi perustajalta. Kutsun saanut toimitti itsestään kirjallisen esittelyn yhteisön ylläpitäjälle, joka sitten muiden yhteisössä olevien kanssa hyväksyi uuden jäsenen.¹²³ Useimmiten haastateltavieni kutsujana oli toiminut ystävä tai sukulainen. Kutsumenettelyn seurauksena erityisesti palstat P2 ja P3 ovat hyvin valvotusti perustettuja, ja niiden jäsenet ovat paljolti sukulaisia tai muutenkin ystäviä keskenään. Eräs haastateltava kuvaakin mammalpalstalaisten suhteita seuraavasti:

¹²³ Henkilökohtaisen kutsun kautta mammalpalstoille olivat tulleet H1, H2, H4, H6, H7, H8, H9, H10.

Ristiin rastiin sillee, että ai sä oot sille sukua ja niitten ystäväperhe ja niitten lasten kummeja ja on siellä sillai paljo sukulaisia. Pannu niinku suosituksia, --- että tavallaan silleenhän se sitte tulee että on joku suositeltu, että kaikilla on varmaan joku joko sukulainen tai tuttu siellä. Että ei siellä varmaan voi olla yksin, että jonku pitää suositella.¹²⁴

P3:lla ei ollut ketään muita kuin kutsun perusteella yhteisöön tulleita. Näin on varmistettu se, että uusi jäsen on aina jonkun aiemman jäsenen tuttu ja siten luotettava jäsen yhteisöön. Tuttuuden ja luotettavuuden hakeminen jäsenissä heijastuivat palstojen ilmapiiriin, mikä on merkityksellistä myös voimaantumisen kokemisessa. Toisaalta on huomioitava, että eräs haastateltava, joka oli jäsenenä kahdella eri mammapalstalla, koki toisen palstan runsaat sukulaisuussuhteet avoimen ilmapiirin vastaisiksi tekijöiksi:

Siellä ihmiset on niinku keskenään enemmän tuttuja. Ne on liian tuttuja, ettei viitti puhua mistään negatiivisista asioista, pitää ehkä niinku näyttää, että meillä menee hyvin, ja sit taas toisella palstalla on sillai, me ollaan ihan eri puolelta Suomee siellä, ja siellä on tosi vähän sillai niinku, siis monet on sillai tuttuja, et siellä on mun vanhoja koulukavereita pari ja kavereitten siskoja, muttet ei oo niinku semmosia läheisiä ystäviä, joiden kanssa olis päivittäin tai viikoittain tekemisissä. Emmä tiä mut musta tuntuu, että se voi vaikuttaa siihen. Että sitte siellä niinku uskaltaa sanoa enemmän.¹²⁵

Mammapalstoille on päästy jäseniksi myös muiden internetissä toimivien äitiyhteisöjen kautta.¹²⁶ Useat haastateltavat kertoivat vierailleensa usein ennen mammapalstoille liittymistä esimerkiksi Vauva-lehden tai KaksPlussan internetsivujen keskustelupalstoilla.¹²⁷ Täältä he olivat löytäneet yleisen kutsun vanhoillislestadiolaisille äideille tarkoitettuun yhteisöön. Eräs äiti kuvaa prosessia seuraavasti:

Selailin noita vauva-lehen sivuja, keskustelupalstoja, ja sieltä, mikä se nyt onkaan se otsikko missä on noita, hengellinenkö se on vai mikä uskonnollinen, niin siellä oli sitte että siellä on vl-äiteille uudella palstalla on niinko tilaa. Että jos joku haluaa tulla mukaan niin laittaa yhteystiedot, että tietää, että on...mää sitte laitoin, ku aattelin, että se vois olla ihan mukava.¹²⁸

Erytyisesti palstalla yksi on paljon muiden yhteisöjen kautta mammapalstalle sisään päässeitä äitejä. Heidänkin on kuitenkin ollut todistettava olevansa vanhoillislestadiolaisia, jotta ovat voineet päästä yhteisöön. Eräs haastateltava äiti kertoi, että sisään pyrkiessään henkilön oli kerrottava itsestään ja elämästään.

¹²⁴ H1088P3.

¹²⁵ H429P1P2.

¹²⁶ H3 ja H5.

¹²⁷ Vauva-lehti.fi ja Kakslus.fi ovat samannimisten aikakauslehtien verkkojulkaisuja, joissa on tarjolla esim. keskustelupalstoja useista eri aiheista. (Vauva-lehti 2007; Kaksplus 2007)

¹²⁸ H537P1.

Yhtenä seikkana sisäänpyrkijän tuli kertoa esimerkiksi, missä oli käynyt rippikoulunsa.¹²⁹ Kyseinen haastateltava oli toinen oman yhteisönsä perustajista. Hänen mukaansa yhteisöön saatiin useita jäseniä edellä mainitulla tavalla, ja heistä valtaosa oli mammapalstalla edelleen mukana.¹³⁰

Samoin kuin runsaat sukulaisuussuhteet mammapalstoilla, myös yhteisön koostuminen täysin vieraista henkilöistä vaikutti äitien kokemusten mukaan palstan ilmapiiriin. Kun jäseniä ei tunnettu aiemmin, pääsi muodostumaan yhteisö, jossa oli jäseniä ensinnäkin melko tasaisesti eri puolelta Suomea, mutta myös hyvin erilaisista elämäntilanteista. Tämän vuoksi palstasta yksi muodostui hyvin heterogeeninen verrattuna palstoihin kaksi ja kolme, joissa jäsenet olivat usein sukulaisia keskenään. Heterogeenisuus näkyi muun muassa asenteissa ja mielipiteissä, joita haastateltavat kuvasivat hyvin räiskyviksi ja ilmapiiriä avoimeksi ja suvaitsevaiseksi.

Ihmiset on eri mieltä ja uskaltaa sen sanookin ja kaikki voi olla niinku keskenään eri mieltä --- ja sit siellä puhutaan paljon enemmän uskon asioista ja kaikesta muustakin syvällisemmästä ja henkilökohtaisemmasta ja siellä on niinku tiiviimpi se porukka, että tietää, että siellä voi puhua oikeesti eikä se lähe leviää minnekkään.¹³¹

Avoimen ilmapiirin merkitys on hyvin keskeinen yksilön voimaantumisen kannalta. P1 koettiin hyvin avoimeksi, mutta toisaalta avoimuutta koettiin myös niillä mammapalstoilla, joissa oli paljon sukulaisuussuhteita. P1:n avoimuus on tulkittavissa avoimuudeksi puhua kaikista asioista siten, että ne ymmärretään ja hyväksytään sellaisenaan. Ajatusten nähdään myös olevan sidoksissa puhujan persoonaan. Haastateltavat kokivat P1:llä, että vaikka he eivät itse olekaan samaa mieltä puhujan kanssa, he voivat hyväksyä hänen näkemyksensä ja kunnioittaa niitä. Näin siis koettiin myös uskon asioista puhuttaessa, vaikka uskon asiat eivät olekaan usein keskustelunaiheina.

Eräs haastateltava kuvaa keskustelua osuvasti: ”Voi ajatella niin monella tavalla, mutta siltiki olla samallai uskomassa.”¹³² Juuri puhuminen uskosta ja uskonasioista erottaa P1:n kahdesta muusta palstasta. Avoimuus P2:lla ja P3:lla käsittää avoimuuden puhua omasta elämäntilanteestaan ja

¹²⁹ Vanhoillislestadiolaisista nuorista lähes kaikki käyvät oman herätysliikkeensä järjestämän rippikoulun liikkeen leirikeskustoissa ja kansanopistoissa. (Suomen rauhanyhdistysten keskusyhdistys 2007)

¹³⁰ H428P1P2.

¹³¹ H429P1.

¹³² H14P1.

arkikokemuksistaan mammapalstalla niin, että ne ymmärretään ja ne hyväksytään. Kuitenkaan uskon asiat eivät ole usein keskusteluissa, ja niiden kohdalla useimmiten vaietaan tai uskon asioita koskeviin keskustelunaloituksiin ei kommentoida. Haastateltavat kuvasivat tunnelman olevan toisaalta ”hymistelymeininkiä, että kaikki on samaa mieltä kaikesta, ja ilosesti jutellaan vaan”¹³³, mutta toisaalta olivat surullisia erimielisyyksistä:

Surullisemmat asiat mitä tuolla palstalla on tullu, niin on semmoset, että on niinku lähteny pois sieltä ja on sen jälkeen kieltäny uskon. Tai sitten se, että ollaan eri mieltä uskonasioista. Niin ne tuntuu jollakin tavalla, tavallisissa asioissahan saa olla eri mieltä, jotenki tuntuu, että niissä (uskonasioissa) ei niinku vois olla niin suurta erimieltä mitä joskus on tuntunu. Että kuka on oikeessa vähän niinku.¹³⁴

Kaikilla kolmella mammapalstalla uskonasiat koettiin olevan enemmän keskustelujen taustalla, eikä opillisia keskusteluja, niin kutsuttuja uskonvanhurskauteen¹³⁵ liittyviä keskusteluja, käydä. Uskon asiat, joista keskustellaan, kuuluvat useimmiten niin sanottuihin elämänvanhurskauden asioihin, jotka näyttäytyvät äitien elämässä ja valinnoissa sekä toiminnassa. Tällaisia aiheita voivat olla esimerkiksi osallistuminen rauhanyhdistysten toimintaan¹³⁶ ja myös yhteisön normeiksi kutsutut käyttäytymistoimintatavat kuten kieltäytyminen ehkäisystä tai suhde televisioon ja videoihin. Lasten vastaanottamiseen¹³⁷ liittyvät keskustelut koettiin uskonasioista keskustelemiseksi, ja sitä kuvataan näin: ”lapsiasia toistuu, ehottomasti tärkein johon sitte yleensä saa ihmiset sitte tukea.”¹³⁸

Tutkimusaineistossani näyttäytyi kaksi puolta lasten vastaanottamisesta tai lapsiasiasta puhuttaessa. Toisaalta siitä ei voitu puhua ja toisaalta puhuttiin paljon. Analyysin perusteella voidaan sanoa, että ehkäisykiellon teologisesta perustasta ei kyetty puhumaan, sillä äideillä ei ollut välineitä keskusteluun. Myöskään itse ehkäisykieltoa ei kyseenalaistettu

¹³³ H429P2.

¹³⁴ H543P1.

¹³⁵ Uskonvanhurskaus on vanhoillislestadiolaisessa opissa käsitetty uskoon ja ihmisen pelastumiseen liittyvään tematiikkaan. Elämänvanhurskaus puolestaan käsittää nk. ”uskon hedelmät” eli miten usko näkyy ja vaikuttaa uskovan elämässä. (Haho 2005, 146–152.)

¹³⁶ Keskustelunaiheita voivat olla esim. päiväkerhon opettajana toimiminen, Rauhanyhdistysten myyjäiset, sisarillat, keittiövuorot, Rauhanyhdistysten varainkeruuseen osallistuminen tai seuroissa käynti.

¹³⁷ Käytän käsitettä lasten vastaanottaminen tai lapsiasia siitä syystä, että haastateltavat käyttivät sitä itse puhuessaan vanhoillislestadiolaiselle liikkeelle ominaisesta tavasta käsittää lasten saamiseen liittyvä merkityksmaailma. Lasten vastaanottaminen käsitteenä pitää sisällään ajatuksen lapsista Jumalan lahjana. Jumalalla on vanhoillislestadiolaisen opin mukaan ”elämän ja kuoleman avaimet”, ja ihmisen ei tule tähän toimintaan puuttua. (Kutuniva 2007,1.)

¹³⁸ H434P1P2.

keskusteluissa. Kuitenkin kokemukset lasten saamisesta, uusista raskauksista ja voimien riittävydestä lasten hoidossa olivat aktiivisesti keskusteluissa mukana ja äidit kokivat saavansa tukea niihin. Tällöin oli kyse lapsiasian elämänvanhurskauteen liittyvästä puolesta. Lapsiasian hyväksyminen omassa elämässä voitiin kokea raskaaksi ja vaikeaksi ja äideillä oli hallinnassa näiden kokemusten puhetapa. Lapsiasian uskon- ja elämänvanhurskauteen liittyvät puolet punoutuvat äitien elämässä mielenkiintoisella tavalla yhteen, sillä uskosta saadaan voimaa lapsiasian hyväksymiseen omassa elämässä.

Kaikilla tutkimukseni mammalstoilla uskosta puhuminen koettiin toisaalta vaikeaksi siitä syystä, että se aiheuttaa helposti sekaannusta ja erimielisyyttä. Seuraavassa kaksi haastateltavaa eri palstoilta kuvaa asiaa:

Tietyistä asioista ei välttämättä kannata puhua tommosella palstalla, et sen oon huomannu, et tota sit ne menee ne jutut vähä yli tai siellä monet sanooki sitte, että ei puhuta tästä jos tää on niinku semmonen asia --- uskon asiat on yks asia. ¹³⁹

Pitäs olla varovainen ettei tuu jotain tämmösiä, että ruvetaan vaikka ryhmässä keskustelemaan jostain ehkäisystä, että mitä te ootte mieltä tässä tilanteessa tai voisko tässä tilanteessa aatella tai muuta, että ei alettas tämmösistä periaatteellisista ja kannanottoja ---Että ei semmosista oo mitään ollu, tai niitä on jotenki vältetty siellä. ¹⁴⁰

Haastateltavilla näytti olevan keskenään samankaltainen käsitys siitä, että mammalsta ei ole oikea paikka käsitellä uskon asioita. Silloin kun usko oli keskusteluissa mukana, siihen suhtautuminen oli erilaista edellä haastateltavien kuvaamalla tavalla eri palstoilla. P1:llä puhuminen on vaikeaa, mutta siellä on kuitenkin puhuttu uskosta. P3:lla ollaan jo valmiiksi varovaisia, eikä kyseisistä asioista ole puhuttu.

Suhtautuminen vaikeisiin aiheisiin ja henkilöihin, jotka niistä puhuvat, vaikutti olennaisesti siihen, miten ilmapiirin avoimuus ja keskusteluyhteys muiden kanssa koettiin voimaantumisen kannalta. Vaikka pohjimmiltaan suhtautuminen uskon asioista keskusteluun oli samanlaista, erilaiset toimintatavat vaikuttivat siihen, miten ilmapiiri kyseisen asian kohdalla koettiin. P1:llä ilmapiiri koettiin usko mukaan luettuna avoimeksi ja suvaitsevaiseksi, kun taas P2:lla ja P3:lla ilmapiiri koettiin avoimeksi, lukuun ottamatta uskon liittyviä asioita, joista vaiettiin. Ilmapiiri uskonasioista puhuttaessa kuvaa osaltaan sitä suhdetta, joka mammalstoilla on

¹³⁹ H11P1.

¹⁴⁰ H10101P3.

taustayhteisöön, ja tekee ymmärrettäväksi erään jännitteen taustayhteisön ja mammalstojen välillä. Kun äidit toisaalta puhuvat ja toisaalta vaikenevat uskoon liittyvistä asioista, he samalla rajaavat mammalstas joko taustayhteisön sisällä toimiviksi tai taustayhteisöstä erillisiksi yhteisöiksi.

Vetäjien rooli mammalstoilla

Vetäjien eli perustajien rooli palstoilla on korostuneen huomaamaton. Heidän tehtäviinsä kuuluu hyväksyä uudet jäsenet ja luoda heille sisäänkäynnin tunnukset. Ylläpitäjät myös hoitavat käytännön tekniikkaan liittyviä asioita, kuten kuvatilaan, otsikkoihin, tietojen päivitykseen ja vanhojen viestien poistoon liittyviä tehtäviä. Itse keskusteluissa ylläpitäjän rooli ei näy, sillä hän on ”passiivinen ylläpitäjä, ei se mitenkään ainakaan dominoi”.¹⁴¹ Useat haastateltavat korostivat, että ylläpitäjä ei sensuroi, eikä päättä mistä puhutaan.¹⁴² Keskustelualueella ei siten toteudu ulkoinen kontrolli, koska keskustelu saa kulkea vapaasti jäsenten vaikuttamalla tavalla. Mammalstoilla on mukana ainoastaan äitejä, joista kukaan ei ole arvohierarkiassa toista korkeammalla. Tämä vaikuttaa osaltaan ilmapiiriin ja siellä koettavaan avoimuuteen, koska äidit kokevat saavansa puhua vapaasti naisten ja äitien asioista.

Mammalstas eivät kuitenkaan ole täysin sosiaalisesta kontrollista vapaita. Kaikki äidit ovat uskonnolliselta taustaltaan vanhoillislestadiolaisuuteen ja sen normeihin sosiaalistettuja ja sosiaalistuneita. Sosiologisesti nähtynä yksilö, joka sosiaalistuu johonkin tiettyyn uskonnolliseen järjestelmään, sisäistää sosiaalisen kontrollin.¹⁴³ Näin ollen mammalstoilla toteutuu sisäinen kontrolli, joka näyttäytyy kunkin yksilön toiminnassa. Sisäisen kontrollin toiminta edesauttaa mammalstojen yhteyden säilymistä taustayhteisöön, vaikka ulkoiset siteet puuttuvat.

Suljetun yhteisön merkitys

Mammalstalle tullessaan uusille jäsenille annetaan kaksi ohjetta. Haastateltavien mukaan ensimmäinen ja tärkein on vaitiolovelvollisuus palstan keskusteluista suhteessa ulkomaailmaan. Toinen toimintatapa on joustavampi, eli

¹⁴¹ H980P2.

¹⁴² H211P1, H539P1, H650P1, H980P2.

¹⁴³ McGuire 1995, 238.

mammalpalstoilla toivotaan, että kaikki olisivat aktiivisia ja osallistuisivat keskusteluun vähintään kerran viikossa.¹⁴⁴ Tällä pyritään sitoutumiseen. Mammalpalstoilla toivotaan, että kaikki osallistuvat tasapuolisesti eivätkä käy vain lukemassa muiden kirjoituksia.

Mammalpalstojen toiminnassa on merkittävää myös se, että jäsenet eivät vaihdu kovin usein. P1:llä ja P3:lla jäsenmäärä oli yhteisestä sopimuksesta täyttynyt. He eivät aikoneet ottaa enää uusia jäseniä tiiviin yhteisöllisyyden vuoksi. Seuraava lainaus kuvaa sitä ilmapiiriä, joka sääntöihin palstoilla liittyy:

On ne tietyt säännöt tuolla. Et ne asiat pysy siellä sisällä. ja sitte se, että porukka ei vaihdu, niinku silleen että sinne ei oteta koko ajan uusia, että sekin mitä mä oon siellä ollu ni sinne on tullu vissiin mun jälkeen yks ainut uus. Ja sieltä mun mielestä on ainoastaan yks lähteny pois tänä aikana, niin tota, niin se tekee sen mun mielestä luotettavaksi, ja se, että mä huomaan että muutki kirjottaa avoimesti niin tulee semmonen luotettava ilmapiiri siitä.¹⁴⁵

Tiivis yhteisöllisyys ja vaitiolovelvollisuus synnytti äitien kokemusten mukaan vahvan luottamuksen mammalpalstoilla. Luottamus koettiin yhdeksi yhteisöjen toiminnan edellytykseksi. Luottamuksen ylläpitämiseksi yhteisössä pidettiin tiukasti kiinni yhteisistä säännöistä, ja sääntöjen rikkojaa kohtaan osoitettiin yleistä paheksuntaa, kuten seuraavasta lainauksesta ilmenee. Lainaus kuvaa mammalpalstan ilmapiiriä tapauksen jälkeen, jossa eräs yhteisön jäsen oli näyttänyt keskustelija ystävälleen:

Hän ei oo ollenkaan ajatellu, että se olis jotakin salaisuuden julkistamista, mutta että kyllähän siinä sitte heti heräs vähän epäily, että onko niitä juttuja lukenu muut. Nyt tuntuu, että tuo ydin porukka on kyllä niin tiivis, että kaikilla tuntuu olevan hirveen samat nuo ajatukset, että en mä usko että siellä joku niitä hirveesti levittelis ainakaan, että kyllä se ainaki heti ilmi tulee ja koko jengi on sitte heti vastaan.¹⁴⁶

Toinen edellytys yhteisön toiminnalle oli se, että kukaan ulkopuolinen ei pääse yhteisöön lukemaan eikä seuraamaan keskustelija. Haastatteluaineistosta löytyi kaksi näkökulmaa suljetun yhteisön merkitykseen. Ensimmäkin keskustelija ei pääse seuraamaan kukaan vanhoillislestadiolaiseen liikkeeseen kuuluva henkilö, mikä kertoo tarpeesta toimia ulkoisen kontrollin ulkopuolella. Toiseksi keskustelija eivät pääse seuraamaan myöskään liikkeen ulkopuoliset henkilöt, mikä vähentää painetta selitellä omaa elämää sitä ymmärtämättömälle.

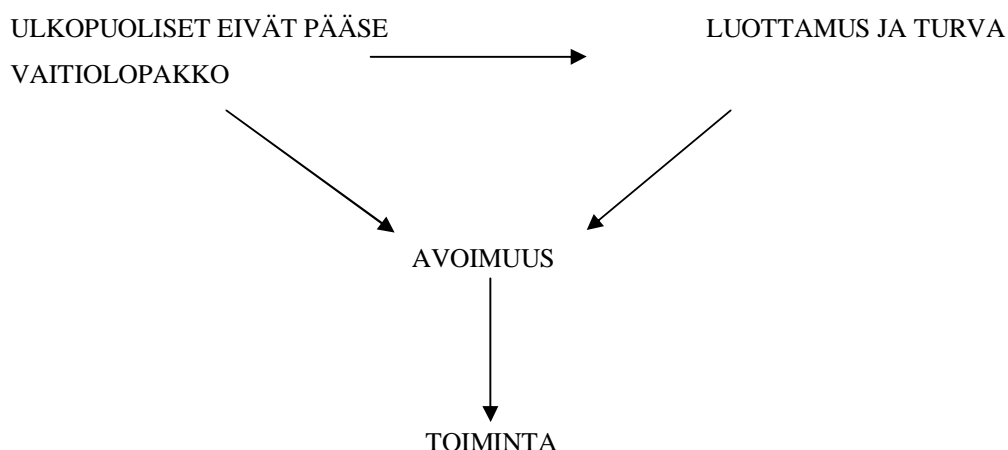
¹⁴⁴ H15P1,H322P1.

¹⁴⁵ H649P1.

¹⁴⁶ Mammalpalstalaisilla on myös yhteisiä palstojen ulkopuolisia ystäviä, kuten tässäkin tapauksessa. H1094P3.

Ettei tarvi siellä mitään asioita sillä tavalla selitellä. Että siellä on helppo uskovaishana kirjottaa joistaki asioista, joista mä en vois kenellekään epäuskoiselle sanoa, että sehän pitäis muu aivan outona tommosine ajatuksineen. et ei tarvi mitään selitellä ja se näkyy ilosena asiana siellä.¹⁴⁷

Luottamus mammapalstalla syntyy siis siitä, että voidaan kertoa omia henkilökohtaisia ajatuksia ja kokemuksia ja saada niille hyväksyntää ilman ylhäältäpäin tulevaa kontrollia. Energiaa ei myöskään tarvitse kuluttaa ihmettelevien asenteiden kohtaamiseen ja selittelyyn. Mammapalsta tarjoaa äideille eräänlaisen henkisen tilan, jossa voi olla oma itsensä ja kokea hyväksyntää ja ymmärrystä ilman ulkoisia paineita. Tämä piirre yhteisössä on erittäin merkittävä voimaantumisen kannalta. Seuraavassa kuviossa on havainnollistettu suljetun yhteisön merkitys äideille.

Kuvio 3. Suljetun palstan merkitys yhteisön toiminnan kannalta

Mammapalstat ovat suljettu ulkopuolisilta ja se määrittää haastateltavien mukaan koko palstan toimintaa¹⁴⁸. Haastateltavien mukaan se on ”ehdoton edellytys”¹⁴⁹ ja mammapalsta ”ei --- toimi jos sitä ei luota”.¹⁵⁰ Luottamus on siten yksi mammapalstojen peruspilareista. Miksi luottamus on niin tärkeää äitien mielestä? Tämä kysymys avautuu, kun tarkastelemme haastateltavien äitien elämänpiiriä kokonaisuutena.

¹⁴⁷ H652P1.

¹⁴⁸ H869P2.

¹⁴⁹ H979P2.

¹⁵⁰ H322P1.

Kymmenestä haastatellusta äidistä viisi mainitsi eläneensä eräänlaista kriisiaikaa mammapalstalla olonsa aikana. Useimmiten kriisi liittyi haastatelluilla äitiyteen, joko lapsettomuuteen tai siihen, että hän oli käynyt kohdallaan läpi lasten vastaanottamiseen ja ehkäisyyn liittyviä kysymyksiä. Läheisen ihmisen vaikea elämäntilanne oli myös yksi kriisin syy. Tavalla tai toisella äitien kokemat kriisitilanteet liitettiin uskoon ja äidiksi kasvamiseen. Äidiksi tuleminen ja äitiyteen kasvaminen on naisen elämässä suuri murros, ja vanhoillislestadiolaisella naisella siihen liittyy myös sopeutuminen yhteisön ehkäisyä koskeviin normeihin. Osaltaan elämäntilanteen muuttumista ja eräänlaiseen kriisiytymiseen voi johtaa naisen tilanne, jossa äitiyteen ei ehditä valmistautua tai äidiksi kasvamista ei ehditä prosessoida, kun elämäntilanteet muuttuvat nopeasti uusien lasten syntymisen myötä. Aineistossa tämä ilmeni seuraavanlaisesti:

Ite on kokoajan ihan uudessa tilanteessa kun perhe kasvaa ja muuttuu ja kaikki on vielä pieniä, niin se on semmosta oppimista.¹⁵¹

Mä oon ite tullu tosi nuorena äidiksi ja ehkä senkin takia toi on ollu tosi vahvasti tukemassa sitä omaa kehitystä äidiksi. Että silloin kun sain ensimmäisen lapsen niin mä oon, olinkohan mä kaks kyt vuotias. Ja ei ollu sitä paljo miettiny ees koko asiaa. Tietenki vähitellen siinä kun odotti niin siinä, mutta siinä toi palsta oli kyllä mulle semmonen että siinä mä rupesin sitä enemmän ajattelemaan. Ja se rupes niinku vahvistumaan se ajatus, että tosiaan mä kuulun tähän äitien joukkoon¹⁵²

Emmä tiä onks tää kriisiäkin ollu mulla, sitäkin se on ollu, mut se on eläny siinä mun kriisin mukana, et ku on ollu tässä kaikenlaista tässä elämänvarrella, tässä vuoden sisällä, että se on ollu hirveän suuri apu mulle toi palsta.¹⁵³

Yhteisössä vallitseva luottamuksen ilmapiiri on äideille tärkeää erityisesti siksi, että mammapalstalla äidit voivat prosessoida omaa äitiyttään ja äidiksi kasvamistaan. Haastateltavien äitien kokemuksissa on havaittavissa piirteitä äidiksi tulemisesta siirtymänä sosiaalisesta roolista toiseen. Ensimmäinen synnytys on siirtymä äidiksi, mihin on liittynyt siirtymäriittejä monissa kulttuureissa. Elämän erilaisiin siirtymiin, kuten aikuistumiseen, äitiyteen tai avioliittoon on nähty liittyvän vaaran ja epävarmuuden tuntua, mikä on pyritty hallitsemaan tietynlaisilla siirtymäriittimenoilla.¹⁵⁴

¹⁵¹ H980P2.

¹⁵² H870P2.

¹⁵³ H657P1.

¹⁵⁴ Honko 1972, 141; Suojanen 2000,139.

Siirtyessään asemasta toiseen yksilö joutuu läpäisemään useita rajanylityksiä, liminaalisia vaiheita.¹⁵⁵ Mammalpalsta toimii siirtymässä äitiyteen eräänlaisena liminaalitulana. Nainen on jo tullut äidiksi tai kohta tulossa äidiksi, ja hän käy läpi tätä muutosta suljetussa yhteisössä. Suljettuna yhteisönä mammalpalsta on erotettu sekä taustayhteisöstä että muusta yhteiskunnasta, mikä on liminaalitulalle ominaista myös primitiivisissä kulttuureissa. Usein liminaalivaiheen yhteyteen on liitetty myös yhteisön tai heimon tradition opettamista.¹⁵⁶ Myös mammalpalstoilla vanhemmat äidit omia kokemuksia jakaessaan vievät tietoa ja liikkeen traditiota eteenpäin nuoremmille äideille.

Liminaalivaiheen tarkoituksena on auttaa yksilöä sopeutumaan uuteen asemaansa.¹⁵⁷ Myös mammalpalstoilla on kyse tästä. Mammalpalstat ovat erillinen tila, jossa kohdataan vain samassa elämäntilanteessa olevia naisia ja näin kriisin käsittelykin on mahdollista. Luottamuksen syntyminen on helppoa ja ryhmän säännöt pitävät yhteisön tiiviinä ja erillisenä. Kun yhteisö toimii erillisenä suljettuna yksikkönä, siellä voidaan sallia hieman enemmän liikkumatilaa taustayhteisön käyttäytymisnormeissa verrattuna taustayhteisöön tai esimerkiksi sisariltoihin, joissa äidit myös kävivät. Tämä osoittautui todeksi voimakkaana tunteiden näyttämisenä erityisesti P1:llä.¹⁵⁸ Lisäksi palstan erityisasema näyttäytyi tilanteessa, jossa eräs äiti luovuttuaan vanhoillislestadiolaisesta uskosta sai kuitenkin jäädä mammalpalstalle mukaan¹⁵⁹.

5.2 Mammalpalstojen suhde taustayhteisöön

Mammalpalstat eivät ole täysin taustayhteisön sisällä, vaikka toiminta on saanutkin alkunsa liikkeen sisältä, yksittäisten kannattajien keskuudesta. Ulkoisen kontrollin puute takaa periaatteessa vapauden puhua avoimesti kaikista äitien elämään liittyvistä asioista, mutta yksilöiden sisäinen kontrolli estää sen tehokkaasti varsinkin P2:lla ja P3:lla. Käsitykseni pohjautuu analyysille, jossa tarkastelen

¹⁵⁵ Siirtymäriitit jakautuvat Van Gennepin mukaan kolmeen vaiheeseen: irtautumiseen (separation), marginaalikauteen, jossa ollaan kuin välitulassa, sekä liittymiseen (agregation), jossa omaksutaan uusi asema. (Suojanen 2000, 139.)

¹⁵⁶ Honko 1972, 149.

¹⁵⁷ Honko 1972, 150.

¹⁵⁸ Tunnusomaista primitiivisten kulttuurien liminaalivaiheelle on juuri yhteisön normaalista käyttäytymisestä poikkeavan käyttäytymisen hyväksyminen tai jopa kannustaminen siihen. Esimerkiksi Afrikkalaisen Bathonga-heimon initiaatioreiteissä ruokaa on hotkittava kiireesti, sukupuolielämän normit käännetään pääläelleen, ja entisille leikkitovereille huudetaan karkeita loukkauksia. Tällä pyritään irrottautumaan menneestä ja sisäistämään uusi rooli. (Honko 1972, 149)

¹⁵⁹ H763P2P3.

taustayhteisön suhtautumista mammalpalstoihin, mammalpalstalaisten suhtautumista taustayhteisöön sekä mammalpalstojen, rauhanyhdistysten sisariltojen ja yleisten äitiyskeskustelupalstojen eroja haastateltavien näkökulmasta. Nämä piirteet tekevät ymmärrettäväksi mammalpalstojen sijoittumisen vanhoillislestadiolaisen liikkeen reuna-alueelle.

Taustayhteisön suhtautuminen

Mammalpalstalaiset kokivat palstalle kuulumisestaan saamansa huomion ristiriitaiseksi. Kaikki haastateltavat kokivat, että heidän aviomiehensä suhtautuvat myönteisesti vaimojensa mukana oloon mammalpalstalla. Useiden haastateltavien miehet olivat saaneet ystäviä muiden mammalpalstalaisten miehistä kyläilyn kautta, ja he kokivat siten saaneensa lisää sisältöä omaankin elämäänsä.

Haastateltavat kokivat kuitenkin, että muiden sukulaisten ja tuttavien suunnalta saatu huomio mammalpalstoja kohtaan on ollut positiivisen lisäksi kiinnostunutta, mutta myös epäileväistä ja kriittistäkin. Epäileviin kommentteihin on tulkittu sisältyvän myös pelkoa internetyhteisöjä kohtaan:

Vanhemmat ihmiset ylipäätään, on ne paljon skeptisempiä. Että varottelee vaaroista aina vaan. Tuntuu välillä hölmöltä, että eikö ne tajua, että mikä merkitys tommosellaki voi olla ja mikä mahdollisuus se on. Että tottakai sielläkin on hyvä olla hereillä--- ehkä ne pelkää sitä, että siellä lähetään yhdessä poikkipuolista linjaa yhteisiin, niinku meikäläisten yhteisiin näkemyksiin tai tuetaan toisia väärissä asioissa taikka kapinoijaan yhdessä tai tämmöstä...pelkoa...¹⁶⁰

Oletettavia syitä pelkoon taustayhteisön ja muiden vanhoillislestadiolaisten suunnalta voidaan nähdä useita. Tyypillisenä piirteenä internetissä toimiville keskustelukanaville on anonymiteetti, eli keskusteluissa ollaan mukana ilman nimeä. Anonymistisesti keskusteltaessa yksilö voi luoda oman identiteettinsä sellaiseksi kuin sen haluaa toisille näyttää, koska nimimerkin takaa ei ole tunnistettavissa ketään todellista henkilöä.¹⁶¹ Tämä piirre on todellisuutta myös muilla keskustelukanavilla, joille haastattelemani äidit olivat myös aiemmin osallistuneet. Vaikka äideillä on nimimerkki käytössä, osallistujalista on kaikkien nähtävillä. Siinä on nähtävillä jäsenten todelliset nimet, asuinpaikka ja muita tietoja esimerkiksi perheestä. Mammalpalstalaiset haluavatkin korostaa nimien

¹⁶⁰ H984P2.

¹⁶¹ Mokka & Neuvonen 2006, 29.

käyttöä yhteisössä ja tehdä siten mammalpalstoista hyväksyttävämpiä taustayhteisön suhteen:

On varoteltu niistä nettikeskusteluista, niissä pitää osata olla varovainen --- minusta tuo ei oo se paikka, jossa lähetään hakemaan lupaa, eikä ikinä tulis mieleenkään että lähettäis hakee lupaa, että onko tuo oikein ja onko tuo oikein. Kun kuitenkin nyt vasta törmäsin siihen, että oli tullu jossaki seurakuntapäivillä puhetta siitä, että on palstoja, joissa ollaan nimimerkin takana ja kysytään lupaa siihen ja tähän ja tuohon.¹⁶²

Perimmäinen huoli taustayhteisön suunnalta on kuitenkin juuri ulkoisen kontrollin puute mammalpalstoilla, mikä ilmeni äitien kokemana varoitteluna ja huolena äitien eksymisestä liikkeen normiston vastaisiin ajattelutapoihin.¹⁶³ Mammalpalstoilla ei ole mukana ketään, jolle olisi liikkeen taholta annettu virallisen auktoriteetin asemaa. Douglas on uskonnollisia järjestelmiä tutkiessaan todennut, että uskonnollisessa kontekstissa niin sanotusti ”virassa” olevilla on hallussaan tietoisesti hallittavia voimia, kun taas muilla yhteisön jäsenillä on tiedostamattomia ja jäsentymättömiä voimia, jotka vapaaksi päästessään uhkaavat yhteisön toimintaa ja rakennetta.¹⁶⁴ Vanhoillislestadiolaisuudessa viralliset voimat ovat pääasiassa uskottu miessukupuolelle, esimerkiksi saarnaajille. Mammalpalstalla on mukana pelkästään naisia, ja palstojen ollessa suljettuja yhteisöön ei pääse kukaan ulkopuolinen osallistumaan ja lukemaan keskusteluja. Mammalpalstat ovat täten ulkoisen kontrollin ulottumattomissa.

Mammalpalstojen sisältöä varjellaan tiukasti, mikä osoittautui todeksi itselleni siinä vaiheessa, kun pyrin tutkijana yhteisöön. Edes oma asemani sisäpiiriläisenä ei avannut yhteisön ovia. Pohdin syitä kieltäytymiseen. Ensinnäkin yhteisöissä on useita kymmeniä jäseniä yhteisöstä riippuen, mikä on melko suuri määrä, kun otetaan huomioon, että äidit mahdollisesti kertovat siellä hyvinkin henkilökohtaisia asioita. Näyttää siltä, että äidit pitävät internetyhteisöään tärkeänä ja siksi haluavat suojella sitä ja siellä käytävää taustayhteisöä kritisoivaakin keskustelua. Näin toimiessaan he ehkä käyvät jatkuvaa kamppailua itsensä ja liikettä kohtaan tuntemansa solidaarisuuden välillä. Solidaarisuus taustayhteisöä kohtaan nousee siten tärkeämmäksi kuin julkisuus, joka toisi esille äitien kokemat ristiriidat tai epäkohdat omassa elämässään. Äitien tilanne ja solidaarisuus liikettä kohtaan eivät kuitenkaan välttämättä ole vastakkaisia, eli he voivat haluta pitää kysymykset ja ristiriidat ryhmän sisällä.

¹⁶² H762P2P3.

¹⁶³ H545P1, H984P2, H762P2P3.

¹⁶⁴ Douglas 2000, 166.

Vanhoillislestadiolaisuudessa yhteisö on uskon säilymisen kannalta olennaisen tärkeä asia. Ihminen ei opin mukaan voi säilyä uskossa ilman yhteisön turvaa ja sielunhoitokeinoja, minkä vuoksi jäsenet myös sitoutuvat yhteisöön hyvin tiiviisti.¹⁶⁵ Tämän ajattelin olevan myös yhtenä syynä siihen, etten saanut lupaa keskustelujen seuraamiseen. Äitien solidaarisuus liikettä kohtaan ohjasi minua pohtimaan haastatteluaineiston avulla lisäksi sitä, mikä on laajemminkin äitien suhde taustayhteisöönsä.

Mammalstalaisten suhtautuminen taustayhteisöön

Äidit kokevat mammalstoilla käytävän keskustelun, joka koskee paikallisia rauhanyhdistyksiä, olevan luontevaa¹⁶⁶. Rauhanyhdistyksistä keskusteltaessa aiheina ovat useimmiten eri toimintamuodot ja niihin osallistuminen. Mammalstoilla nähdään tärkeänä osallistuminen paikalliseen toimintaan ja siihen kannustetaan toisia yhteisesti. Mammalstoilla uskalletaan kuitenkin esittää kritiikkiä esimerkiksi paikallisten rauhanyhdistysten rakennustoimintaa kohtaan perheenäidin näkökulmasta.

Että halutaan olla mukana siellä. Ja että se on semmonen tosi tärkeä tuki sille, että pysyy uskomassa, että käyään seuroissa. Ja sitte semmonen, et jos on jotain kritiikkiä tullu niin se on sit ollu jotaki tämmöstä, että kun on omakin rakennus eikä oo aikaa käydä siellä Rauhanyhdistyksen talkoissa, ja sit jos on ollu jotaki painostusta, vaikka toisten uskovaisten taholta, että teijänki pitäs enemmän käyä siellä talkoissa, niin sitte saattaa joku kritisoida sitä että onkohan ihan näin. Mutta pääosin halutaan tukea sitä, että kaikki ois mukana Rauhanyhdistyksen toiminnassa.

¹⁶⁷

Kuten edellisestä lainauksestakin käy ilmi, mammalstalaiset ovat sitoutuneita taustayhteisöön.¹⁶⁸ Äidit haluavat tukea taustayhteisöön kuulumista, mutta luovat oman kantansa toimintaan perheensä ja oman jaksamisensa näkökulmasta. Haastateltavien kertoman mukaan miehet ovat usein uutta toimitaloa rakentavan rauhanyhdistyksen talkoissa ja äidit lasten kanssa kotona. Esimerkiksi tällaisissa tilanteissa kritiikkiä voi esiintyä.¹⁶⁹ Vaikka talkootyö on vapaaehtoista, se saatetaan kokea pakkona ympäristön paineen vuoksi. Äidit esittävät

¹⁶⁵ Ruokanen 1980.

¹⁶⁶ H16, H542, H874, H981.

¹⁶⁷ H874P2.

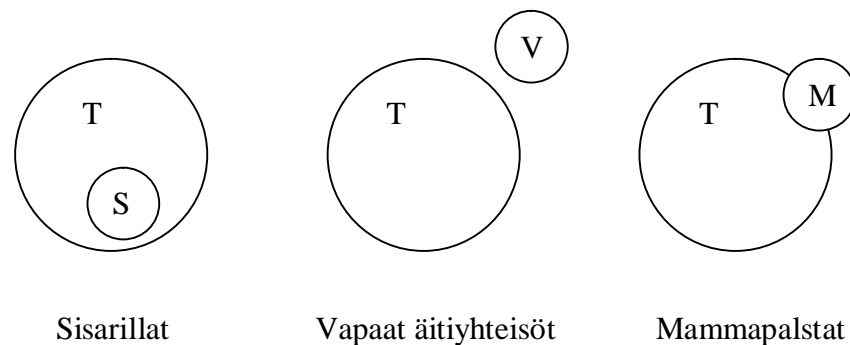
¹⁶⁸ H762P2P3, H874P2, H434P1, H979P1.

¹⁶⁹ H434P1, H874P2, H981P2.

mammopalstalla oman näkemyksensä tilanteesta ja ovat mieluummin samoilla linjoilla toisten äitien kanssa kuin ovat solidaarisia rauhanyhdistyksiä kohtaan. Eräs haastateltava kuvaa asiaa näin: ”Että siitä on kans ollu jonkun verran eriäviä mielipiteitä, tai oikeestaan aika yhteneviäkin, mutta.” Tässä rajanvedossa äidit erottavat oman ja perheensä hyvinvoinnin ja taustayhteisön hyvän pitäen oman perheensä etua tärkeämpänä. Mammalpalsta toimii tässä tilanteessa yhteisenä äänenä taustayhteisön suuntaan, mikä auttaa yksittäistä äitiä toimimaan omalla kentällään, mammalpalstan tuki takanaan.

Sisariltojen ja vapaiden äitiyhteisöjen suhde taustayhteisöön äitien kokemuksissa

Tutkimukseni haastateltavilla oli paljon kokemuksia myös muista keskustelukanavista äitiys- ja naiseusteen osalta. Äitien kokemuksissa mammalpalstoilla oli kuitenkin erityinen osa äitiyden tukimuotona. Käsittelen seuraavaksi äitien kokemuksia muista keskustelukanavista. Ensiksi selvitän taustayhteisön (T) tarjoamien sisariltojen (S) merkityksen, toiseksi internetissä toimivien vapaiden äitiyhteisöjen (V) merkityksen ja lopuksi mammalpalstan (M) merkityksen haastateltaville ja palstojen suhteen taustayhteisöön. Seuraavassa kuviossa olen osoittanut eri toimintamuotojen suhteen taustayhteisöön.

Kuvio 4. Taustayhteisön suhde sisariltoihin, vapaisiin äitiyhteisöihin ja mammalpalstoihin.

Useat paikalliset rauhanyhdistykset tarjoavat sisariltoja, jotka ovat keskustelu- ja virkistystilaisuuksia naisille. Kaikilla haastateltavilla oli kokemuksia kyseisistä tilaisuuksista. Sisarillat ovat taustayhteisön sisällä oleva toimintamuoto, ja siten siellä käytävät keskustelut ovat linjassa taustayhteisön normiston kanssa. Osallistujat ovat naisia, eli joukossa voi olla myös yksinäisiä ja lapsettomia

naisia.¹⁷⁰ Sisarilta ei siis toimi haastateltaville täydellisenä vertaistukimuotona. Sisarilloissa toteutuu sekä ulkoinen että sisäinen kontrolli, mikä suuren osallistujamäärän kanssa voi nostaa kynnystä osallistua ja uskaltautua keskustelemaan aroista asioista. Äitien kokemusten mukaan sisarilloissa ollaan useimmiten kuuntelemassa¹⁷¹ eli osallistujina ollaan melko passiivisia.

Sisariltojen toimintaa kuvaa hyvin se, että keskustelua syntyy, jos asioista ollaan samaa mieltä ja erimielisyyksistä vaietaan. Tämä piirre oli havaittavissa myös mammapalstoilla kaksi ja kolme. Vaikeista asioista vaikeneminen kuvaa osaltaan myös yksilön lojaliteettia yhteisöä kohtaan. Kyse on siitä, että halutaan säilyttää vallitseva olotila ja turvaudutaan auktoriteetteihin. Vaikeiden asioiden käsittely ja uusien asioiden esilletuonti uhkaa yhteisön rakennetta, ja se koetaan pelottavana. Voimaantumisen kannalta yksilön osallistumisaktiivisuus on tärkeää, eli se, että sosiaalisissa tilanteissa sekä annetaan että saadaan. Sisarilloissa tämä ei toteudu. Kuitenkin sisariltoja pidetään tärkeinä ja niihin osallistutaan mielellään, mikä kertoo halusta sitoutua taustayhteisöön. Sisarillat koetaan tärkeäksi nimenomaan uskonelämän hoitamisessa, kun taas mammapalstat nähdään enemmän arkielämän sujumista tukeviksi yhteisöiksi.

Useimmilla haastateltavilla oli kokemuksia osallistumisesta internetissä oleville vapaille äitiyskeskustelupalstoille. Näitä palstoja olivat useimmiten erilaiset äitiys- ja perheteemaan liittyvät verkkosivut, joilla oli keskustelupalstoja.¹⁷² Yleisiä keskustelupalstoja ei kuitenkaan koettu omaksi niillä vallitsevan anonymiteetin ja tunnistamisen riskin vuoksi. Myös oman elämäntilanteen ja taustan selittelyn pelko nosti kynnystä osallistua. Keskustelualueita ei koettu turvalliseksi eikä niihin luotettu, eikä voimaantumisen kannalta tärkeä luottamuksen ja turvallisuuden tunteen kokeminen toteutunut. Seuraavassa haastateltava kuvaa suhtautumistaan yleisiin keskustelupalstoihin:

Kaksplussan palstalla mä kävin silloin joo, silloin tällön raksaakaan selasin vähän, mutta mä en oikeen arvannu mitään kirjottaa, kun musta aina tuntu, että voi tohonki mulla ois kokemuksia, mutta sitten kun oli kirjautunu, niin mä aattelin, että no onneton, että kaikenikäsiä sillä on, ja että jos se jotenki paljastuu kuka on niin, silleen, että olis hirveesti tehny mieli moniin kommentoita, mutta mä vaan olin tavallaan taustalla ja kävin lukemassa ja kattomassa.¹⁷³

¹⁷⁰ H874P2.

¹⁷¹ H542P1, H215P1, H653P1.

¹⁷² Vauva- lehti, KaksPlus, Yahoo, imetystukilista. (H16P1, H321P1, H435P1P2, H984P2, H874P2, H1092P3)

¹⁷³ H1092P3.

Internetin äitiyskeskustelupalstoilla ei olla tekemisissä myöskään haastatelluille äideille tärkeän uskon asian kanssa. Tämä osaltaan lisäsi epävarmuutta käyttäen vapaita keskustelupalstoja, eikä sillä äitien elämän kannalta ole vahvistavaa merkitystä kuin ainoastaan äitiysteeman osalta. Haastateltaville usko ja äitiys kulkivat kuitenkin usein käsi kädessä, jolloin niihin liittyvä keskustelu koskettaa yleensä molempia teemoja. Tällöin mammapalstat tarjosivat paremman foorumin keskusteluun.

Mammapalstat, kuten olen edellä osoittanut, toimivat äideille vertaisuuteen perustuvana pienyhteisönä taustayhteisön reunamilla. Mammapalstat eivät ole täysin taustayhteisön sisällä eivätkä täysin erillisiä yksikköjä. Ne ovat sidoksissa taustayhteisöön yksilöiden kautta, mutta toimivat erillisinä järjestelminä. Palstoilla koettu avoin ilmapiiri, yhteisön tarjoama turva ja luottamus sekä samankaltainen elämäntilanne antoi äideille mahdollisuuden olla oma itsensä iloineen ja ongelmineen. Avoimen henkisen tilan mahdollisuus äideille elämän kriisiaikana ja äitiyteen kasvamisen aikana on merkityksellinen voimaantumisen kokemisen kannalta.

6 YHTEISÖ INTERNETISSÄ –ETÄISYYTTÄ OTTAVA YHTEISÖ

6.1 Internetiin liittyvät edut ja mahdollisuudet

Haastatellut äidit kokevat internetin ennen kaikkea käteväenä yhteydenpitovälineenä.¹⁷⁴ Elämää helpottavien ja hyödyllisten tekijöiden lisäksi internetiin liittyy tiettyjä ongelmia ja riskejä, jotka avaavat mielenkiintoisesti mammopalstoja ja siellä koettavaa voimaantumista. Seuraavassa taulukossa esittelen analyysin tuloksena luodun jaottelun internetin eduista ja ongelmista.

IKKUNA ULKOMAAILMAAN TAVOITETTAVUUS PUNNITTUA TEKSTIÄ KÄTEVYYS ROHKASEVUUS TUTTUUS AJATTOMUUS PAIKATTOMUUS	↑	INTERNETIN EDUT
-----	↓	-----
YKSIPUOLISUUS HENKINEN SITOVUUS VÄÄRINYMMÄRTÄMISEN RISKI KASVOTTOMUUS VÄÄRÄ TURVALLISUUDENTUNNE		INTERNETIN RISKIT

Taulukko 3. Internetin edut ja ongelmat haastateltavien kokemuksissa

Muutamit yksittäiset tekijät, kuten kasvottomuuden kokeminen, voivat toimia yhtäaikaaisesti sekä etuna että riskinä. Ilmiöinä yksittäiset tekijät ovat moniulotteisia, eikä niitä voi tiukasti rajata kuulumaan vain toiseen kategoriaan. Haastateltavista riippuen kokemukset voivat olla erisuuntaisia, ja olenkin siksi merkinnyt etujen ja riskien toimimisen eräänlaisena jatkuvana liikkeenä. Mielenkiintoista oli, että äitien kokemukset riskeistä toimivatkin joillakin voimaantumista edesauttavina tekijöinä. Tästä esimerkkinä kasvottomuuden kokeminen sekä väärä turvallisuudentunne¹⁷⁵. Internetin ominaisuuksiin liittyvät voimaantumista edistävät piirteet kertovat siitä, että internetyhteisössä

¹⁷⁴ H13P1, H211P1, H431P1, H539P1P2, H761P2P3.

¹⁷⁵ Väärällä tai valheellisella turvallisuudentunteella tarkoitetaan yksittäisen äidin kokemaa turvallisuudentunnetta, joka oli osoittautunut paikkansapitämättömäksi yhteisön toiminnassa. Luottamuksellisia kerrotut asiat eivät esimerkiksi pysyneetkään salassa.

voimaantumisen on osittain reaalielämästä irrallinen prosessi. Tämä on mielenkiintoinen huomio siitä syystä, että äidit kokivat mammapalstan olevan heille tärkeä juuri internetissä, eikä yhteisö välttämättä toimi muualla.

Välineenä internet tarjoaa haastattelujen mukaan paljon mahdollisuuksia. Erityisesti äidit, jotka olivat haastatteluhetkellä kotiäiteinä, kokivat internetin edustavan heille ulkomaailmaa kodin seinien sisäpuolella.¹⁷⁶ Internet loi tunteen, että henkilö ei ole yksin ajatustensa kanssa, vaan muutaman napinpainalluksen päässä mammapalstalla oli muita samassa elämäntilanteessa olevia äitejä. Moniulotteinen kokemus kaukana asuvien henkilöiden läheisyydestä internetin välityksellä syntyi monista tekijöistä. Ensinnäkin äidit kokivat olevansa helposti muiden tavoitettavissa, ja toiseksi heillä itsellään oli mahdollisuus tavoittaa muita äitejä nopeasti. Eräs haastateltava kuvaa tunnetta:

Mammapalstalle kun menee niin sinne on moni kirjottanu juttuja niin tavallaan tulee semmonen olo että mä oon jonkun kanssa tekemisissä. Vaikka se on saatettu puoli vuorokautta aiemmin kirjottaa niin silti tulee semmonen olo että mä oon kokoajan saan olla yhteydessä muihinki äiteihin. Että ei oo semmonen olo että mä oon yksinään siellä jossakin. Että on yhteyksiä muihin.¹⁷⁷

Varsinkin tilanteissa, joissa kotoa ei pääse lähtemään lasten sairastumisen tai muun syyn vuoksi, oli internetillä suuri merkitys äidin jaksamisen kannalta. Äideillä on paikka, jossa voi olla ymmärtävässä seurassa omien tunteiden kanssa. Mammapalstalla käynti ei kuitenkaan syö äidin aikaa liikaa. Näin eräs haastateltava kuvaa internetin merkitystä:

Se on sellanen että mä voin sen sulkee koska mua huvittaa ja mä voin sen avata koska mä oon kotona. Se on tavallaan semmonen ikkuna ulkomaailmaan täällä sillon ku on kotona neljän seinän sisällä lasten kanssa. Mutta sitte taas se ei pysäytä niitä hommia mitä mä teen kotona. Että mä saatan käydä lukasemassa ja jättää koneen auki ja jatkaa hommia ja sit jos tulee sellasta luppoaikaa ni mä voin palata siihen asiaan, mut mä en oo sidottu siihen. Et se on lähinnä semmonen et se ajatus katkee hetkeksi siitä pyykinpesusta taikka vaipan vaihdosta tai muuta. Sitte ei sitä tarvi ku viis sekuntia ajatella jotain muuta ni se on taas vähä ladattu akku ku on siellä pystyny, että jos soittaa puhelimella ni ei se jää siihen viiteen sekuntiin ainakaa mulla...(naurua).¹⁷⁸

Samoin ajasta ja paikasta riippumattomuus on etu äideille, joilla vapaa-aika voi ajoittua iltayöhön tai lasten päiväuniaikaan. Oma harrastaminen ja irrottautuminen kotiarjesta toteutuu tietokoneen ääressä, jolloin oman jaksamisen kannalta tärkeä lepotauko ja sosiaalinen kontakti on luotu arkiaskareiden hoidon keskellä.

¹⁷⁶ H211P1, H537P1, H650P1, H1091P3.

¹⁷⁷ H766P2P3.

¹⁷⁸ H212P1. Ks myös H436P1.

Mammupalstalaiset kuitenkin tiedostivat riskin, joka liittyy internetiin ja sen liialliseen käyttöön. ”Siihen helposti jämähtää”¹⁷⁹ ja se ”koukuttaa jotku”¹⁸⁰. Mammupalstailu on henkisesti sitovaa: sen lisäksi, että siellä tulee osallistua vähintään kerran viikossa, niin keskustelua on myös seurattava tiiviisti, jotta pysyy mukana.¹⁸¹ Paikkaan sitoutumattomuuden etu näkyy siinä, että P3:lla on mukana äitejä Ruotsista, Norjasta ja Amerikasta ympäri Suomea asuvien palstalaisten lisäksi, mikä tuo keskusteluihin uutta näkökulmaa.¹⁸²

Muutamat haastatellut mammupalstalaiset kokivat, että he ovat oppineet tuntemaan muut yhteisön jäsenet paremmin ja jopa syvällisemmin internetin kautta kuin muuta kautta.¹⁸³ Syyksi tähän nähdään se, että palstalla tulee tutustuttua toisten äitien arkeen hyvin monipuolisesti. Tutuksi voi tulla virtuaalisesti, niin kuin eräs äiti asian ilmaisee: ”Tuota kautta jotenki tuntuu että on oppinu tuntee jonku ihmisen paljo enemmän, ja ei sitte naamatusten tartte ees mieltiä, että mitä mää sanon. Et vaikka ei oo koskaan aikasemmin ees nähnykään.”¹⁸⁴ Tuttuuden tunne luo luottavaista ilmapiiriä ja se rohkaisee muussa elämässä hiljaisempiakin henkilöitä osallistumaan ja jakamaan itsestään asioita, joita ei muualla jaa.¹⁸⁵

Mammupalstoillakin on siis nähtävissä internetin keskustelumaailmalle ominainen piirre oman identiteetin muokkaamisesta sellaiseksi kuin sen haluaa näyttää.¹⁸⁶ Mammupalstalaiset eivät pääosin olleet tunteneet toisiaan entuudestaan, jolloin internetissä toimiva yhteisö on ensimmäinen side yhteisön jäsenten kesken. Tällöin yksittäisellä jäsenellä on mahdollisuus päättää millaista kuvaa itsestään antaa ja muokata omasta palstaidentiteetistään juuri sellainen kuin sen haluaa muille näyttää.

Jotkut äidit kokivat, että monista asioista on ylipäänsä helpompi kirjoittaa kuin puhua.¹⁸⁷ Tällöin internet tarjoaa sopivan etäisen mutta turvallisen paikan asioiden käsittelyyn. Joidenkin haastateltavien mukaan kirjoittaessa tulee punnittua sanottavaansa ja se tulee muiden luettavaksi harkittuna ja

¹⁷⁹ H650P1,

¹⁸⁰ H431P1. Ks. myös Munnukka & Kiikkala 2001, 520.

¹⁸¹ H321P1.

¹⁸² H1088P3, H1089P3.

¹⁸³ H16P1, H648P1.

¹⁸⁴ H648P1.

¹⁸⁵ H872P2.

¹⁸⁶ Vrt. Madge & O'Connor 2006, 200.

¹⁸⁷ H984P2.

muokattuna.¹⁸⁸ Eräs haastateltava kertoi pohtineensa rohkaisevia sanoja vaikeassa tilanteessa olevalle äidille mammapalstalla:

Mää yhtä asiaa mietin viikon ja se oli sitte muokkautunu semmoseksi että sitte joku sanoki että sää olit sen kyllä tosi hienosti että mää sitte että ei se kyllä siltä musta tuntunu mutta kyllä mää sitä viikon mietin että miten mää sen ilmasen että se ei ketään oikeesti loukkaa.¹⁸⁹

Kirjoittamisen hyvien puolien painotus liittyi palstoihin kaksi ja kolme, kun taas palstalta yksi löytyi vastakkainen näkökulma kirjoitettuun tekstiin. Siellä todettiin kirjoittamisen olevan palstan yksi suurimmista ongelmista.

6.2 Internetiin liittyvät riskit

Suuri osa haastatelluista oli sitä mieltä, että palstalla esiintyneet ongelmat ovat aiheutuneet tekstien väärinymmärtämisestä ja vaikeudesta ilmaista itseään kirjoittamalla.¹⁹⁰ Erään haastatellun mukaan ”pitäs osata niin jotenki hienosti kirjoittaa siis sillai niinku ettei siitä pystyis tulkitsee väärin ja et se ois niin monisanaisesti ja niin perinpohjaisestikin pitäs pystyy.”¹⁹¹ Väärinymmärtämisen riski tuntui olevan läsnä erityisesti keskusteluissa, joissa tunteet näytetään vahvasti ja asiat sanotaan suoraan. Äitien mielestä kirjoitettu teksti tuntuu painavalta ja se otetaan hyvin totena. Ongelmana on erityisesti se, että tekstin lähettäjä ei näe lukijoiden reagoitua tekstiin ja toisin päin.¹⁹²

Ilmeet, eleet ja äänenpainot ovat olennainen osa kommunikaatiota ja vuorovaikutusta, mutta ne eivät ole käytettävissä internetin todellisuudessa.¹⁹³ Tämä piirre koetaan puutteena, sillä se tekee kommunikaatiosta yksipuolista.¹⁹⁴ Osaltaan se voi olla heikentämässä äitien luottamusta ryhmään, jolloin kartetaan henkilökohtaisten asioiden käsittelyä. Tämä näkyi seuraavasti: ”Joku ei uskalla kirjoittaa tietyistä asioista ku tuntuu, että kaikki ei tykkää että siitä kirjoitetaan taikka sitte ei uskalla kertoa mielipidettä, kun pelkää että ymmärretään väärin.”¹⁹⁵

¹⁸⁸ H647P1, H324P1, H762P2P3.

¹⁸⁹ H762P2P3.

¹⁹⁰ H12P1, H210P1, H320P1, H653P1, H1096P3.

¹⁹¹ H653P1.

¹⁹² H14P1, H1096P3.

¹⁹³ Mammapalstoilla osa jäsenistä käyttää hymiöitä elävöittämään tekstiä. Hymiöt auttavat tulkitsemaan kirjoittajan mielialoja. Ne eivät kuitenkaan ole kaikkien käytettävissä internetselaimesta johtuvista syistä, mikä tekee kommunikaatiosta epätasa-arvoista. (H14P1, H539P1P2) Käsittelen hymiöiden käyttöä laajemmin tasa-arvoisuuden kokemisen yhteydessä.

¹⁹⁴ H13P1.

¹⁹⁵ H325P1.

Vaikeita henkilökohtaisia keskustelunaiheita voivat olla esimerkiksi seksi. Tämä kävi ilmi erään äidin haastattelussa, ja muutamissa muissakin haastatteluissa se oli ymmärrettävissä asiayhteydestä. Seksuaalisuuteen liittyvät teemat tuntuivat vaikeilta, sillä niitä ei mainittu selvästi ääneen edes haastatteluissa. Mammalstoilla vaikeista asioista puhuminen ja väärinymmärtämisen pelko saattoivat nousta aktiivisuuden esteeksi, jolloin sillä voi olla heikentäviä seurauksia voimaantumiselle.

Pääosin internetympäristö nähtiin kuitenkin turvallisena ja luottamuksen arvoisena paikkana. Omista kokemuksista ja tunteista on helppo kirjoittaa ja äideistä tuntuu luontevalta kertoa omia henkilökohtaisiakin asioita mammalstoilla. Haastattelujen perusteella mammalstoilla kertomista helpottaa juuri se, että kaikkia jäseniä ei tunneta ja he eivät ole omassa arkielämässä kovin läheisiä ihmisiä toisilleen.¹⁹⁶ Eräs haastateltava kuvasi omaa kokemustaan seuraavasti:

No semmoset että, just mitkä omassa elämässä on semmosia arkoja ja vaikeita asioita, mistä niinku ei osais puhua ihan kelle vaan. niin siellä sitte niinku puhuu ja ku siellä on sitte kaksnyt ihmistä muuta kuuntelemassa, et normaali elämäntilanteessa jos mulla olis tässä kaksnyt muuta ihmistä, niin emmä osais semmosta puhua.¹⁹⁷

Turvallisen keskusteluympäristön kokeminen osittain vieraiden ihmisten kanssa kertoo siitä, että internetympäristöön muodostuu helposti väärä turvallisuudentunne.¹⁹⁸ Mammalstoilla tunne turvallisuudesta ja asioiden salassa pysymisestä oli osoittautunut paikkansapitämättömäksi muutamissa tapauksissa, joissa keskustelujen sisältö oli vuotanut yhteisön ulkopuolelle.¹⁹⁹ Seuraavassa lainauksessa näkyy myös ristiriita, joka syntyi, kun omia asioitaan jakava osapuoli luotti yhteisöön, mutta muut eivät halunneet hoitaa internetissä henkilökohtaisia asioita:

Siis tulee semmosia että ihan tyhmäks leimataan vaikka eihän se ei kukaan oo leimannu mutta tulee itelle semmonen että ku joku sanoo että näistä asioista sun kannattaa puhua jonku luotettavan kaverin kanssa niin tulee semmonen olo että eiks tää palsta ookaan oikee paikka jutella...Et emmä oo ketään kaveria kokenu

¹⁹⁶ H432P1, H648P1, H542P1, H649P1, H984P2.

¹⁹⁷ H649P1.

¹⁹⁸ Foerstin mukaan ruumiillisuuden rajoittuneisuus Internetissä saa aikaan tunteen, että yksilö on vapaa hierarkioista ja auktoriteeteista. Hän kutsuu kyseistä vapauden tunnetta illuusioksi. (Foerst, 2005, 133) Ks. Myös Madge & o'Connor 2006,200. Heidän mukaansa yksilön käyttäytymisen esitulkintaiset merkitykset ja sanomattomat oletukset näyttäytyvät keskustelun luonteessa ja sosiaalisessa interaktiossa. Ajatus Internetistä ruumiittomana paikkana on lähinnä utopistinen.

¹⁹⁹ H871P2, H1094P3.

kelle mä voisin jutella. Niin sit tulee semmonen että oonko mä tyhmä? Että mä rupeen niinku outojen ihmisten kanssa juttelemaan tommosista. Vaikka loppuviimein ne on kuitenkin tuttuja kun tuntee ne kuitenkin tietyllä tavalla paremmin kuin jonku muun tuttavän.²⁰⁰

Mammalpalstalaisilla on yhteisöä kohtaan erilaisia tarpeita ja toiveita. Edellä olevassa lainauksessa haastateltavalla oli pyrkimys olla mahdollisimman avoin ja jakaa omat kokemuksensa totuudenmukaisesti. Hänen luottamuksensa yhteisöön kariutui muiden antaman palautteen vuoksi. Eräs toinen haastateltava tiedosti turvallisuuteen liittyvät riskit ja osasi mielestään suodattaa yhteisöön vain sinne sopivaa sisältöä:

Se luo sellasen ehkä valheellisenki turvallisuuden tunteen. Että voi tuntea, että on jotenki suojassa koska ihmisiä ei nää sillai kasvokkain. --- Että johonki mä oon vetäny sen rajan. musta tuntuu että mulla on itellä vähän semmonen selkeämpi se raja tai semmonen että mä tiedostan sen ehkä paremmin ku monet siellä.²⁰¹

Kasvottomuuden kokeminen etuna ja ongelmana näyttäytyy tässä siis voimaantumista edistävänä tekijänä. Kasvottomuus tuo turvallisuuden tunnetta ja helpottaa vaikeiden kokemusten avaamista, mikä edesauttaa voimaantumista.

Mammalpalstoilla on kuitenkin yhteisöinä ollut jonkin verran liikettä internetin ja reaali maailman välillä. Palstojen jäsenet ovat järjestäneet kokoontumisia internetin ulkopuolella. He ovat tavanneet vuosittain Suvisuuroissa, ja P2:lla ja P3:lla on järjestetty myös viikonloppuloma mökille, jonne kaikki eivät kuitenkaan ole päässeet.²⁰² Tapaamisten suunnittelu ei ollut sujunut ongelmitta, mikä kertoo mammalpalstoista internetissä toimivina ja taustayhteisöön etäisyyttä ottavina yhteisöinä. Seuraavassa lainauksessa haastateltava pohtii tapaamisten järjestämisessä syntyneitä ongelmia:

Mä oon ruvennu järjestää jotaki tapaamista ja ihmiset on ollu tosi jäykkiä tai jotenki on ollu tosi vaikeeta saaha järjestymään semmosta aikaa ja paikkaa joka sopis kaikille. Ja semmosta tekemistä joka sopis kaikille. Ja mä muistan että se oli semmosta soutamista ja huopaamista ja mä oikeesti petyin siihen palstaan niin paljo että mä aattelin että mä en jaksa enää ees käyä siellä että ku mä oon nähny näin paljo vaivaa ja aina tulee joku joka sanoo että ei tehä näin tehäänki noin. Niin sitte mä aattelin että ehkä se ei jotenki toimi että äidit tykkää että se pysyy siellä internetissä se meidän yhteisö.²⁰³

Kun yhteisöä yritettiin tuoda yhteen ajallisesti ja paikallisesti, syntyi ongelmia. Mammalpalstat eivät pysty toimimaan samalla tavalla elävässä elämässä, sillä jos

²⁰⁰ H651P1.

²⁰¹ H868P2.

²⁰² H433P1, H537P1P2, H651P1, H760P2, H869P2.

²⁰³ H871P2.

näin tehdään, opitaan tuntemaan muut jäsenet läheisesti ja internetissä luotu yhteisö ja sen toimintatavat joudutaan luomaan uusiksi. Mammalstojen luonne uhkaa muuttua luottamuksellisesta ja suljetusta, taustayhteisön reunalla toimivasta yhteisöstä avoimeksi taustayhteisön sisällä toimivaksi yhteisöksi. Tällöin juuri mammalstojen voimaannuttava elementti, avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri, jossa saa myös kritisoida ja epäillä, häviää. Kun jäseniä ei tunneta todellisessa elämässä, tietynlainen anonyymius ja internetissä luotu identiteetti säilyy, vaikka jäsenten oikeat nimet ovatkin olleet tiedossa.

Mammalstojen internetin rooliin liittyvä voimaantumista tukeva elementti näyttää perustuvan juuri etäisyyden ottoon taustayhteisöstä ja muista äideistä kuitenkin niihin yhteydessä. Internetissä tapahtuva keskustelu huomioi äitien elämäntilanteet ja mahdollistaa sosiaaliset suhteet sellaisinakin aikoina ja paikoissa, joissa ei muita vanhoillislestadiolaisia äitejä ole tavoitettavissa. Seuraavana voimaantumisen ulottuvuutena tarkastelen äitien samankaltaisen taustan ja sosiaalis-yhteiskunnallisen aseman vaikutusta voimaantumiseen.

7 IDENTIFIKAATIO MAMMAPALSTOILLA

7.1 Naiseus ja äitiys identifikaation mahdollistajina

Mammopalstalaisten voimaantumisen kokemuksiin avautuu toinen näkökulma siitä taustasta, joka äideillä on yhteinen. Lähes poikkeuksetta haastatellut äidit kokivat, että eniten heitä yhdistää toisiinsa äitiys ja usko.²⁰⁴ Lisäksi kaikkia yhdistävä tekijä on avioliitossa eläminen.²⁰⁵ Joitakin yhdistää sama elämäntilanne, esimerkiksi kotiäitiys tai työssäkäynti²⁰⁶, mutta kouluttautuneisuuden erot nähtiin myös äitejä erottavina.²⁰⁷ Tutkimuksen äidit ovat kohdanneet elämässään samankaltaisia käännekohtia ja kysymyksiä, kuten avioitumisen, lasten syntymän ja äitiyden, kasvatukseen liittyvät pulmat, oman jaksamisen kysymykset ja parisuhteeseen liittyvät teemat. Nämä ovat myös niitä aiheita, joista palstoilla haastateltavien mukaan eniten keskustellaan, ja mammapalstoilla koettu yhteenkuuluvuuden tunne rakentuu näille tekijöille.

Haastatteluaineistossa esiintyi yhteiseen taustaan liittyen kahdenlaista näkökulmaa. Toisaalta pohdittiin omaan itseen liittyviä kysymyksiä, kuten roolia äitinä ja naisena. Toisaalta arkitilanteiden jakaminen osoittautui äitien kannalta keskeiseksi keinoksi saada tukea omaan äitiyteen. Jaetut kokemukset niin äitinä ja naisena kuin arkitilanteissakin auttoivat haastateltuja äitejä samastumaan eli identifioitumaan ryhmään. Identifioituessaan ryhmään ja muihin äiteihin haastatellut kokivat saaneensa tukea omaan elämäänsä. Alla olevassa taulukossa esitän alakäsitteet, yläkäsitteet ja pääkäsitteen identifikaation teemasta.

²⁰⁴ H325P1, H433P1, H652P1, H763P2P3, H871P2, H981P2, H1098P3.

²⁰⁵ H871P2.

²⁰⁶ H539P2.

²⁰⁷ H325P1, H433P1, H652P1, H758P2P3, H871P2, H982P2, H1098P3.

YHTEINEN ARVOMAAILMA NAISEN MIELI NAISTEN JUTUT ERI IKÄISET ÄIDIT	Naiseus ja äitiys	Identifikaatio
SAMANLAINEN ARKI OMAN ELÄMÄN POHDINTA	Arkikokemukset	

Taulukko 4. Äitien yhteinen tausta identifioitumisprosessissa

Saman sukupuolen merkitys mammalstoilla näkyy juuri omasta itsestä ja roolista keskusteltaessa. Omasta itsestä naisena ja äitinä voidaan puhua rehellisesti ja luottaen siihen, että muut ymmärtävät. Yhteenkuuluvuuden tunne syntyy kokemuksesta, että kaikki ovat kokeneet suunnilleen samoja asioita:

Siinä tulee semmonen yhteenkuuluvaisuuden tunne ja että kaikki on kokenu suurinpiirtein samoja asioita elämässään tähän mennessä ja tää on kuitenkin semmonen ensimmäinen yhteisö äitiyhteisö mihin mä kuulun että mulla ei sillai oo muussa elämässä semmosia yhteisöjä joissa olis pelkästään äitejä.²⁰⁸

Naiseus- ja äitiysteemat pitävät sisällään kokemuksia yhteisestä taustalla olevasta uskosta, käsityksestä naisen luonteesta, naisten fyysisistä ominaisuuksista ja ongelmista sekä eri ikäisten äitien tuomista eroista mammalstoilla. Arkikokemukset jakaantuvat samankaltaisen arjen kokemusten jakamiseen ja tuen saamiseen sekä muiden arjen seuraamisesta johtuvaan elämän pohdintaan.

Yhteinen arvomaailma on äitejä vahvasti yhdistävä tekijä. Tässä tutkimuksessa arvomaailma-käsite pitää sisällään käsityksen taustalla olevasta uskosta, joka ei haastateltavien kokemusten mukaan keskusteluissa juuri näy. Samankaltaiset arvot sen sijaan näkyvät selvästi, mikä on epäilemättä seurausta vanhoillislestadiolaisen uskon mukaan elämisestä.²⁰⁹ Käsitte samankaltaisesta arvomaailmasta ja moraalista synnyttää turvallisuuden tunnetta ja luottamusta ryhmään ja on siten edesauttamassa myös voimaantumista. Eräs haastateltava kuvaa yhtenäisyyden tunnetta seuraavasti:

²⁰⁸ H869P2.

²⁰⁹ Yhteisiä arvoja nähtiin olevan esim. usko elämän yhtenä tärkeimpänä asiana, perhekeskeisyys ja avioliiton kunnioitus.

Yhteiset arvot ja ne teemat joista puhutaan niin ne kuitenkin aina jollain tapaa sivuaa uskoa tai... Kyllä se näkyy ja yhteinen arvomaailma ja kyl se niinku varmaan nopeesti huomais ei meillä nyt oo ollu semmosta tilannetta mutta varmaan nopeesti huomais jos jollain olis niinku eriäviä arvoja.²¹⁰

Yhteiset arvot myös pitävät ryhmän kiinteänä. Jos yhteisössä huomattaisiin edellä kuvatun lainauksen tapaan ryhmästä poikkeava henkilö, saattaisi tilanne olla hänen kohdallaan hankala.

Haastattelujen perusteella mammapalstoilla vallitsee selkeä käsitys yhteisistä arvoista ja niiden mukaan elämisestä. Palstalla hallitaan myös retoriikka, joka koskee vanhoillislestadiolaista elämismallia. Eräs haastateltava koki yhteisen linjan näkyvän: ”Selkeesti siellä on jokin yhteinen linja, miten aatellaan, että miten jossaki asiassa halutaan toimia.”²¹¹ Yhteisen linjan ylläpitäminen nähdään positiivisena ja ryhmän myönteisen ilmapiirin kannalta tärkeänä asiana. Yksilöiden sisäisen kontrollin vaikutus näkyy siis myös tässä, ja siten mammapalstat eivät ole kokonaan erotettavissa taustayhteisön vaikutuspiiristä. Mammapalstojen olemassaolo on sidoksissa taustayhteisöön, ja mammapalstat toimivat osaltaan yhteisöön sitouttamisen keinona.

Mammapalstat tarjoavat naisten kokemusten mukaan oivan kanavan keskustella naisten elämään liittyvistä asioista miesten ja lasten korvien saavuttamattomissa. Monet äidit kokivat, että heidän on vaikea puhua esimerkiksi raskauden aikaisiin fyysisiin tuntemuksiin ja omaan vartaloonsa liittyvistä asioista missään muualla tarpeeksi rauhassa ja luottamuksellisesti. Seuraavassa lainauksessa eräs haastateltava vertaa mammapalstaa ja omien sisarustensa ja vanhempiensa internetpalstaa, jolla on myös mukana:

Että on ne varmaan semmosia syvällisempiä naisten juttuja mitä me siellä, että taas siellä sisarusten palstalla tietää että siellä käy isä ja veljet, niin siellä sitte vaan yleisesti laittaa kuulumisia ja vähän pintapuolisia ja tavallaan vähän erilaisia. --- Sitte siskojenki kanssa siellä mammapalstan puolella tietää että voi laittaa vaikka jostain imetysongelmista ja muista että näitä ei miehet käy kattoo. --- Että onhan se ilman muuta naisten kesken varsin toisenlaista. Se lähinnä on tosi tärkeä se odotusajan, kun siinä on niin monelaiset tunnelmat myllertää ja ne vaivat ja muut - -- Että harvoin on semmosta tilannetta oikeestaan muutenkaan, kun on näitä kouluikäisiä ja murrosikäisiä, niin kyllä sitä niinku ihan kaikesta puhuu tosi varovasti.²¹²

Haastateltavat kokivat, että omista asioista on helppo puhua omalle miehelle ja ystäville, mutta avointa keskustelua rajoittavat usein lapset, jotka kuuntelevat

²¹⁰ H983P2.

²¹¹ H873P2.

²¹² H1097P3.

tarkasti. Eräällä haastateltavalla oli kokemus myös tilanteesta, jossa lapset olivat kuulleet kahden äidin kahvipöytäkeskustelun jatkuvien raskauksien hyväksymisestä:

Kahvipöydässä juteltiin ja lapset pälyili siinä ja leikki ja mitä siinä itekki kommentoi mä en muista yhtään että ootinko mä sitte viidettä että meilläki oli alle kouluikäsiä. Niin sitte lapset tuli illalla kysymään että ettekö te olis halunnu että me oltas synnytty ja että siinä perheessä eikö ne olis halunnu että niille syntyy että pitääkö niitä sitte synnyttää ja voiko sitte olla ettei ottaiskaan ja mä aattelin, että voi kauheeta alle kouluikäset tommosta mieltii ja että miten tässä nyt alkaa sitä selittää että kyllä me otetaan ne tyytyväisenä vastaan ja Taivaan Isä antaa ne lapset ja että tosiaankaan ei kaikki kuulu lasten korviin --- että se ootti ja oli tosi onnellinen sitte aikanaan siitä vauvasta.²¹³

Suljetussa yhteisössä kirjoittamalla keskusteleminen antaa isonkin perheen äidille tilaisuuden keskustella rauhassa. Muutamat kotona olevat äidit kuvasivatkin mammalpalstaa työyhteisökseen, jossa jakavat työhönsä liittyviä asioita.²¹⁴ Kotiäideillä henkilökohtaiseen elämään ja edellisen lainauksen kaltaisiin asioihin liittyvät keskustelut olivat tärkeällä sijalla, kun taas työssäkäyvät ja opiskelijaäidit kokivat pohdiskelevat ja syvälliset keskustelut antoisammiksi.

Palstoilla koettavaan tukeen ja samastumiseen vaikuttaa merkittävästi eri ikäisten äitien mukanaolo. Palstoilla ei ole läsnä ulkoapäin tulevaa näkyvää auktoriteettia. Kuitenkin eräänlaisessa auktoriteetin tai esimerkin asemassa mammalpalstoilla ovat palstojen vanhemmat äidit, joilla on jo useita lapsia ja siten useiden vuosien kokemus äitiydestä takanaan. Tämä piirre näkyi seuraavasti:

Siellä on paljon äitejä joilla on useita lapsia niin sekin jo sinällään koska ite on koko ajan ihan uudessa tilanteessa kun perhe kasvaa ja muuttuu ja kaikki on vielä pieniä niin se on semmosta oppimista. Ja sitte siinä niinku korostuu ns. pitemmällä olevien äitien joilla on vanhempia lapsia niin niitten merkitys tähän.²¹⁵

Ja sitte jostain allergiosta tai mistä on nii niillä joilla on enemmän lapsia niin osaa niistäki kertoa vähän erilailla.²¹⁶

Hirveen moniin asioihin kysytään kun tietään että meillä on paljon ollu kaikenlaista niin silleen niinku neuvojakin.²¹⁷

Et tottakai siel on asioita että joissakin asioissa kunnioittaa toisen mielipidettä enemmän ku jonku toisen. --- se on enemmän elämäkokemusta. Vaikka esimerkkinä vaikka jostain lastenhoidosta saa vinkkiä ni kyllä sitä enemmän luottaa siihen jolla on seittemän niitä lapsia ku vaikka yks.²¹⁸

²¹³ H1097P3.

²¹⁴ Esim. H1096P3.

²¹⁵ H980P2.

²¹⁶ H321P1.

²¹⁷ H1092P3.

²¹⁸ H211P1.

Vanhemmilla äideillä on enemmän kokemuksia käytännön arjesta, ja nuoret äidit arvostavat heidän neuvojaan. Vanhemmat äidit voivat myös edustaa nuoremmille sitä elämäntilannetta, jossa ollaan selvitty rankimmasta ”pikkulapsivaiheesta”²¹⁹ ja perhe on suuri. Vanhempien äitien voidaan nähdä toimivan palstoilla asiantuntijoina.²²⁰ Nuorten äitien kriisiä ajatellen vanhemmat äidit antavat tietynlaisen samastumisen mallin ja auttavat siten jaksamaan vaiheessa, jossa kaikki lapset ovat vielä pieniä ja arjen sujuminen haastavimmillaan. Haastateltavana ollut vanhempi äiti kokee itsekin oman asemansa nuorempia rohkaisevana ja tukevana:

Et itellä on kyllä silleen että on monen moista mutta niin sitte tavallaan mä oon yrittäny kauheesti varoa ja yrittäny kaikille sanoa että itte muistan kun meillä oli neljä piestä ja kaikki sano että voi kuule helppoa se on ja että ootappa kun ne on isoja niin mä aattelin että voi kauhea että tää niinku menee aina vaan kamalammaks että oikeesti tuntu neljän alle kouluikäsen kanssa että tää on ihan hirveetä että eihän tästä selviä niin että kun mua inhotti se että aina sanottiin niin ni mä oon yrittäny tuolla sitte mielumminki sitte niin että kyllä se kuitenkin helpottaa vaikka on se tosi erilaista kun niitä tulee tuittuilemaan noita murkkuja.²²¹

Vanhempia äitejä arvostetaan mammapalstoilla, mikä on havaittavissa vanhoillislestadiolaisessa liikkeessä muutenkin.²²² Äideillä on valtaa perheessä ja arvostettu asema liikkeen piirissä. Tästä syystä myöskään mammapalstalaisille äideille ehkäisyn käyttö ei ole todellinen vaihtoehto, vaan oma elämä otetaan sellaisena kuin se annetaan. Poikkeaminen yhteisistä normeista merkitsee äidille paitsi aseman menetystä myös yhteisön luottamuksen menetystä. Tämä seikka tekee ymmärrettäväksi myös äitien kokemuksen siitä, että joistakin asioista ei voi tai ei kannata puhua palstalla.²²³

7.2 Arkikokemukset yhteisyyden ilmentäjinä

Äidit kokivat, että arkikokemusten jakaminen on tärkeä tekijä, joka motivoi palstailemaan. Varsinkin äidit, jotka olivat kotiäiteinä tai äitiyslomalla, kokivat arkikuulumisten vaihdon tärkeäksi. Työssäkäyvät tai opiskelevat äidit hakivat

²¹⁹ H1089P3.

²²⁰ Rapo on todennut äitiyskeskustelupalstoilla enemmän kokemusta omaavien äitien sijoittuvan arvohierarkiassa korkeammalle. (Rapo 2002, 61)

²²¹ H1089P3.

²²² Ks. Aiempi tutkimus -luku.

²²³ H13P1, H212P1, H432P1, H651P1. Avoimuuden teemaa avattu tarkemmin luvussa 5.1.

palstalta useimmiten syvällisempää keskustelua ja pohdintaa. Kuitenkin heillekin arkikokemukset näyttelivät isoa roolia ponnahduslautana syvällisiin keskusteluihin. Äidit kokivat, että ”tavallinen arki kertoo ihmisestä kaikista eniten”²²⁴. Lisäksi eräs haastateltava pohti: ”Monesti joittenki äitien on aika hankalakin alottaa tämmöstä keskustelua suoraan, että miten koette äitinä olemisen tai jonku tämmösen. Tai että sieltä se niinku lähtee rivien välistä.”²²⁵ Sekä vanhempien lasten äidit että äidit, joilla oli vain pieniä lapsia, kokivat, että juuri arki pienten lasten kanssa yhdistää heitä. Päiväruutiinit olivat samankaltaisia ja myös lasten kasvatukseen ja sairasteluun liittyvät aiheet koskettivat lähes jokaista.²²⁶

Haastatellut äidit kokivat, että muiden kertomien ongelmien tai vaikeiden päivien kokemusten lukeminen toimii ponnahduslautana oman elämän pohdintaan. Äidit käsittelivät omaa tulevaisuuttaan ja omia kykyjään selvittää ison perheen kanssa muiden elämää seuratessaan. Lainauksessa haastateltavan kuvaus omasta pohdinnastaan:

Että sitä sitte toisten elämään ehkä sitte liikaa pääsee tutustuu, semmisiin, joita ei ees tunne sitte muuten. Et siinä on se huono puoli et sit sää rupeet sit miettii liikaa sitä omaa tulevaisuutta rupee peilaamaan ja kattomaan että tommostako se sit voi olla ja siinä tavallaan tulee semmosia kiusauksia ajatella ja turhaan huolehtia sitä tulevaa.²²⁷

Toisaalta äidit myös kokevat muiden elämää seuratessaan, että he löytävät omasta elämästään paljon positiivisia puolia ja ymmärtävät olla kiitollisia sellaisista asioista, joita eivät aiemmin ole ajatelleet. Seuraavista lainauksista ilmenevät äitien kokemukset tästä:

Jos siellä keskustellaan et jollaki esim. voi olla semmonen elämäntilanne ettei esimerkiksi voi saada enempää lapsia tai tää liittyy enemmän siihen että miten kattoo omaa elämää suhteessa toisten elämään. Niin siinä mielessä tulee semmonen olo että on hirveen kiitollinen omista lapsista ja onnellinen tästä elämäntilanteesta että saa olla äiti. Et semmonen kokemus voi tulla sitä kautta.²²⁸

On sanottu napakasti että olis pitäny kertoa silloin kun työtä hakee että on suunnitelmissa (raskaus). Silloin aina tuntuu että on sitä kyllä niin helpolla päässy että ei oo kenellekään selitysvollinen että jos ei jaksakaan täysillä toimia jos onkin joku pahoinvointi tai joku. Että aika monesti sitte näissä työssäkävien

²²⁴ H764P2P3.

²²⁵ H870P2.

²²⁶ H539P1P2, H1088P3.

²²⁷ H648P1.

²²⁸ H876P2.

jutuista sitte löytyy jostakin rivien välistä että hei tostakin mä voisin olla tosi kiitollinen tässä omassa.²²⁹

Muiden kokemukset toimivat äideille oman elämän peilinä. Muiden arkea seuratessaan he pohtivat omaa elämäänsä ja asioita, jotka ovat hyvin ja joissa on parannettavaa. Tämä on voimaantumisen kannalta merkittävä elementti. Pohdiskellessaan elämäänsä he oppivat tuntemaan itseään ja tiedostamaan epäkohtia ja hyviä asioita, ja siten he löytävät omia voimavarojaan. Siitosen mukaan positiivisen latauksen ja voimavarojen löytymisen kannalta yksilölle on erittäin tärkeää, että hän uskoo omiin kykyihinsä selvitä ja luottaa itseensä. Lisäksi voimaantumiseen vaikuttaa hyvä itsetunto, minäkuva ja tyytyväisyys.²³⁰ Mammopalstoilla äitien kokemukset viittaavat siihen, että mammalasta on saanut heissä aikaa tämän suuntaista vahvistumista.

²²⁹ H1094P3.

²³⁰ Siitonen 1999,129.

8 YHTEISÖLLISYYDEN KOKEMINEN MAMMAPALSTOILLA

8.1 Tervetulleeksi kokeminen ja tasavertaisuus

Mammopalstoilla toteutuu useita voimaantumisen kannalta olennaisia elementtejä, kuten mahdollisuus vaikuttaa ryhmän toimintaan, tasavertaisuus ryhmäläisten kesken ja tervetulleeksi kokeminen. Voimaantumista edistäviksi tekijöiksi näyttivät mammapalstoilla muodostuvan myös kokemukset omasta kehittymisestä ryhmän jäsenenä, henkilökohtaisen aseman reflektio ryhmässä ja kokemus siitä, että ryhmässä saa myös ammattilais- ja asiantuntijatietoa. Alla olevassa taulukossa on kuvattu yhteisöllisyyden rakentuminen alakäsitteiden, yläkäsitteiden ja pääkäsitteen avulla.

POSITIIVINEN VASTAANOTTO AKTIIVINEN MUKAANLÄHTÖ	Tervetulleeksi kokeminen	YHTEISÖLLISYYS
SAMANARVOISUUS VISUAALISUUS MAHDOLLISUUS VASTUUNOTTOON	Tasavertaisuus	
OMAN TEKSTIN MUOKKAUS KESKUSTELUUN OSALLISTUMINEN KESKUSTELUAIHEEN VALINTA UUSIEN JÄSENTEN HYVÄKSYMINE	Mahdollisuudet vaikuttaa	
AUTENTTISUUS NÄKÖKULMAN AVARTUMINEN ERILAISUUDEN HYVÄKSYMINE	Kehittyminen ryhmän jäsenenä	
EI PALAUTETTA POSITIIVINEN PALAUTE OMAN ASEMAN TARKISTUS	Oman aseman reflektio	
AMMATTILAISTEN NEUVOT TESTATTU TIETO	Asiantuntijayhteisö	

Taulukko 5. Yhteisöllisyyden rakentumisen prosessi voimaantumisen kannalta

Kaikki haastateltavat kokivat, että kun he menivät uutena jäsenenä mammapalstalle, heidät otettiin hyvin vastaan ja toivotettiin lämpimästi tervetulleeksi. Positiivinen vastaanotto sai aikaan positiivisen tunteen yhteisöä kohtaan, joten keskustelut muiden ryhmäläisten kanssa oli helppo aloittaa. Aktiivinen mukaanlähtö ja alusta asti vilkas keskustelu joudutti yhteisöön

tutustumista ja sai jäsenet sitoutumaan nopeasti yhteisöön. Haastateltavilla oli kokemuksia uusista mammapalstalaisista, jotka eivät olleet heti yhtyneet keskusteluun, vaan seurasivat taustalla. Heidän kohdallaan sitoutumista ei tapahtunut, ja he olivatkin lähteneet pian yhteisöstä pois koettuaan keskusteluihin yhtymisen vaikeaksi.²³¹ Aktiivinen alku siis edesauttoi ryhmään integroitumista.

Lähes kaikki haastateltavat kokivat mammapalstan pääosin tasa-arvoisena yhteisönä, jossa kaikilla jäsenillä on samanlaiset mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa ryhmän asioihin. Jokainen jäsen voi aloittaa uusia keskusteluja, vaikuttaa uusien jäsenten hyväksymiseen sekä ottaa vastuuta esimerkiksi palstan ulkopuolisten tapaamisten järjestämisestä.²³² Keskusteluaktiivisuuden koettiin olevan suoraan yhteydessä vaikutusmahdollisuuksiin.

Erään haastateltavan mukaan mammapalstalla syntyy hierarkioita, joihin vaikuttaa luotujen viestien ulkoasu. Henkilöt, jotka kirjoittavat pitkiä tekstejä ilman välimerkkejä ja isoja alkukirjaimia, eivät saa niin paljon huomiota verrattuna henkilöihin, jotka kirjoittavat selkeästi ja käyttävät paljon hymiöitä tekstissään. Haastateltava totesi: ”Se vaikuttaa jonkin verran siihen, että nouseeko joku ylemmäs tai silleen niinku seuratuiksi ihmisiksi.”²³³ Hymiöt ovat välimerkkejä, esimerkiksi kasvoja, joita käytetään tekstin joukossa ilmaisemaan tekstiin liittyviä tunteita.²³⁴ Ne korvaavat osittain kasvottomuuden ongelman tuomalla tekstiin kuvan siitä, mitä kirjoittaja tuntee tai tarkoittaa kirjoituksellaan. Osa mammapalstalaisista ei käytä tai voi käyttää hymiöitä internetselaimesta johtuvista syistä, jolloin heidän tekstinsä jää ilmaisultaan ja tulkinnaltaan pelkän kirjoitetun tekstin varaan. Visuaaliset tekijät vaikuttavat siis jonkin verran tasa-arvoisuuden kokemiseen mammapalstoilla, vaikka periaatteessa toiminta koetaan tasa-arvoisena.

8.2 Kehittyminen ryhmän jäsenenä ja oman aseman reflektio

Ryhmän jäsenten erilaisuuden koetaan olevan palstan rikkaus.²³⁵ Persoonallisuus ja erilaiset mielipiteet saavat aikaan tunteen, että läsnä on aitoja ja ajattelevia

²³¹ H1088P3.

²³² H432P1P2, H540P1, H650P1, H761P2P3, H869P2, H979P2.

²³³ H540P1.

²³⁴ Erilaiset kirjasinlajit, hymiöt, merkit ja ikonit kuvaavat kirjoittajien ilmeitä, mielialaa, sävyjä ja sanattomia ilmauksia. (Rapo 2002, 31)

²³⁵ H539P1.

ihmisiä. Erilaisten ajatusten ja käsitysten kohtaaminen on haastattelujen perusteella vaikuttanut selvästi oman näkökulman avartumiseen ja erilaisten ihmisten hyväksymisen lisääntymiseen. Mammalstojen tilannetta kuvaa eräs haastateltava näin: ”Ystäviksi tulee aina semmosia, jotka jollakin tavalla, että on niinku aina jotakin samaa. Niin tuolla kun niitä ei oo valinnu kun sinne on vaan mennu mukaan niin ne on ollu ketä on.”²³⁶ Äitien mukaan erilaisten ihmisten ja ajatusten hyväksyminen on helpottanut oman itsensä ja elämänsä hyväksymistä. Äidit kokivat saavansa mammalstoilta varmuutta omaan elämäänsä juuri peilattaessa itseään muihin. Tunne siitä, että minä olen tällainen ja muut ovat erilaisia, sai äidit luottamaan enemmän itseensä ja omiin valintoihinsa elämässään. Haastateltava kuvaa tunnetta näin:

Kun mä oon niin voimakastahtonen niin oon huomannu että me ollaan niin erilaisia ihmisiä että ei voi aatella että teidän pitää tehdä asiat samalla lailla ja aatella samalla lailla että kyllä kun oppii syvemmin tuntemaan tuota kautta ihmisiä niin oppii myös ajattelemaan syvemmin.²³⁷

Suvaitsevaisuuden lisääntymisen vaikutus oman itsen ja elämän hyväksymiseen kuvaa osaltaan mammalstoilla tapahtuvaa voimaantumisen prosessia. Omien vahvuuksien ja heikkouksien löytäminen ja niiden hyväksyminen antaa äideille itseluottamusta ja varmuutta tuleviin valintoihin niin äitiydessä kuin muussakin elämässä.

Äidit kokivat vahvasti, että keskusteluissa muiden kanssa heidän näkökulmansa olivat avartuneet.²³⁸ Kuten erilaisuuden hyväksyminen, myös tämä on voimaantumisen kannalta positiivista kehittymistä. Äidit kokivat näkökulmansa avartuneen lastenhoitoon ja muihin käytännön asioihin liittyvissä aiheissa, mutta myös uskonelämään ja muihin elämän kysymyksiin liittyen. Ajateltaessa mammalstoja eräänlaisena henkisenä tilana äitiyden kriisissä, erityisesti uskonelämään liittyvä näkökulman avartuminen on vaikuttanut äitien kriisin käsittelyyn positiivisesti. Kun äidit huomaavat, että on olemassa useita erilaisia tapoja ajatella ja ehkä uskoakin, he saavat ikään kuin enemmän tilaa omille ajatuksilleen.²³⁹ Sen huomaaminen, että ajatukseni ovat hyväksyttäviä ja niitä kuunnellaan ja niihin kommentoidaan, saa aikaan positiivisen mielialan ja jopa helpotuksen tunteen. Eräs haastateltavista kuvasi tätä prosessia seuraavasti:

²³⁶ H545P1.

²³⁷ H766P2P3.

²³⁸ H17P1, H212P1, H327P1, H648P1, H766P2P3, H985P2, H1089P3.

²³⁹ H14P1.

”On se ollu semmosta kasvun paikkaa ja ymmärtämistä itellekin, tai että ei sitä enää oo niin kriittinen mitä sitä oli silloin aluksi. Monia asioita ihan erilailla aattelee”²⁴⁰ Ryhmän vuorovaikutus on siis erityisen merkittävä tekijä äitien voimaantumiselle ryhmässä.

Palstalle sisäänpääsyn ja oman paikan löytymisen jälkeen äideille on ominaista oman aseman reflektio ryhmässä muiden antaman palautteen kautta. Suoraa palautetta haastateltavat eivät kokeneet juurikaan saaneensa.²⁴¹ Mielenkiintoinen piirre kaikilla palstoilla oli kuitenkin se, että äidit ikään kuin tarkistivat asemansa ja oman merkityksensä ryhmässä. Kun suoraa palautetta ei tullut, äidit olivat alkaneet pohtia mammapalstalla keskustelun mielekkyyttä ja tärkeyttä itselleen ja tulleet jopa lopettamisaikeisiin:

Kyllähän siellä aina vähä väliä sanoo että on miettinyä että lopettaa mutta toiset sanoo että älä lopeta että käy silloin ku voit.²⁴²

Mää kirjoitinkin siitä että oon välillä miettinyä pois jättämistä niin sitte tuliki se että kyllähän mun kannattaa miettiäkin tätä että no ei vielä kannata jäähä että nyt on koulukiireitä ja niitä on ja kaikki tietää että niitä on niin sitte sen ymmärtää.²⁴³

Miettiessään mammapalstalta lähtöä haastateltavat olivat kertoneet aikeensa heti palstalla, ja saaneet siihen palautteen, jossa toivotaan kyseisen äidin jäävän yhteisöön. Tämän äidit kokivat olevan hyväksymisen ja oman aseman tunnustamisen merkki. Toisin sanoen äitien mammapalstoilla pysymisen vahva edellytys on se, että he nauttivat myös toistensa luottamuksesta ja hyväksymisestä. Jos tätä luottamusta ei olisi, myös sitoutuminen mammapalstalle olisi heikkoa. Näin ollen ryhmän tuki ja ryhmässä vallitseva luottamuksen ja hyväksymisen ilmapiiri on erittäin tärkeä voimaantumisen kannalta.

Toisaalta ohje siitä, että jokaisen on kirjoitettava palstalle vähintään kerran viikossa, pitää yllä edellä mainittua hyväksymisen ja luottamuksen ilmapiiriä. Jos jostakin jäsenestä ei kuulu mitään pitkään aikaan, hänen peräänsä aletaan kysellä:

Jos itestä ei oo kuulunu pitkään aikaan mitään niin joku sitte kyselee perään että mitä sulle kuuluu niin se on semmonen viesti että toiset välittää ja on kiinnostuneita mitä mulle kuuluu ja toivoo että mä pysyisin siellä mukana.²⁴⁴

²⁴⁰ H981P2.

²⁴¹ H14P1, H432P1P2, H650P1, H979P2.

²⁴² H322P1.

²⁴³ H761P2P3.

²⁴⁴ H871P2.

Poissaolijoista huolehtiminen on yksittäisen jäsenen voimaantumisen kannalta positiivinen asia. Hänelle tulee tunne, että hänestä välitetään ja hän kuuluu ryhmään. Ilman sääntöä viikoittaisesta kirjoittelusta yksittäisen jäsenen seuraaminen olisi vaikeaa ja siten ryhmän kiinteys kärsisi.

8.3 Mammalpalstat asiantuntijayhteisöinä

Mammalpalstan yhteisöllisyydestä on äideille etua myös heitä koskettavan tiedon saannissa. Koska kaikki palstojen jäsenet ovat äitejä heillä on runsaasti kokemuksia esimerkiksi lapsiperheen arkeen ja hankintoihin liittyvissä kysymyksissä sekä terveyden- ja sairaanhoitoon liittyvissä kysymyksissä. Mammalpalstoilla on mukana esimerkiksi sairaanhoitajia sekä kättilöopiskelijoita ja lisäksi muiden ammattialojen edustajia. Heidän tietouttaan ja ammattitaitoaan käytetään mammalpalstoilla hyödyksi. Äidit kokivat saaneensa apua mammalpalstoilta moniin pieniin arkielämän ongelmiin, kuten lasten silmätulehdukseen, rintatulehdukseen sekä raskauden aikaisiin vaivoihin.²⁴⁵

Haastateltujen lestadiolaisäitien elämäntilanteessa, jossa lapsia voi syntyä tiheään tahtiin, koettiin monet terveyttä koskevat neuvot arvokkaiksi. Useat haastateltavat kokivat, että he eivät halua kertoa neuvolassa kaikista vaivoistaan. Seuraavassa yksi esimerkki tästä:

Odotusaikana varsinkin että ei sitä oikeen ison perheen äiti joka ongelmaa viiti neuvolassa alkaa että kyllä sitä suunnilleen esittää semmosta pirteää --- mutta sitte siellä pystyy silleen ettei tarvi esittää mitää että voi oikeesti laittaa että voi ettäkö painaa joka paikkaa eikä missään oo hyvä että semmosta ei voi neuvolassa se on jotenki että siinä tulis heti semmonen että onko niitä sitte pakko koko ajan tulla että sitä sitte yrittää näyttää ne paremmat puolet. --- ei mulla nyt koskaan oo ollukkaan ettei jaksais tai haluais tai muuta että musta se on aivan ihanaa saaha uus vauva mutta erilailla pystyy siellä.²⁴⁶

Neuvola näyttäytyi kokemuksissa pakollisena viranomaisinstituutiona, jossa käytiin mittauttamassa ja rokotuttamassa lapset, ja jossa näytetään usein vain ”paremmat puolet”. Tämä tulos on kuitenkin todellinen myös muiden äitien kohdalla Munnukan & al. tutkimuksen mukaan²⁴⁷, eikä koske ainoastaan vanhoillislestadiolaisia äitejä. Neuvolainstituution arvostelu kertoo asiantuntijuuden uudelleen arvioimisesta myöhäismodernissa ajassa.

²⁴⁵ H323P1, H872P2.

²⁴⁶ H1096P3.

²⁴⁷ Neuvola näyttäytyy ”viranomaisena, jonne täytyy esittää jotakin”. (Munnukka et al. 2005, 243)

Mammalpalstoilla äidit ovat vertaisessaan seurassa ja he kokivat saavansa olla sellaisia kuin ovat. Lisäksi mammalpalstalla ammattilaisen antamilla neuvoilla on suuri merkitys, koska neuvojen antaja osaa ottaa äitien elämän huomioon kokonaisvaltaisesti. Giddensin mukaan myöhäismodernille ajalle on tyypillistä asiantuntijuuden käsitteen uudelleen ymmärtäminen. Paikallista asiantuntijuutta syntyy paljon ja uudenlainen asiantuntijuus hajottaa perinteisiä auktoriteettihierarkioita.²⁴⁸ Rapo on todennut internetissä toimivilla äitiyskeskustelupalstoilla esiintyvät maallikkoasiantuntijuutta, joka syntyy tuen ja tiedon vaihdossa. Nettipalstoilla esiintyy maallikkotiedon lisäksi virallisten ammattilaisten tietoa, ja näiden vastakkainasettelu murentaa tieteellisen tiedon luotettavuutta.²⁴⁹ Mammalpalstojenkin kohdalla asiantuntijan valta on siirtynyt epäviralliselle instituutiolle. Äidit kokivat saavansa palstoilta täsmällistä omaan elämäänsä liittyvää tietoa paremmin kuin muualta. Toisaalta mammalpalstoilla rohkaistiin myös perinteisen ammattiavun hakemiseen tarvittaessa.²⁵⁰

Haastatellut äidit kokivat saavansa mammalpalstoilta myös valmiiksi testattua tietoa monista hankinnoista. Useimmiten kyseessä olivat lapsiin liittyvät hankinnat kuten lastenvaunut, turvaistuimet tai kestovaipat.²⁵¹ Ryhmässä jaettiin kokemuksia ja annettiin vinkkejä käyttöominaisuuksista:

Kaikilla on jotaki kokemuksia että mäkin oon sen perusteella miettiny että ehkä mekin sitte päädytään siihen istuimeen tai niihin rattaisiin että niistä on ollu semmosia kokemuksia tai se on kuitenkin semmosia jotka oikeesti käyttää että jos menee liikkeestä kysymään että mitkä rattaat on parhaat niin eihän niillä oo kokemusta niistä että miten ne vaikka jossakin suviseuramaastossa kun ne on lastattu täyteen romua ja lapset kyytiin että toimiiko ne niin se on semmonen parempi väylä kysyä ihan oikeita kokemuksia.²⁵²

Verrattuna esimerkiksi lastentarvikeliikkeiden henkilökunnan kokemuksiin, mammalpalstalaisten kokemuksilla on äideille lisäarvoa: vinkit kohdistuvat juuri äitien omaan elämäntilanteeseen. Tässä yhteisön piirteessä näkyy nopean tiedonsaannin ja tiedon vertailtavuuden etu, joka on internetin myötä tullut mahdolliseksi syrjäisillä seuduillakin asuville ihmisille. Yhteiskunnallisesti katsottuna on kuluttajan etu, että hän voi tehdä vertailuja ja kerätä kokemuksia kotoaan käsin. Haastateltujen äitien kokemusten mukaan tämä helpottaa myös ajankäyttöä

²⁴⁸ Giddens 1995, 121.

²⁴⁹ Rapo 2002, 71–72. Ks. myös Kouri & Turunen & Tossavainen 2006, 41.

²⁵⁰ H545P1.

²⁵¹ H326P1, H541P1, H764P2P3, H1098P3.

²⁵² H1098P3.

Yhteisöllisyyden teema avaa siis monia näkökulmia äitien voimaantumiseen mammalstoilla. Tervetulleeksi kokeminen, oma asema ja kehittyminen ryhmässä, tasa-arvoisuuden kokeminen sekä mahdollisuudet vaikuttaa palstan toimintaan paransivat äitien itseluottamusta ja uskoa omiin kykyihinsä. Myös itsensä hyväksyminen oli helpompaa. Ryhmän merkitys yksilön voimaantumisessa näyttää mammalstojen kohdalla olevan erityisen merkittävä juuri vertaisuuden ja hyväksytyksi tulemisen näkökulmasta.

9 ITSETIETOISUUDEN KASVU VOIMAANTUMISTA EDISTÄVÄNÄ TEKIJÄNÄ

9.1 Vertaistuki kaiken läpäisevänä voimana

Haastateltujen äitien kokemukset mammapalstoilla keskustelemisen vaikutuksista oman itsensä tuntemiseen ja tulevaisuutensa tiedostamiseen ilmentävät yhtä voimaantumisen ulottuvuutta mammapalstoilla. Äidit kokivat keskusteluilla olevan vaikutusta heidän käsityksiinsä tulevaisuudestaan ja palstan ulkopuoliseen elämään. Itsetietoisuuden ulottuvuus koostuu kolmesta aineistosta nostetusta teemasta, joissa on koottuna haastateltavien kokemukset mammapalstan keskustelujen annista ja vaikutuksista omaan yksilölliseen elämäänsä. Näitä teemoja ovat vertaistuki, oman elämän selkiytyminen ja ihmisenä kasvaminen. Kukin teema pitää sisällään mammapalstalaisten kokemuksista koottuja alakäsitteitä. Jaottelu on esitelty alla.

TUKI LASTENHOITOON TUKI PARISUHTEESEEN TUKI JAKSAMISEEN TUKI USKONELÄMÄÄN TUKI MUUTOSSA	VERTAISTUKI	ITSETIETOISUUS
OMAA ELÄMÄÄN VAIKUTTAMINEN HETKESSÄ ELÄMINEN TULEVAISUUDEN USKON LISÄÄNTYMINEN ROHKEUS AVUN PYYTÄMISEEN	OMAN ELÄMÄN SELKIYTYMINEN	
ITSEREFLEKTIO POSITIIVISUUDEN LISÄÄNTYMINEN ITSETUNTO JA ITSELUOTTAMUS OMAN ÄITIYDEN HYVÄKSYMINEN INTO ITSENSÄ KEHITTÄMISEEN	KASVU IHMISENÄ	

Taulukko 6. Itsetietoisuuden lisääntyminen voimaantumista edistävä tekijänä.

Vertaistuen elementti on mammapalstoilla vahvasti läsnä. Haastateltavien kokemuksissa kulkee mukana jatkuvasti ajatus samasta elämäntilanteesta ja toinen toisensa ymmärtämisestä yhteisöissä. Vertaistuki on mammapalstoilla eräänlainen kantava voima, joka vaikuttaa lähes kaikkeen siellä koettuun. Tukea äidit kokevat saavansa vertaisiltaan erityisesti lastenhoitoon, parisuhteeseen, jaksamiseen, uskonelämään sekä uuteen asuinpaikkaan sopeutumiseen muuton jälkeen.

Lastenhoitoon saatava tuki on useimmiten hoitoon ja kasvatukseen liittyvää neuvojen ja kokemusten jakamista.²⁵³ Lisäksi mammapalstoilla on muistettu yhteisön äitejä, jotka ovat juuri synnyttäneet. Heille on kerätty pieni summa rahaa, jolla on hankittu lahja uuden vauvan kunniaksi.²⁵⁴ Lahja on postitettu kyseiselle äidille ja siten toivotettu uusi vauva tervetulleeksi. Tämä käytäntö palstoilla pitää yllä ilmapiiriä, jossa lasten saaminen on aina iloinen asia ja siten tuetaan vanhoillislestadiolaista perhekeskeistä ajattelumallia. Näin myös vahvistetaan yhteisöön sitoutumista, sillä toiminta internetin ulkopuolella luo yhteisöstä todellisemman. Tunne siitä, että mammapalstojen äidit ovat samoja henkilöitä, joiden kanssa ollaan tekemisissä myös muuten taustayhteisön ja Rauhanyhdistysten toiminnassa, vahvistaa taustayhteisön läheisyyttä ja äitien kuulumista siihen.

Haastatellut äidit kokivat saaneensa tukea myös parisuhteeseensa. Yhteisen ajan merkityksen ymmärtäminen, keskusteluyhteyden parantuminen ja kunnioituksen lisääntyminen olivat asioita, joihin mammapalsta oli vaikuttanut äitien kokemusten mukaan.²⁵⁵ Lisäksi muutamat äidit kokivat, että mammapalsta on rohkaissut myös oman vapaa-ajan ottamiseen ja siten tilaa oman aviomiehen isyyden vahvistumiselle. Eräs haastateltava kuvaa keskustelua, joka käytiin mammapalstalla isän roolin vahvistamisesta:

Niin silloin joku sano että kyllä sille isälleki pitää antaa mahdollisuus että eihän se voi muuten tutustua siihen lapseen ja että mieti minkälainen tulevaisuus teillä on jos sä vaan pystyt sitä hoitamaan ja jos sulla pelkästään on siihen lapseen suhde että teillä menee hyvin yhdessä ja... Että se oli semmonen että mä muistan sen vieläki vaikka siitä on jo kaks vuotta että se oli semmonen tosi hyvä huomio että antaa se tilaisuus myös sille miehelle. Ja silloin mä muistan mä lähin heti sitte samana iltana lenkille mä en ollu käyny missään oikeesti moneen viikkoon ja sitte mä lähin ja se oli tosi mukava.²⁵⁶

Mammapalstoilla on tehty työtä siis isyyden vahvistamiseksi, ja samalla äidin ja isän samanarvoisuuden lisäämiseksi perhe-elämässä. Neljän haastatellun aviomies oli ollut, oli parhaillaan tai oli jäämässä kotiin hoitamaan lapsia äidin opiskelujen tai työssäkäynnin vuoksi.²⁵⁷ Heidän kohdallaan kokemukset isän roolista perheessä ja isän merkityksestä lapsille olivat lähes samanarvoisia äidin roolin kanssa. He myös kokivat olevansa esimerkkejä muille valinnassaan, kuten eräs

²⁵³ H11P1, H211P1, H323P1, H541P1, H766P2P3, H875P2, H983P2, H1090P3.

²⁵⁴ H542P1, H759P2P3, H10100P3.

²⁵⁵ Esim. H656P1, H326P1, H986P2.

²⁵⁶ H872P1.

²⁵⁷ H1, H7, H8, H10.

haastateltava ilmaisi: ”jos ite on edelläkävijä --- niin kyllähän se sitte helpottaa jotaki muuta”²⁵⁸

Äidit olivat pohtineet palstailun ja miehen aktiivisuuden yhteyttä toisiinsa perhe-elämän kannalta:

Miten tonne on eksynyt ehkä siks just ne on eksynyt että niillä on niin hirveen osallistuvat miehet että tekee tosi tasapuolisesti. Että varmaan semmoset jotka yksin vastaa koko porukasta niin ne ei varmaan sitte ehi koneelle vai onko se että palstailijoitten miesten on pakko tehdä hommat kun äitit istuu koneella vai mikä siinä on? moni mainitsee että kun mä olin illan pois niin olipa mahtava tulla että se oli siivonnu tai se oli leponu tai että monilla leipoo miehet että tuntuu että on erityislaatuinen ryhmä että kaikilla on semmoset miehet.²⁵⁹

Äitien voimaantumisen kokemusten kannalta kyseisillä keskusteluilla on merkitystä. Kun äidit huomaavat, että kaikki vastuu kodin pyörittämisestä ei tarvitse olla heillä, he osaavat ottaa aikaa myös itselleen ja harrastuksilleen. Tällä on suuri vaikutus jaksamiseen ja tyytyväisyyden kokemiseen omassa elämässään. Mammalstailu tarjoavat äideille rohkaisua ja kannustusta etsiä omaa tekemistä ja uusia haasteita itselleen, samalla kun isän rooli perheen arjen pyörittämisessä vahvistuu.

Jaksamiseen saatava tuki on ollut mammalstailuilla juuri oman ajan merkityksen tähdentämistä ja rohkaisemista ulkopuolisen avun pyytämiseen.²⁶⁰ Äidit kokivat oman ajan korostamisen olevan ennen kaikkea uupumista ennalta ehkäisevää työtä, josta jokaisen äidin tulee kohdallaan huolehtia. Näin eräs haastateltava asiaa kuvaa:

Korostetaan semmosta omaa aikaa. Että lähtekää nyt kahestaan sen puolison kanssa lomalle ja semmosta ihan omaa aikaa että kyllä sun nyt kannattas joku oma harrastus keksiä tai että järjestetäänpä nyt ihan naisporukalla ihan naisten reissu ja sovitaan että yhtään lasta ei oteta mukaan. Ne on tällasia aika usein.²⁶¹

Itsessään mammalstailu mukana oleminen nähtiin tällaiseksi omaksi ajaksi, jossa hoidetaan omaa jaksamista. Siten haastateltujen äitien kokemuksissa korostuu muiden äitien ja ylipäänsä sosiaalisten suhteiden merkitys oman jaksamisen vaalimisessa. Tältä osin mammalstailu tarjoaa oivan keinon pitää yllä sosiaalisia suhteita ja siten edesauttaa jaksamista. Internet keskustelukanavana on todella merkittävä äideille ja he tuntevat pitävän siitä lujasti kiinni.

²⁵⁸ H764P2P3.

²⁵⁹ H10103P3.

²⁶⁰ H541P1, H655P1, H759P2P3, H1090P3, H870P2.

²⁶¹ H870P2.

Haastatellut kokivat myös saavansa tukea uskoonsa. Henkilökohtaiseen uskoon saatu tuki on ollut ennen kaikkea oman näkemyksen selkeytymistä, kuten seuraavasta lainauksesta ilmenee:

Mä lähin mammapalstalta hakemaan sitä omalle uskonelämälle semmosta vahvistusta et jotenki on ollu hakusessa joitaki asioita omaki tilanne ja ajatellu että jos sieltä sais semmosta rohkaisua ja oikeanlaista tukea. Ja kyllä mä koen että mulla on jotenki kirkastunu asiat enemmän ja sekin sitte vaikuttanu tää miehen uskon kieltäminen että ite sitte ruvennu asioita miettii ja kirkastunu se elämän tärkein asia ja sitte sieltä saanu siihen tukea. Tosi paljon että se on ollu mulla niinku pinnalla että oon kokenu että oon saanu tukea siihen.²⁶²

Mammapalstat toimivat osittain sitouttajina taustayhteisöön ja se näkyy myös tässä tuessa, jota äidit kokevat saavansa mammapalstoilta. Haastatellut kokevat, että mammapalstoilla ei nimenomaan olla lähdetty hakemaan ”vääränlaista tukea”²⁶³ eli sellaista tukea, joka olisi eriävää taustayhteisön periaatteiden kanssa. Sen sijaan tuki on suuntautunut uskonelämän ja vanhoillislestadiolaisen elämismallin vahvistamiseen. Kysymyksiä ja näkemyksiä voi haastateltavien mukaan vapaasti esittää, mutta niistä syntyvä keskustelu on lähes poikkeuksetta suuntautunut yhteisen linjan hakemiseen taustayhteisön kanssa.²⁶⁴

Haastateltavat kokivat saaneensa henkistä tukea myös muutossa paikkakunnalta toiselle. Internet paikkaan ja aikaan sitoutumattomana tilana tarjoaa samat mahdollisuudet osallistua ja päästä tuttuun ympäristöön maantieteellisestä sijainnista riippumatta. Tämä oli äideille erityisen merkittävää.²⁶⁵ Erään haastateltavan kokemus kuvaa tilannetta:

Kaikkein suurin merkitys mitä tuolla palstailulla on mulle niin on tässä muutossa kun muutti ihan uudelle paikkakunnalle. Niin tavallaan kun kaikki ystävät jäi kenen kanssa oli tekemisissä entiselle paikalle niin sitte toi palsta oli se tuli niinku ihan samalla tavalla mukana. Niinku tavallaan mikään ei muuttunu. Et kun täällä aukasee netin niin se on sama kun aukasee (edellisessä kotikaupungissa) netin niin se on ihan sama se yhteisö siellä. --- että on joku semmonen pysyvä, turvallinen. Että jos ei muualla pysty niin siellä että siinä mielessä sillä on ollu suuri merkitys mun elämässä just tänä syksynä.²⁶⁶

Mammapalstalla oli ollut merkitystä myös sopeutumisessa uuteen elinympäristöön, koska eräälle äidille ainoa side uudelle paikkakunnalle oli eräs toinen yhteisön jäsen, joka jo asui paikkakunnalla.²⁶⁷ Internetyhteisön asema

²⁶² H654P1. Myös H874P2.

²⁶³ H762P2P3, H979P2.

²⁶⁴ H434P1, H762P2P3, H874P2.

²⁶⁵ H428P1P2, H538P1, H1096P3.

²⁶⁶ H545P1.

²⁶⁷ H436P1P2.

muutossa ja sopeutumisessa oli merkittävä, koska siteet ja sosiaaliset suhteet aiempaan elämään eivät täysin katkenneet.

9.2 Oman elämän selkiytyminen

Haastatteluaineiston perusteella eräs mammapalstoilla keskustelun vaikutus on ollut yksittäisen äidin elämän selkiytyminen. Selkiytyminen syntyy monista tekijöistä, kuten kannustamisesta vaikuttaa omaan elämään, elämisestä tässä hetkessä, tulevaisuuden uskon lisääntymisestä, tyytyväisyyden kokemisesta ja rohkaisusta ulkopuolisen avuun pyytämiseen. Nämä tekijät vaikuttivat siihen, että äidit kokivat mammapalstailun antaneen heille voimaa äitiyteen ja onnellisuuden kokemiseen omassa elämässään.²⁶⁸

Keskusteltaessa omaan elämän vaikuttamisen teemasta haastatteluissa ilmeni usein lievää hämmennystä ja epätietoisuutta.²⁶⁹ Muutamat haastateltavat kysyivät, mitä tarkoitan, kun kysyn haastateltavan käsityksiä omaan elämään vaikuttamisesta. Kyseinen teema tuntui olevan haastateltaville jokseenkin vaikea, ja ehkä vastaamisen vaikeutta lisäsi vielä se, että he tiesivät omasta sisäpiiriläisyydestäni. Erityisesti äidit, jotka kokivat olevansa kriisissä esimerkiksi lapsiasian kanssa, reagoivat kysymykseen hämmentyneesti. Tulkitsin hämmentyneisyyden johtuvan siitä, että äidit kokivat omaan elämään vaikuttamisen joillakin tasoilla varsin vaikeaksi. Ehkäisystä kieltäytyminen ja lasten saamisen problematiikka oli äideille niin iso kysymys, että sen yli oli vaikea nähdä omaan elämään vaikuttamisen mahdollisuuksia. Päällimmäinen tunne tuntui olevan, että omaan elämään ei pysty vaikuttamaan kuin joissakin asioissa. Eräs äiti ilmaisi asian osuvasti: ”Siis ku ne on semmosia et niihin ei pysty vaikuttaa. Ja ehkä semmosia asioita joita mä en yksin pysty muuttamaan.”²⁷⁰

Kyseinen kommentti kertoo paljon vanhoillislestadiolaisen äidin elämästä. Äidin elämää raamittavat tietyt normit: Ensinnäkin usko, joka vaikuttaa elämään vahvasti, toiseksi elinikäinen avioliitto, joka takaa pysyvät läheisimmät ihmissuhteet. Kolmanneksi ja äitien elämää ajatellen vaikuttavimmaksi normiksi

²⁶⁸ Esim. H544P1.

²⁶⁹ Haastattelupäiväkirja 13.2.2007.

²⁷⁰ H655P1.

muodostuu kieltäytyminen ehkäisystä.²⁷¹ Äitien elämän voi nähdä sijoittuvan näiden raamien sisäpuolelle; siellä tehdään elämään vaikuttavat valinnat ja niiden puitteissa elämää eletään eteenpäin ja vaikutetaan siihen. Seuraavassa haastateltava kertoo omasta roolistaan palstalla vaikuttamiseen rohkaisijana:

Mä oon aina uskonu siihen että mä voin vaikuttaa omaan elämäni. Niin emmä nyt mitenkään koe että toi olis sitä mihinkään suuntaan muuttanu. Että enemmän sitä on sitte siellä semmosessa roolissa että yrittää rohkasta muita että kyllä sitä voi vaikuttaa omaan elämäänsä. Tiettyjen rajojen puitteissa ettei sitä nyt voi sillai aatella että ois niinku ihan rajattomasti mahdollisuuksia. Mutta pienillä asioilla. Ni sitte yrittää ite ku mun luonne on se että mä uskon että mä pystyn ni sit tottakai sitä yrittää rohkasta muitaki.²⁷²

Omaan elämään vaikuttamisen vaikeus näytti aiheuttavan haastateltujen kokemusten mukaan tietynlaista voimattomuutta. Tunne näytti olevan se, että tähän en voi paljon vaikuttaa ja tähän minun tulee sopeutua. Äitien voimaantumiseen muussa elämässä kyseisellä piirteellä on selkeästi heikentävä vaikutus. Voimattomuuden tunne on eräänlainen umpikuja, josta ei pääse eteenpäin. Asian yli päästäkseen on etsittävä kiertotie, jossa voidaan löytää korvaavia oman sisäisen voiman löytymisen ja omaan elämään vaikuttamisen kokemuksia. Näitä kokemuksia äideille tarjoavat mammalpalstat, ja tästä syystä mammalpalstoilla näyttää olevan erittäin merkittävä rooli äitien voimaantumisessa.

Haastateltavien kokemusten mukaan omaan elämään voi vaikuttaa kuitenkin pienissä asioissa.²⁷³ Eräs haastateltava kuvaa sitä näin:

Loppujen lopuksi pienistä asioistahan se suuri koostuu että kyllä siellä varmasti voidaan vaikuttaa ja kyllähän se niinku vaikuttaakin jos siellä on semmonen positiivinen kausi että semmosiin pikkuasioihin kannustetaan ja tsempataan ja kiinnitetään huomiota niin kyllä sen sitte huomaa omassa arjessa että kyllä sen sitte muistaa ja huomaa niitä tilanteita.²⁷⁴

Mammalpalstan merkitys vaikuttamiseen kannustajana on haastateltaville suuri. Useimmat haastateltavat korostivat muiden kannustuksen merkitystä omassa elämässään. Pieniin muutoksiin kannustaminen on saanut äidit ajattelemaan esimerkiksi opiskelujen aloittamista, töihinlähtöä tai uuden harrastuksen aloittamista²⁷⁵, mikä on vaikuttanut äitien omaan elämään vaikuttamisen ja oman voiman löytämisen kokemuksiin positiivisesti.

²⁷¹ Kutuniva 2007, 1.

²⁷² H217P1.

²⁷³ H17P1, H217P1, H326P1, H655P1, H985P2.

²⁷⁴ H985P2.

²⁷⁵ H765P2P3, H986P2, H1099P3.

Mammalstojen keskustelut olivat saaneet haastateltavat huomaamaan tässä hetkessä elämisen tärkeyden. Tulevaisuuden miettiminen ja toisten elämän peilaaminen omaan elämään sai aikaan tunteen, että tämä hetki on tärkeä. Eräänlaisena selviytymiskeinonakin voidaan pitää sitä, että äidit eivät kovin paljon mieti tulevaisuuttaan ja uskovat elävänsä Jumalan huolenpidon varassa.²⁷⁶ Hetkessä elämisen korostaminen tuo äitien kokemuksiin selkeän positiivisen latauksen. Tulevaisuus saattoi näyttää pelottavalta²⁷⁷, mutta nykyhetkessä korostui tyytyväisyys omaan elämään ja siihen, että asiat ovat kuitenkin hyvin. Aineistossa tämä ilmeni näin:

Sitte se on tuonu energiaa jollain tavalla ja iloa tähän kotiäitiyteen. Ja semmosta että osaan nauttii siitä omasta elämäntilanteesta. Ja tästä hetkestä. Et ehkä sitä ei niin haaveile sit ku, tai kyllä sitä haaveilee mutta että osaa nauttia tästä hetkestä ja kun näkee että miten asiat voi muuten olla. --- Mitä mä turhaan mietin toisten asioita ja omaa elämää yritän miettii etukäteen että ku mun elämä voi olla aivan toisenlaista ku muitten elämä.²⁷⁸

Näkemyksistä omasta tulevaisuudesta oli haastateltavilla pääasiassa myönteinen.²⁷⁹ Joillekin tulevaisuus kuitenkin aiheutti epätietoisuutta ja jopa joskus pelkoakin. Siitosen mukaan voimaantumisen kannalta tulevaisuuden prosessien tunteminen on tärkeää. Voimaantumista edesauttaa yksilön mahdollisuus suunnitella tulevaa ja nähdä se valoisana.²⁸⁰ Mammalstoilla keskustelu oli kuitenkin vaikuttanut tulevaisuudenkuvaan myönteisesti, ja sieltä oli koettu saatavan rohkaisua ja tukea oman elämän ja tulevaisuuden kohtaamiseen.

Että mä en voi tietää mitä se tulee olemaan ja sillä tavalla se on niinku luonu mulle semmosta että vaikka mä kuinka yritän ite suunnitella elämäni niin kyllä sitä joku muu ohjaa mun elämää että sillä tavalla luonu semmosta että luottavaisin mielin uskaltaa sitä elämää kattoo eteenpäin. Että se on semmosta rohkasua antanu. Ja mammalsta on antanu jotain semmosta energiaa et ei se tulevaisuus pelota.²⁸¹

Siitosen mukaan tulevaisuuden näkeminen myönteisenä lisää ihmisen itseluottamusta, itsearvostusta ja positiivista asennoitumista elämään.²⁸² Mammalstoilla myönteinen tulevaisuudenkuva syntyy luottamuksesta johonkin suurempaan ja omiin kykyihin vaikuttaa omaan elämäänsä tietyissä asioissa.

²⁷⁶ H216P1, H652P1, H655P1.

²⁷⁷ H984P2.

²⁷⁸ H656P1.

²⁷⁹ H216P1, H435P1P2, H655P1, H766P2P3, H875P2, H1089P3.

²⁸⁰ Siitonen 1999, 120.

²⁸¹ H655P2.

²⁸² Siitonen 1999, 140.

Vahvistavan vaikutuksen myönteiselle tulevaisuudenkuvalle antaa vielä muiden äitien tuki ja kannustus.

Siitonen näkee, että voimaantumisen kannalta on tärkeää, että tunne omasta kontrollista ulottuisi mahdollisimman pitkälle yksilön toiminnassa ja elämässä.²⁸³ Vanhoillislestadiolaiset äidit eivät voi kuitenkaan kontrolloida täysin edes omaa vartaloaan, kun raskauksia ei suunnitella. Nainen nähdään Jumalan luomistyön toteuttajana ja toisaalta oman elämänsä sivustaseuraaajana, koska hänellä ei ole täysin valtaa määritellä oman ruumiinsa rajoja raskauksiin ja lasten synnyttämiseen liittyen. Tämä heikentää väistämättä voimaantumista elämässä, vaikka omaa kontrollia pystytään hakemaan muissa asioissa hyvinkin pitkälle.

Voimaantumisen kannalta mammalstoilla on keskeistä myös omien voimavarojen ja jaksamisen rajallisuuden ymmärtäminen, eli kokemus siitä, että kaikesta ei tarvitse selvitä yksin.²⁸⁴ Mammalstalla oli rohkaistu avun pyytämiseen:

Meillä oli ykski semmonen äiti jolla oli tosi vaikee elämäntilanne niin sille niinku paljo rohkaistiin että pyydä ja jos et muualta saa apua niin sano neuvolassa edes. Että ei sinne kannata mennä esittää eriä mitä on. Niin se oli sitte viimein rohjennu sanoa neuvolassa ja olikin sitte saanu apua. Must se oli ihan hyvä.²⁸⁵

Avun pyytämiseen kannustaminen kertoo vastuusta, joka mammalstalaisilla on toisistaan ja yhteisen äidin jaksamista ylläpitävän ilmapiirin säilyttämisestä. Vertaistuen elementti näkyy siis myös tässä. Vertaistuen rooli apua pyydetessä on merkittävä kuitenkin siitä syystä, että yhteisössä hyväksytään myös esimerkiksi jaksamiseen liittyvät ongelmat. Tämä saa ongelman kanssa kamppailevalle aikaan tunteen, että hänet hyväksytään ja häntä ymmärretään eikä jätetä yksin, mikä vaikuttaa voimaantumiseen positiivisesti.

9.3 Kasvu ihmisenä

Haastateltavat mammalstalaiset kokivat yhteisön auttaneen heitä kasvamaan ihmisenä. Ihmisenä kasvun kokemukseen näyttivät vaikuttavan itsereflektion oppiminen, positiivisen asenteen lisääntyminen, itsetunnon ja itseluottamuksen lisääntyminen, oman äitiyden hyväksyminen ja into itsensä kehittämiseen.

Monet haastateltavat kokivat, että mammalstalla kirjoittelu ja keskustelu ovat saaneet heitä tarkkailemaan itseään ulkopuolisen silmin, ja

²⁸³ Siitonen 1999, 155.

²⁸⁴ H544P1, H655P1, H985P2.

²⁸⁵ H544P1.

tarkastelemaan omia asenteitaan ja käsityksiään.²⁸⁶ Itsereflektiolla tarkoitan sitä prosessia, jota yksilö tekee pohtiessaan omia ajatuksiaan, luonnettaan ja asenteitaan suhteessa muihin ryhmän jäseniin. Itsereflektion seurauksena haastateltavat olivat huomanneet muuttaneensa joitakin käsityksiään, huomanneensa omassa luonteessaan joitakin uusia puolia ja myös pohtineensa omia tavoitteitaan elämässä.²⁸⁷ Eräs haastateltava kutsuu tätä myös elämän erittelyksi:

Oli pakko tavallaan pohtia että mitä nää asiat mun elämässä merkitsee ja ehkä tuokin on yks tän palstan rikkauksista että tulee pohtineeksi sellasia asioita joita ei muuten ajatteliskaan välttämättä. Että erittelee omaa elämää. Mulle se ainaki on itelle hirveen selkiyttävää ja semmosta.²⁸⁸

Itsereflektio on voimaantumista edistävä tekijä. Yksilön pohtiessa omia kykyjään ja luonnettaan hän samalla oppii myös tuntemaan itseään ja luottamaan itseensä. Positiivinen tunne omasta elämästä ja itsestä, sekä palstan tuki positiivisen elämänasenteen lisääntymiseen edesauttaa voimaantumisen kokemista.

Itsetunnon vahvistuminen ja itseluottamuksen lisääntyminen näkyy äitien kokemuksissa jonkin verran. Itseluottamuksen lisääntymiseen näytti vaikuttavan ennen kaikkea ryhmän tuki ja useiden läheiseksi koettujen ihmisten tuki mammapalstoilla.²⁸⁹ Lisäksi itsetunnon merkitystä korostettiin oman jaksamisen kannalta.²⁹⁰ Itsetunnon kohottamista harjoitettiin varsinkin P3:lla, jossa yhdessä suunniteltiin tulevaa ja kannustettiin toisia pyrkimään elämässä eteenpäin:

Aika moni on ajatellu että on jotaki opiskeluu tai on kenties jossaki töissä tai perustanu jonku firman tai jotaki että kaikilla on semmonne mieli että kaikki on mahdollista että kyllä musta on vaikka mihin. Ja sitte siihen kannustetaan hirveesti et jos joku miettii että mun tekis mieli lähtee opiskelemaan ja heti on niinku että ilman muuta että haaveita pitää olla ja unelmia että ilman niitä ei jaksa että tosi paljon on semmosta ilmassa siellä että meistä on vaikka mihin että vaikka brüsselissä joskus lompsitaan.²⁹¹

Itsetunnon kohottaminen sai äideissä aikaan myös innon itsensä kehittämiseen. Muiden työssäkäyvien tai opiskelevien kokemukset lastenhoidon järjestämisestä tai isän jäämisestä kotiin kannustivat myös muita äitejä suunnittelemaan omaa

²⁸⁶ H17P1, H656P1, H872P2, H985P2.

²⁸⁷ H656P1, H872P2, H985P2.

²⁸⁸ H869P2.

²⁸⁹ H435P1P2.

²⁹⁰ H217P1.

²⁹¹ H10102P3.

työuraa.²⁹² Äitien oman ajan merkityksen korostaminen perheen ja kodin hoidon ohessa lisäsi äitien kiinnostusta työtä ja opiskeluja kohtaan. Oman itsensä toteuttaminen opiskeluissa tai työelämässä vaikutti äitien kokemusten mukaan suoraan heidän ja perheensä hyvinvointiin. Seuraavassa haastateltava kertoo omasta kokemuksestaan:

Pääsi kouluun niin kyllä se vaikutti ihan merkittävästi perheen hyvinvointiinki. Niin myöskin niitä äitejä jotka puolivuotta, vuojen väsyneenä vaan siellä kotona yrittää taistella että kokeilkaa jotain muuta että ei se oo mikään välttämätön pakko olla kotona. Toki se on hyvä asia jos jaksaa olla mutta että se ei oo semmonen suoritus se kotiäitiyskään.²⁹³

Muille mammapalstalaisille tällaiset kokemukset näyttivät toimivan positiivisina esimerkkeinä.²⁹⁴ Työssäkäynti tai opiskelu lisäsi taas osaltaan äitien itseluottamusta, jolloin voimaantumisen edistyi. Samalla se lisäsi vanhempien tasa-arvoa perheessä, mikä koettiin erittäin myönteiseksi.

Oman äitiyden hyväksyminen liittyy osittain itsensä kehittämisen innostukseen. Kun mammapalstoilla nähdään monenlaisissa elämäntilanteissa olevia äitejä, myös oma äitiys joutuu tarkastelun kohteeksi. Erään haastateltavan mukaan mammapalsta on ”tuonu mulle rohkeutta olla omanlainen äiti”²⁹⁵. Mammapalstoilla on myös huomattu, että ”hyvä äiti voi olla monella lailla”²⁹⁶. Oman äitiyden hyväksyminen on itsearvostuksen kannalta olennaista. Itsearvostuksen kehittymisen myötä yksilölle kehittyi myös tarve tulla huomioiduksi omine tarpeineen. Tämä kehitys näkyi haastateltavien kokemuksissa esimerkiksi seuraavassa lainauksessa:

Vaikka on äiti niin ei sitä tarvi olla koko ajan että päivät ja illat ja yöt ajatella vaan muita ettei itteä ollenkaan että tavallaan semmonen että sitä huomaa että tarvii jaksakseen sitä jotain muuta pientä omaakin.²⁹⁷

Mammapalstoilla äitiyden kehitys näyttäytyi siis muille antautuvasta äitiydestä itseensä luottavaan ja itsensä hyväksyvään äitiyteen. Voimaantumisen näkökulmasta tämä on merkittävä piirre. Haastateltavien kokemukset itsetunnon ja -luottamuksen vahvistumisesta, positiivisuuden lisääntymisestä sekä oman

²⁹² H765P2P3, H1099P3.

²⁹³ H986P2.

²⁹⁴ H765P2P3.

²⁹⁵ H656P1.

²⁹⁶ H326P1.

²⁹⁷ H1099P3.

äitiyden hyväksymisestä mammalalstojen vaikutuksesta ovat erittäin merkittäviä voimaantumisen kokemisen kannalta.

10 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

10.1 Mammalpalstat henkisenä tilana äitiyteen kasvamisessa

Vanhoillislestadiolaisten äitien mammalpalstoja koskevassa tutkimuksessa tehtäväni oli tarkastella, millaista voimaantumista mammalpalstoilla äitien kokemusten mukaan tapahtuu. Lisäksi tarkastelen äitien sitoutumista voimaantumisen tuloksena. Haastattelin yhteensä kymmentä vanhoillislestadiolaista äitiä kolmelta eri mammalpalstalta.

Aluksi määrittelin mammalpalstojen suhteen taustayhteisöön. Päädyin hahmottelemaan mammalpalstoja liikkeeseen sidoksissa olevina, mutta kuitenkin tiiviinä ja suljettuina yhteisöinä vanhoillislestadiolaisen liikkeen reunamilla. Sidokset taustayhteisöön syntyivät äitien yhteisen taustan ja arvomaailman kautta. Äideille mammalpalstat tarjosivat erityislaatuisen ympäristön pohtia omaa elämäänsä ja käydä läpi äidiksi kasvamiseen ja sopeutumiseen liittyvää kriisiä. Äitiyden kriisi vanhoillislestadiolaiselle naiselle voi syntyä äidiksi tulemisen lisäksi siitä prosessista, joka syntyy ehkäisykieltoon sopeutumista koskevan pohdinnan yhteydessä. Voimaantumiselle internetissä toimivat mammalpalstat tarjosivat suotuisan ympäristön ulkoisen kontrollin saavuttamattomissa, mutta kuitenkin turvallisessa ja luottavaisessa ilmapiirissä.

Analyysin tuloksena päädyin näkemään mammalpalstat äideille eräänlaisena henkisenä tilana helposti kriisiytyvässä elämäntilanteessa²⁹⁸, jossa omaa aikaa voi olla vähän ja tunteiden purkamiseen sopivia paikkoja voi olla vaikea löytää. Mammalpalstat takasivat äideille ilmapiiriltään avoimen ja luottamuksellisen yhteisön, jossa äidit hyväksyttiin sellaisenaan ja jossa he kokivat olevansa turvassa. Turvallisuuden teema näyttäytyi voimakkaasti äitien kokemuksissa. Äidit hakivat turvallisuuden tunnetta, ja kokivat, että mammalpalsta tarjoaa sitä heille. Turvallisuuden hakemisen korostuminen analyysissä ohjaa pohtimaan, kokevatko haastatellut asemansa tai äitiytensä jotenkin uhatuksi. Analyysin perusteella voidaan sanoa, että vanhoillislestadiolaiset äidit hakivat turvaa ensinnäkin yhteiskunnan ja oman liikkeen välisessä ristipaineessa. Toisaalta turvallisuuden korostaminen näyttää toimivan eräänlaisena yksimielisyyden korostamisena. Yksimielisyyden ja uskonnollisen

²⁹⁸ Äidiksi tulemisen on nähty naisen elämässä yhtenä alttiimpana aikana ongelmien kriisiytymiseen. (Madge & O'Connor 2006, 201)

yhteisymmärryksen ylläpito vaikutti suoraan turvallisuuden tunteeseen. Yhteisön perinteestä ja normeista poikkeavat mielipiteet koettiin uhkaavina ja siten turvallisuuden tunnetta horjuttavina. Turvallisuuden tunnetta horjuttavista aiheista oli helpompi vaieta kuin ottaa ne keskusteluun mukaan.

Äitiys siirtymänä sosiaalisesta roolista toiseen ja mammapalstojen funktio eräänlaisena liminaalitulana sosiaalisessa siirtymässä vaikutti äitien voimaantumiseen positiivisesti. Suljetussa yhteisössä toimiessaan he pystyivät etsimään omaa paikkaansa niin suhteessa taustayhteisöön ja sen normeihin kuin myös muuhun yhteiskuntaan liikkeen ulkopuolella. Myös vanhemmille äideille mammapalsta näyttäytyi tilana, jossa sai olla oma itsensä ja jakaa omaa äitiyttä nuorempien äitien kanssa. Vanhemmat äidit kokivat oman paikkansa tärkeäksi nuorempien tukemisessa, mikä kertoo positiivisen esimerkin tärkeydestä sopeutumisprosessissa.

Löysin neljä ulottuvuutta voimaantumiseen mammapalstoilla. Ulottuvuudet avaavat kukin voimaantumista mammapalstoilla omasta näkökulmastaan. Ensimmäinen, virtuaalinen ulottuvuus kertoo analyysin tuloksena niistä tekniikkaan liittyvistä tekijöistä, jotka vaikuttivat äitien voimaantumiseen internetyhteisöissä. Yhteisön toiminta lähes yksinomaan internetissä loi mammapalstoille omaleimaisen toimintaympäristön, mikä vaikutti selvästi myös siellä koettavaan voimaantumiseen. Mammapalstat toimivat etäisyyttä ottavina yhteisöinä niin taustayhteisöön kuin muihin äiteihin. Vaikka samassa elämäntilanteessa olevat naiset olivat joka hetki tavoitettavissa, he olivat kuitenkin kaukana, eikä heitä pääosin tunnettu reaalielämässä. Tämä helpotti vaikeista asioista puhumista ja siten kriisin käsittelyä, kun voitiin tarkastella omaa tilannetta ja taustayhteisöä etäämmältä. Voimaantuminen mahdollistui juuri keskustelun ja vuorovaikutuksen avulla, kun huomattiin, että yhteisössä voidaan vapaasti puhua vaikeistakin asioista.

Toinen ulottuvuus mammapalstoilla voimaantumiseen avautui identifikaation kautta. Samassa elämäntilanteessa olevat naiset antoivat toisilleen samastumisen malleja. Yhteinen tausta taas lujitti yhteisöä tiiviiksi ja luottavaiseksi. Vanhemmat äidit antoivat esimerkkejä suuren perheen pyörittämisestä ja toisaalta rohkaisevat nuorempia jaksamaan ja luottamaan tulevaisuuteen. Identifikaation ulottuvuus kuvaa yksilön suhdetta ryhmään ja voimaantumisen syntymistä sen seurauksena.

Kolmas voimaantumisen ulottuvuus on yhteisöllisyys. Äitien voimaantumisen kokemukset liittyivät hyvin tiiviisti mammopalstan toimintaan ja siellä toteutuvaan vuorovaikutukseen. Toimiva ja tasa-arvoinen yhteisö vaikutti äitien kokemuksiin hyväksytyksi tulemisesta, mikä lisäsi uskoa omiin kykyihin selvitä elämässä.

Neljänneksi ulottuvuudeksi nostin yksilöllisen ulottuvuuden, jonka nimesin itsetietoisuuden ulottuvuudeksi. Itsetietoisuuden kasvu käsitteenä pitää sisällään merkitykset sekä itseluottamuksen lisääntymisestä että toisaalta myös tietynlaisesta vahvistumisesta ja oman aseman tiedostamisesta. Haastateltavien kokemuksista oli selkeästi havaittavissa vertaistuen positiivinen vaikutus voimaantumiselle sekä yhteisen vanhoillislestadiolaisen identiteetin vahvistuminen. Päinvastoin kuin kriisin yhteydessä voisi kuvitella, mammapalstalaisten sitoutuminen ei suuntaudu pois päin taustayhteisöstä, vaan vahvasti taustayhteisön suuntaan. Yhteistä linjaa haettiin jatkuvasti ja äidit kannustivat toisiaan jaksamaan. Suurten kysymysten ja kovankin arjen keskellä eläessään äidit pyrkivät luomaan yhteishenkeä ja etsimään omia vahvuuksiaan sekä edesauttamaan itsensä ja toistensa eteenpäin pyrkimistä niin oman uran kuin henkisen jaksamisenkin alueilla.

Tutkimustulokseni ovat monissa kohdin yhteneväisiä Siitosen voimaantumisen teorian kanssa. Siitosen mukaan voimaantuminen on ihmisen henkilökohtainen ja sosiaalinen prosessi, joka lähtee ihmisestä itsestään. Vaikka se on henkilökohtainen prosessi, siihen vaikuttavat kuitenkin toiset ihmiset, olosuhteet ja sosiaaliset rakenteet.²⁹⁹ Analyysini perusteella voidaan kuitenkin sanoa, että internetyhteisön merkitys yksittäisen äidin voimaantumiselle on erittäin suuri. Suljettu yhteisö, luottamus, avoin ilmapiiri, turvallisuus ja vertaisuus ovat seikkoja, joita vanhoillislestadiolainen nuori äiti ei missään muualla samassa mittakaavassa voi kohdata. Voisikin kysyä, onko voimaantuminenkaan samassa mittakaavassa vanhoillislestadiolaisten äitien kohdalla ja erityisesti äitiyden kriisitilanteissa missään muualla, tai yksin, mahdollista. Kaikissa neljässä voimaantumisen ulottuvuudessa voimaantumista edistävänä tekijänä toimi vuorovaikutus yksilön ja ryhmän välillä, joskin tarkastelin sitä ulottuvuuksissa eri tasoilta. Internet sosiaalisena tilana ja vuorovaikutuksen paikkana oli äideille voimaannuttava ja osalle kokemusten mukaan jopa korvaamaton.

²⁹⁹ Siitonen 1999, 118.

Kutuniva tutkimusartikkelissaan vanhoillislestadiolaisten äitien identiteetistä käyttää voimaantumisen läheistä termiä valtaistuminen, mutta puhuu myös emansipaatiosta.³⁰⁰ Hänen mukaansa vanhoillislestadiolaisen naisen usko ilmenee heidän elämässään vahvana sisäisenä voimana. Usko synnyttää luottamusta tulevaisuuteen, vaikka tiheät synnytykset voivat aiheuttaa kuolemanpelkoa. Pelko voi johtaa valtaistumiseen tai emansipaatioon, mikä on kuitenkin vanhoillislestadiolaiselle naiselle vaikeaa, sillä sitä voivat vastustaa nainen itse, muut naiset, puoliso, lapset, yhteisö tai muu ympäristö. Mammalstoilla koettava voimaantuminen on osittain juuri tätä itsensä tiedostavaa heräämistä, mikä on vanhoillislestadiolaiselle naiselle rankkaa ja jonka kanssa joutuu tekemään töitä. Taustayhteisön, vastakkaisen sukupuolen sekä muun yhteiskunnan ristipaineessa eläminen ei tiedostamisen hetkellä ole helppoa, ja tähän osittain tiedostamattomaan tarpeeseen ovat syntyneet mammalstat. Suljettu yhteisö henkisenä tilana, johon voi paeta elämän ristiaallokosta, tarjoaa äideille paikan hakea voimaa ja itseluottamusta niin sopeutumisessa taustayhteisöön kuin sitoutumisessa oman hyvinvoinnin kehittämiseen.

10.2 Sopeutuminen liikkeeseen ja sitoutuminen oman hyvinvoinnin edistämiseen

Voimaantumiseen liittyy olennaisena osana valinnan vapauden kokeminen. Jo lapsesta saakka yksilön on saatava mahdollisuuksia vaikuttaa omaan elämäänsä. Jos valinnat joudutaan tekemään aina toisten ihmisten toiveiden pohjalta, minäkäsitys heikkenee. Toisaalta taas turvallisessa ja hyväksyvässä ilmapiirissä tehdyt valinnat lisäävät varmuuden, omien kykyjen, itseluottamuksen ja itsearvostuksen tunnetta.³⁰¹

Haastatellut äidit olivat kokemustensa mukaan mammalstoilla hyväksyvässä ja turvallisessa ympäristössä. Heidän elämäänsä normittavat tietyt rajat, kuten avioliitto ja perhesuunnittelusta kieltäytyminen. Kutunivan mukaan vanhoillislestadiolainen nainen luo osittain identiteettiään yhteisön kautta. Naiset vertaavat itseään suhteessa puolisoon ja vanhoillislestadiolaiseen yhteisöön. He

³⁰⁰ Kutuniva 2007, 2. Valtautumista tai valtaistumista pidetään voimaantumisen synonyymina. (Siitonen 1999,135)

³⁰¹ Maslow 1969, 44–59.

myös pohtivat omaa identiteettiään naisena ja äitinä ja vertaavat sitä miehen ja isän identiteettiin. Kutunivan tutkimuksen naisista eräs myös kiisti yksilöllisen minuuden mahdollisuuden vanhoillislestadiolaisessa yhteisössä ja kertoi identiteettinsä määrittävän ennen kaikkea yhteisön kautta.³⁰²

Vanhoillislestadiolaisuuden perhekeskeisyys ja äidin aseman korostuminen näkyy myös omassa tutkimuksessani. Nainen ja ennen kaikkea äiti on ikään kuin yhteisön omaisuutta, ja yhteisöstä käsin määrittyy naisen tila. Haastateltavien kokemuksista analyysin perusteella voidaan todeta, että äitiyden kriisi ja keskustelu lasten vastaanottamisen hyväksymisestä omassa elämässä on pyrkimystä sopeutua siihen tilaan, jonka yhteisön perinne ja sosiaaliset rakenteet naiselle ovat vanhoillislestadiolaisuudessa määrittäneet. Naisen aseman määrittämisellä on selkeä merkityksensä koko liikkeen kannalta. Kurki on tutkinut naiseutta helluntailiikkeessä ja hän toteaa naisen saavan liikkeessä symbolisen aseman. Nainen on liikkeen autenttisuuden mittari.³⁰³ Myös vanhoillislestadiolaisuudessa äidin arvostettu asema ja naisen rajattu paikka synnyttäjänä ja kasvattajana tukee koko liikkeen jatkuvuutta. Naisen asemassa tapahtuvat muutokset ovat uhka koko liikkeen yhtenäisyydelle, ja muutoksia pyritään välttämään. Naisen asema ja erityisesti syntyvyyden mahdollinen keskimääräinen pieneneminen nähdään eräänlaisena liikkeen rappion merkinä. Tämä heikentää naisen mahdollisuutta päättää omasta elämästään, ja voi saada aikaan ristiriitoja yksittäisen naisen kohdalla. Ehkäisykielto toimii liikkeessä kantavana rakenteena, sillä se varmistaa naisen elämän suuntautumisen pääasiassa perheeseen ja yhteisön hyvään.

Naiseuden historialle onkin ollut ominaista naisen tilan määrittäminen naisen ulkopuolelta. Oman henkisen tilan, oman huoneen, merkitys on kuitenkin tärkeä voimaantumisen kannalta. Haastatelluille äideille oman tilan hakeminen ja sopeutuminen ulkoa määriteltyyn tilaan aiheutti paljon kysymyksiä ja osittain myös voimattomuutta, kun omaa elämää ja siinä tapahtuvia muutoksia ei pysty juuri suunnittelemaan eikä hallitsemaan. Mammalstoilla oli kuitenkin tälle prosessille tärkeä merkitys. Siitä syystä, että keskustelu käytiin vapaassa ja turvallisessa ilmapiirissä, äideille syntyi tunne, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä ja valintoihinsa sekä kohottaa elämänsä laatua.

³⁰² Kutuniva 2007, 3.

³⁰³ Kurki 2005, 159.

Vaikka äidit kokivat, että he eivät suuria muutoksia pysty elämässään tekemään, he kuitenkin pystyvät sopeutumaan ja sitoutumaankin.

Analyysin perusteella ja voimaantumisteorian avulla päädyin käsittämään voimaantumisen katalyytti-idean toimivan samanaikaisesti haastateltujen äitien elämässä kahdella tasolla. Siitosen mukaan vahva voimaantuminen johtaa vahvaan sitoutumiseen ja heikko voimaantuminen vastaavasti heikkoon sitoutumiseen.³⁰⁴ Erotin äitien voimaantumisen prosessin kahteen osaan, sillä se selkeästi toimi kahdella tasolla. Ensinnäkin voimaantumisen prosessia käytiin läpi uskonelämään ja uskonnolliseen yhteisöllisyyteen liittyvällä tasolla. Voimaantumisen prosessi uskonasioista puhuttaessa ja lapsiasiaa käsiteltäessä jäi väistämättä vaillinaiseksi, koska niistä puhuminen koettiin palstoilla vaikeaksi ja niistä pääosin vaiettiin. Äidit myös kokivat näissä asioissa lievää voimattomuutta, koska kokivat, että eivät voi itse niihin vaikuttaa. Muutama äiti koki selkeästi saaneensa vastauksia myös uskonkysymyksiin ja pohdintaan, mutta heilläkin voimattomuutta aiheutti juuri epä tietoisuus tulevasta ja omasta jaksamisesta arjen keskellä. Voimaantumisen prosessi tällä saralla ei siis analyysin perusteella johtanut sitoutumiseen, eli kyseessä oli heikko voimaantuminen.

Mielestäni kuitenkin heikko sitoutuminen heikon voimaantumisen seurauksena jättää paljon seikkoja huomiotta mammalalstojen äitien kohdalla, sillä äidit näyttivät olevan taustayhteisöön vahvasti sitoutuneita muussa elämässä.³⁰⁵ Siksi totean, että uskonasioita ja taustayhteisöä koskeva voimaantumisen prosessi äitien kohdalla johti sopeutumiseen. Äidit pyrkivät sopeutumaan liikkeen normeihin, ja siinä he myös pitkälti onnistuivat vanhempien äitien ja muiden samassa elämäntilanteessa olevien rohkaisun tuloksena. Erään haastateltavan lausahdus kuvaa tätä seikkaa erinomaisesti: ”Kyllä varmasti ennen kaikkea semmonen asennemuutos ja tavallaan semmonen asioitten hyväksyminen, ettei kapinoisi vastaan, että se ei johda mihinkään. Kyllä se on vaikuttanu palstalla.”³⁰⁶ Sopeutuminen näyttäytyy siis asioiden hyväksymisenä sellaisinaan, ja sen olettamisena, että elämä on helpompaa kun ei pyristele vastaan.

Mammalalstoilla oli kuitenkin nähtävissä toinenkin voimaantumisen prosessi. Tämä prosessi liittyi yksilön omaan hyvinvointiin ja itsetietoisuuden kehittymiseen. Mammalalstoilla on havaittavissa selvää vahvaa voimaantumista

³⁰⁴ Siitonen 1999, 162.

³⁰⁵ Ks. myös Hyytinen 1995, 151. Vanhoillislestadiolaiset äidit ovat vahvasti sitoutuneita yhteisöön. Yhteisön homogeenisuuden syiksi Hyytinen näkee termien yhdenmukaisuuden, opillisen ehdottomuuden, yhteisön kiinteyden ja tehokkaan tradition siirron. (Hyytinen 1995, 151.)

³⁰⁶ H985P2.

yksilön hyvinvoinnin kehitymisessä. Äidit kokivat omien kykyjensä vahvistuneen, he luottivat enemmän itseensä ihmisenä, äitinä ja kasvattajana. He näkivät tulevaisuutensa valoisampana ja kokivat oman elämänsä selkiytyneen.³⁰⁷ Vahva voimaantumisen johti tässä prosessissa vahvaan sitoutumiseen oman hyvinvoinnin kehittämiseen. Äidit hakivat aktiivisesti uusia tapoja kehittää itseään, parantaa parisuhdettaan ja omaa jaksamistaan toisten äitien tukemana ja kannustamana.

Ojosen mukaan ihminen tarvitsee elämässään rajoja. Hän toteaa: ”Vaikka auktoriteetit, normit ja säännöt voivat ahdistaa ja tukahduttaa, ne ovat välttämättömiä. Jos ihmisellä ei ole minkäänlaisia rajoja, hän ei suinkaan kehity aidosti itseään toteuttavaksi, itseään ja muita rakastavaksi, vaan pikemminkin hillittömän itsekkääksi.”³⁰⁸ Haastatellut äidit kokivat normit ja säännöt elämään kiinteästi kuuluvina asioina. Ne antavat heidän elämälleen selkeät raamit, jotka paitsi aiheuttavat kysymyksiä myös luovat turvallisuutta ja pysyvyyttä elämään. Siksi niistä on myös erittäin vaikea kuvitella luopuvansa, vaikka ne heikentävät voimaantumista. Yhteisön normeista poikkeava käyttäytyminen ei myöskään yleensä houkuttele, koska se merkitsisi kiusallisen huomion kohteeksi joutumista ja vaatimuksia perustelujen esittämiseen.³⁰⁹ Siitosen mukaan tärkeää onkin valinnanvapauden pyrkimyksen kohdalla pohtia, mikä on kriittisesti ajateltuna oman valinnanvapauden todellisuus. Yksilön tulisi pyrkiä hahmottamaan, kenen intresseistä on kysymys edessä olevassa valintatilanteessa.³¹⁰

Haastateltujen äitien kohdalla kahden eritasoisen voimaantumisen prosessin eteneminen johtaa kysymään, miten nämä prosessit tulevat etenemään pitkällä aikavälillä. Miten oman hyvinvoinnin edistäminen ja sitoutuminen siihen vaikuttaa vanhoillislestadiolaiseen liikkeeseen ja äitien asemaan liikkeessä? Miten äitien sopeutuminen liikkeeseen tulee edistymään, ja johtaako sopeutumisen prosessi ja yhtäaikainen hyvinvoinnin edistämisen prosessi liikkeen muutokseen sisältä päin? Näihin kysymyksiin en kykene oman aineistoni perusteella vastaamaan, ja tulevaisuudessa olisikin tarvetta tutkimukselle vanhoillislestadiolaisuudesta myöhäismodernina liikkeenä.

³⁰⁷ Tutkimustulos on samansuuntainen Munnukan et al. äitiyskeskustelupalstoja kokevien tutkimustulosten kanssa. Munnukka et al. toteavat äitien kokevan tulevaisuutensa hyväksytyiksi sellaisenaan, oman harkintakyvyn ja päätöksentekokyvyn parantuneen, saavan myötätuntoa sekä itsenäisen ja kriittisen lähestymistavan vahvistuneen. (Munnukka et al. 2005, 250)

³⁰⁸ Ojanen 1996, 410.

³⁰⁹ Honko & Pentikäinen 1975, 45.

³¹⁰ Siitonen 1999, 126.

Vanhoillislestadiolainen kulttuuri ja naisen asema tässä kulttuurissa sekä vanhoillislestadiolainen yhteisöllisyys ja uskonnollinen retoriikka suhteessa yksilön kokemukseen olisivat mielenkiintoisia tutkimuskohteita tulevaisuudessa.

Äitien aseman muutokset ja heidän hyvinvointinsa paraneminen vaikuttavat varmasti myös laajemmin liikkeeseen, sillä onhan äideillä tärkeä merkitys liikkeessä kasvattajina ja tradition siirtäjinä. Epäilemättä äitien prosessit mammalpalstoilla voivat toimia osittain myös mammalpalstojen ulkopuolella.³¹¹ Kuitenkin äideille mammalpalstat suljettuina ja turvallisina yhteisinä ovat erinomainen kanava pohtia näitä kysymyksiä ja viedä prosesseja eteenpäin, kunnes ne ovat kypsiä myös julkiseen ja liikkeen sisäiseen laajempaan keskusteluun.

10.3 Mammalpalstat osana äitien elämänhallintaa

Mammalpalstoilla tapahtuva voimaantuminen ja sen seurauksena sopeutuminen ja sitoutuminen ovat jatkuvaa liikettä kohti parempaa elämänhallintaa. Roos toteaa elämänhallinnan olevan kokemus siitä, että elämä on yksilön itsensä hallinnassa tai sitten kulkenut eteenpäin yksilön vaikutusvallasta riippumatta, ikään kuin virran vietävänä. Hän näkee elämänhallinnan käsitteen jakautuvan näin joko ulkoiseen tai sisäiseen hallintaan. Ulkoinen elämänhallinta käsittää kokemukset siitä, että yksilö voi vaikuttaa oman elämänsä kulkuun itse parhaaksi katsomallaan tavalla ja hän pääsee toteuttamaan tavoitteitaan lähes täysin muista tekijöistä riippumatta. Roosin mukaan yksilölle ominaista on juuri ulkoisen elämänhallinnan tavoittelu, sillä usein yksilö pääsee toteuttamaan tavoitteitaan ja elämään ilman muiden vaikutusta tilanteessa, jossa elämän aineelliset ja henkiset puolet ovat kunnossa.³¹²

Sisäisellä hallinnantunteella Roos tarkoittaa ajatusta onnistuneesta mukautumisesta. Kyse on siis sopeutumisesta vallitsevaan tilanteeseen, riippumatta elämän tapahtumista. Roos kuvaa tätä asioiden ”parhain päin” katsomiseksi. Sisäinen elämänhallinta opitaan vähitellen, ja se voi alkaa jo lapsuudesta. Elämänhallinnan kokeminen on hyvin henkilökohtaista ja voi olla,

³¹¹ On todettu, että virtuaaliset yhteisöt mahdollistavat sukupuolisuhteiden ja valta-aseman uudelleen järjestämisen muuttaen patriarkaalista valta-asemaa. (Madge & O’Connor 2006, 199) Mammalpalstoilla äitien voimaantuminen ja oman aseman tiedostaminen voi johtaa naisen aseman uudelleenarviointiin myös taustayhteisössä.

³¹² Roos 1987, 65.

että elämä koetaan olevan hallinnassa, vaikka se ei ulospäin siltä näytä.³¹³ Kyse on tällöin sisäisestä elämänhallinnasta, jossa yksilö ikään kuin hyväksyy luonnon järjestyksen elämään kuuluvana ja sopeutuu elämään niissä olosuhteissa, jotka hänellä on käytettävissä.

Mammalpalstoilla elämänhallinta näyttää olevan pääosin sisäistä. Äideillä ei ole juuri mahdollisuuksia vaikuttaa lasten saamiseen, mutta he pyrkivät sopeutumaan ja näkemään elämänsä parhain päin. Onkin todettu, että sisäinen elämänhallinta liittyy useimmiten juuri henkisten, eettisten ja uskonnollisten päämäärien toteuttamiseen, kun taas ulkoinen elämänhallinta sopii aineellisten päämäärien saavuttamiseen.³¹⁴ Helander on tutkimuksessaan naisläheteistä todennut, että usko voi olla yksi elämän sisäisen hallinnan kokemisen kantava voima. Usko ja oman elämän mieltäminen Jumalan johdatuksessa olevaksi sai aikaan hallinnan tunteen, vaikka hänen tutkimuksensa naislähetit eivät voineet vaikuttaa oman elämänsä ulkoiseen hallintaan muuttuvien työolosuhteiden vuoksi.³¹⁵

Haastattelemini äitien kokemuksissa näkyi oman elämän ja tulevaisuuden jättäminen Jumalan huolenpidon ja johdatuksen varaan, mikä oli yhteneväistä Helanderin tutkimuksen naisten kanssa. Sisäisen elämänhallinnan vahvasta roolista huolimatta mammalpalstoilla ilmeni hieman myös ulkoiseen elämänhallintaan pyrkimistä. Tätä näkyi useammin oman hyvinvoinnin parantamiseen liittyvän prosessin yhteydessä kuin taustayhteisöön ja sen normeihin sopeutumisprosessin yhteydessä.

Pohdinta äitien ulkoisesta ja sisäisestä elämänhallintaan pyrkimisestä heijastaa myös sitä kamppailua, jota vanhoillislestadiolaisuus talonpoikaisena liikkeenä käy myöhäismodernin kulttuurin murroksessa. Roosin mukaan sopeutuminen, jonka lähtökohtana on elämän alistuneisuus luonnon kiertokululle, kuuluu olennaisena osana maaseudun talonpoikaiseen elämään.³¹⁶ Sopeutuminen kertoo elämän sisäisestä hallinnasta, joka on vaikea taito oppia mutta määrättyissä oloissa välttämätön.³¹⁷ Modernistuneessa maailmassa yksilö taas pyrkii usein tietoisesti pois sisäisestä elämänhallinnasta pyrkien ulkoiseen elämänhallintaan, jossa kaikki on yksilön kannalta mahdollista.³¹⁸ Modernin ajan

³¹³ Roos 1987, 66.

³¹⁴ Riihinen 1996, 29.

³¹⁵ Helander 2001, 195–196.

³¹⁶ Roos 1987, 79.

³¹⁷ Roos 1987, 66.

³¹⁸ Roos 1987, 66.

ihmiskäsitys myös sopii ulkoisen elämänhallinnan käsitteeseen. Modernissa ajassa ihminen nähdään omaa elämäänsä suunnittelevana ja tavoitteisiin pyrkivänä aktiivina, jolle nykyisyys merkitsee enemmän kuin menneisyys.³¹⁹ Vanhoillislestadiolaisille naisille sisäisen hallinnantunteen saavuttaminen on elämässä pärjäämisen ja jaksamisen perusedellytys. Kuitenkin yhteiskunnassa vallitseva ulkoiseen elämänhallintaan pyrkimisen paine sekä taustayhteisön suunnasta paine liikkeen normeihin sopeutumisesta saattaa äidit tilanteeseen, jossa elämänhallinta on koetuksella.

Mammopalstat toimivat osana äitien elämänhallintaa. Ne tarjoavat kanavan, jossa käsitellä äitiyteen, itseen, uskoon ja yhteisöön liittyviä asioita luottamuksellisesti. Voimaantuminen mammapalstoilla johtaa taustayhteisöön sopeutumiseen ja oman hyvinvoinnin kehittämiseen sitoutumiseen, mikä edistää elämänhallintaa. Äitien voimaantuminen ja parantuva elämänhallinta vaikuttavat tasa-arvoistavasti äitien asemaan perheessä ja liikkeessä. Pinnan alla voi olla tarvetta isommallekin muutokselle, sillä naisen aseman tasa-arvoistuminen liikkeessä ja oman tilan etsiminen voi synnyttää keskustelua äitien hyvinvoinnista ja liikkeen tulevaisuudesta laajemminkin.

Mammopalstat ovat myös pyrkimystä määritellä äitiyttä vanhoillislestadiolaisessa yhteisössä uudelleen muokkaamalla yhteisössä vallitsevia puhetapoja äitiydestä. Äitien kokemusten mukaan lapsiasiasta keskustelu on tervetullutta, vaikka siitä olikin sillä hetkellä vaikea puhua. Mammopalstat toimivat tässä kuitenkin eräänlaisina tuntosarvina. Ne toimivat äitien yhteisenä äänenä, jossa eri puolella Suomea asuvat vanhoillislestadiolaiset äidit ovat yhdistäneet ajatuksensa ja käyvät keskustelua omasta elämästään ja tilanteestaan. Mammopalstat ovat vanhoillislestadiolaisuudessa ainutlaatuisia äitien itsensä määrittämiä tiloja, jotka lisäävät tietoisuutta ja keskustelua ja siten parantavat naisten asemaa. Voimaantuminen ei mammapalstoillakaan ole paikallaan oleva prosessi, vaan se jatkuu ja muuttuu tutkimuksen teon jälkeenkin. Myös keskustelu mammapalstoilla jatkuu, eikä vielä voida tarkalleen tietää, kuinka mammapalstat ja äitien tietoisuuden vahvistuminen tulevat näkymään vanhoillislestadiolaisessa liikkeessä tulevaisuudessa.

³¹⁹ Järvikoski 1996, 46.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Lähteet

Haastattelut

Haastattelut (H1-H10). Tutkijan hallussa.

Tutkimuspäiväkirja 2006-2007. Tutkijan hallussa.

Internet

Kaksplus

2007 <http://www.kaksplus.fi/> 14.8.2007.

Kulmasohva

2006 <http://kulmasohva.net/> 26.12.2006.

MSN- yhteisöt

2006 <http://groups.msn.com/home.msnw?pgmarket=fi-fi> 26.12.2006.

Suomen Rauhanyhdistysten keskusyhdistys

2006 <http://www.srk.fi> 13.12.2006, 21.12.2006.

Suviseurat

2006 <http://www.suviseurat.net/2006/> 21.12.2006.

Vauva-lehti

2007 <http://www.vauva-lehti.fi/> 14.8.2007.

Sähköpostit

Henkilökohtainen sähköpostiviesti. 17.11.2006. Tutkijan hallussa.

Henkilökohtainen sähköpostiviesti. 22.11.2006. Tutkijan hallussa.

Henkilökohtainen sähköpostiviesti. 5.12.2006. Tutkijan hallussa.

Kutuniva, Mervi

2006 Henkilökohtainen sähköpostiviesti. 3.11.2006. Tutkijan hallussa.

Kirjallisuus

Alasuutari, Päivi

1992 Ehkäisyn kiellon synty ja umpikuja vanhoillislestadiolaisessa herätysliikkeessä. – Sosiologia N:o 2. 106–115.

Brummer, Matti & Hägglund, Tor-Björn

- 1981 Uskonnollinen protestiliike. Psykoanalyttinen tutkielma lestadiolaisuudesta. – Luoda vai lyödä. Suomen nuorisopsykiatrisen yhdistyksen vuosikirja 1981. Toim. Hägglund, Tor-Björn et al. Jyväskylä: Gummerus.
- Chavis, David M. & Wandersman, Abraham
1990 Sense on Community in the Urban Environment: A Catalyst for Participation and Community Development. – American Journal of Community Psychology. Vol. 18:1. 55–81.
- Davie, Grace
2000 Religion in Modern Europe. A Memory Mutates. Oxford: University Press.
- Douglas, Mary
2000 Puhtaus ja vaara. Rituaalisen rajanvedon analyysi. Tampere: Vastapaino.
- Foerst, Anne
2005 Ruumiillisuus internetissä. – Pyhä media. Toim. Johanna Sumiala-Seppänen. Jyväskylä: Atena. 123–134.
- Giddens, Anthony
1995 Elämää jälkitraditionaalisessa yhteiskunnassa. – Nykyajan jäljillä: Refleksiivinen modernisaatio. Toim. Beck, U. & Giddens A. & Lash, Scott. Tampere: Vastapaino. 83–152.
- Grönfors, Matti
1985 Kvalitatiiviset kenttätutkimusmenetelmät. Juva: Wsoy.
- Haho, Aarno
2005 Uskonvanhurskaus. – Minä uskon. Vuosikirja 2005. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys. 146–153.
- Hautamäki, Antti
2005 Yhteisöllisyyden paluu. Helsinki: Gaudeamus.
- Havas, Väinö
1927 Lestadiolaisuuden historia pääpiirteissään. Oulu: Suomen lähetysseuran lestadiolainen haaraosasto.
- Heikkilä-Laakso, Kristiina & Heikkilä, Jorma
1997 Innovatiivisuutta etsimässä: Irtiottoa keskinkertaisuudesta. Turku: Turun opettajankoulutuslaitos.
- Helander, Eila
2001 Kutsumus kantaa. Naislähetit Suomen lähetysseuran työssä toisen maailmansodan jälkeen. Helsinki: Suomen Lähetysseura.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena
2000 Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula
2003 Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Honko, Lauri
1972 Uskontotieteen näkökulmia. Porvoo: WSOY.
- Honko, Lauri & Pentikäinen, Juha
1975 Kulttuuriantropologia. Porvoo: WSOY.
- Hoybye, Mette & Johansen, Christoffer & Tjornhoj-Thomsen, Tine
2005 Online Interaction. Effects of storytelling in an Internet breast cancer support group. – *Psycho-Oncology* 14. 211–220.
- Huotari, Voitto
1981 Kirkkomme herätysliikkeet tänään. Pieksämäki: Kirjapaja.
- Hyytinen, Eeva-Liisa
1995 Siionin tyttäret: omaelämäkertatutkimus vanhoillislestadiolaisten naisten uskonnollisuudesta. Käytännöllisen teologian pro gradu -tutkielma. HYTTK.
- Ihonen, Markku
1994 Hempeitä juonia: lukemiskiellot ja niiden perustelu. – Vallan verkot ja hengen neuvokkuus. Toim. Ihonen, Markku; Undusk, Jaan. Helsinki: Kirjastopalvelu. 80–89.
- Ihonen, Markku
1999 Naisen paikka lestadiolaisuudessa: varhaisia juonteita. – Nöyrä, uhmakas, itsenäinen. Nainen 1800-luvun suomalaisessa kulttuurissa. Esitelmä Suomen Akatemian ja Turun yliopiston kotimaisen kirjallisuuden järjestämässä seminaarissa. Turku. 15.10.1999. <http://www.uta.fi/~tlmaih/Jutut2/naiskuva.htm> 3.4.2007.
- Ihonen, Markku
2001 Esimodernista myöhäismoderniin. Esikoislestadiolaisuus kohtaa nykymaailman. – Lestadiolaisuuden monet kasvot. *Iustitia* 14. Toim. Talonen, Jouko et al. Helsinki: Suomen teologinen instituutti. 154–178.
- Juntunen, Elina
2005 ”Sisaria toisillemme”. Tutkimus voimaantumisen kokemuksista Hanna-ryhmässä. Käytännöllisen teologian pro gradu -tutkielma. HYTTK.
- Järvikoski, Aila
1996 Sisäinen elämänhallinta ja sosiaaliset paineet. – Elämänhallintaa etsimässä. Toim. Raitasalo, Raimo. Helsinki: Kansaneläkelaitos. 35–48.
- Kinnunen, Mauri
2006 Tämä vuosituhat haastaa lestadiolaisuuden. – *Kaleva* 1.10.2006. 46.

- Korkiakoski, Olavi
2004 Kristuksen seuraaminen ja itsensä kieltäminen. – Rauhaa ja iloa. Suomen rauhanyhdistysten keskusyhdistyksen vuosikirja 2004. Toim. Hautamäki, Aimo et al. Jyväskylä: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys. 24–31.
- Kotimäki, Sanna
2005 Pitäkää avioliitto kaikin tavoin kunniaassa. – Minä uskon. Suomen rauhanyhdistysten keskusyhdistyksen vuosikirja 2005. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys. 88–91.
- Kouri, Pirkko & Turunen, Hannele & Tossavainen, Kerttu & Saarikoski, Seppo
2006 Online discussions mirroring family life during pregnancy. – Informatics in Primary Care 2006;14.41–47.
- Kurki, Eija
2005 Näkyvä ja näkymätön. Nainen Suomen helluntailiikkeen kentällä. Jyväskylä. Diss. Jyväskylä.
- Kutuniva, Mervi
2003 Kaiken se kestää, kaikessa uskoo, kaikessa toivoo, kaiken se kärsii. Katkelmia lestadiolaisäidin elämästä. – Tuulia: Feministisiä näkökulmia lappilaiseen sukupuolikulttuuriin. Toim. Naskali, Päivi et al. Lapin yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja 4. Rovaniemi:Lapin yliopisto.61–113.
- Kutuniva, Mervi
2007 Äitiys yhdistää ja erottaa vanhoillislestadiolaisia naisia. Uskonto ja sukupuoli –kollokvio 2007. Julkaistu verkossa: http://www.teologia.fi/index.php?option=com_content&task=view&id=227&Itemid=16. 15.5.2007.
- Kuusniemi, Tapani
1988 Taivaallisen Vanhimman äidinsydän Laestadiuksen Jumala-kuvassa. Dogmatiikan pro gradu -tutkielma. HYTTK.
- Kärkkäinen, Katri
2001 Tukea ja voimaa nettiyhteisöstä: tutkimus vammaisperheiden oma-aputoiminnasta. Sosiaalipolitiikan laitoksen pro gradu -tutkielma. HYVTK.
- Lehtonen, Tommi
2005 Uskonto ja yhteisö. – Yhteisöllisyyden paluu. Toim. Hautamäki, Antti et al. Helsinki: Gaudeamus. 60–89.
- Lohi, Seppo
1989 Sydämen kristillisyyks: Lars Levi Laestadius ja lestadiolaisen herätyksen alkuvaiheet. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten keskusyhdistys.

- Madge, Clare & O'Connor, Henrietta
2006 Parenting gone wired: empowerment of new mothers on the internet? – *Social & Cultural Geography*. Vol 7:2.199–220.
- Manner, Katja
2006 Naisen ruumiin teologia Lars Levi Laestadiuksen saarnoissa. Helsingin yliopiston teologisen etiikan ynnä uskonnonfilosofian pro gradu -tutkielma. HYTTK.
- Maslow, Abraham Harold
1968 *Toward a Psychology of being*. New York: Van Nostrand.
- Maton, Kenneth I. & Wells, Elizabeth A.
1995 Religion as a Community Resource for Well-Being: Prevention, Healing and Empowerment Pathways. – *Journal of Social Issues*. Vol. 51:2. 177–193.
- McGuire, Meredith B.
1992 *Religion: The Social Context*. Belmont: Wadsworth Publishing Company.
- Melkas, Jussi
1985 Lestadiolainen televisioideologia elämismailman puolustuksena. *Sosiologia* Nro 4/ 1985. 261–272.
- Mielityinen, Mia
1992 Uskonnollisuusko elämänhallintaa?: omaelämäkertatutkimus v.1940-1950 syntyneiden toimihenkilönaisten uskonnollisuudesta. Helsingin yliopiston kirkkososiologian laitoksen pro gradu -tutkielma. HYTTK.
- Munnukka, Terttu & Kiikkala, Irma
2001 Virtuaalihiekkalaatikko. Äitien kokemuksia internetin postituslistoista arjen apuna. *Yhteiskuntapolitiikka*. Vol 66. 6/2001. 513–522.
- Munnukka, Terttu & Kiikkala, Irma & Valkama, Katri
2005 Vertaiset verkossa. Nettiäidit virtuaalihiekkalaatikolla. – *Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus*. Toim. Nylund, M. & Yeung, A. B. Tampere: Vastapaino. 236–254.
- Mustonen, Johanna
2005 Kotiäitiys monilapsisissa perheissä. Käyttäytymistieteellisen tiedekunnan pro gradu -tutkielma. HYKTK.
- Mäkelä, Klaus
1990 *Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta*. Helsinki: Gaudeamus.
- Niemelä, Kati
2004 Kirkolliset herätysliikkeet ja järjestöt. – *Kirkko muutosten keskellä*. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2000–2003. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 89. Jyväskylä: Kirkon

tutkimuskeskus. 329–353.

Nilsson, Kristina

1988 Den himmelska Föräldern. Ett studium av kvinnans betydelse i och för Lars Levi Laestadius' teologi och förkunnelse. Acta universitatis Upsaliensis. Uppsala Women's Studies. A. Women in Religion 1. Uppsala

Nurminen, Hanna

1993 Maallikkolinjan kastekäsitys lestadiolaisuuden 1960-luvun kiistassa. Helsingin yliopiston systemaattisen teologian laitoksen pro gradu -tutkielma. HYTTK.

Nylynd, Marianne

2005 Vertaisryhmät kokemuksen ja tiedon jäsentäjinä. – Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Toim. Nylynd, M & Yeung, A. B. Tampere: Vastapaino. 195–213.

Ojanen, Markku

1996 Mikä minä on?: Minän rakenne, kehitys, häiriöt ja eheytyminen. Tampere: Kirjatoimi.

Outakoski, Nilla

1990 Lars Levi Laestadiuksen saarnojen maahiskuva verrattuna Kaaresuvannon nomadien maahiskäsityksiin. Oulu: Oulun historiaseura.

Ozorak, Elisabeth

1996 The Power, but not the Glory: How women Empower Themselves Through Religion. – Journal for the Scientific Study of Religion. 1/35. 17–29.

Paananen, Antti

2004 Viihteen viehätyks. – Rauhaa ja iloa. Suomen rauhanyhdistysten keskusyhdistyksen vuosikirja 2004. Toim. Hautamäki, Aimo et al. Jyväskylä: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys. 148–155.

Parry, Diana C.

2005 Work, Leisure, and Support Groups: An Examination of the Ways Women with Infertility Respond to Pronatalist Ideology. – Sex roles. Vol 53:5/6. 337–346.

Peterson, Andrew N. & Zimmerman, Marc A.

2004 Beyond the Individual: Toward a Nomological Network of Organizational Empowerment. – American Journal of Community Psychology. Vol 34. N. 1/2. 129–145.

Peuhkuri, Lea

2005 ”Koko elämänsä raskaana, muttei koskaan pääse synnyttämään”. Diskurssianalyttinen tutkimus hedelmöityshoidoissa käyvien naisten internetkeskustelusta. Sosiologian pro gradu -tutkielma. HYVTK.

- Price, Richard H.
1990 Wither Participation and Empowerment? – American Journal of Community Psychology. Vol. 18:1. 163–167.
- Pursiainen, Raili
1985 Naisen asema suomalaisessa uskonnollisessa liikkeessä 1880–1922. Helsingin yliopiston kirkkohistorian laitoksen pro gradu -tutkielma. HYTTK.
- Pyysalo, Risto
1981 Herätysliikkeiden asenteissa tapahtuneista muutoksista kymmenvuotiskautena 1962–1972. – Spiritus et institutio ecclesiae libellus in honorem Erkki Kansanaho. Suomen kirkkohistoriallisen seuran toimituksia 117. Helsinki: SKHS. 237–252.
- Raittila, Pekka
1976 Lestadiolaisuus 1860-luvulla: leviäminen ja yhteisönmuodostus. Helsinki: Akateeminen kustannusliike.
- Rapo, Niina Maria
2002 Nettiäidit. Internetin äitiyskeskustelupalstat vaihdon ja asiantuntijuuden foorumeina. Valtiotieteellisen tiedekunnan pro gradu -tutkielma. HYVTK.
- Riihinen, Olavi
1996 Elämänhallinta. Käsitteen erittelyä ja ongelmia. – Elämänhallintaa etsimässä. Toim. Raitasalo, Raimo. Helsinki: Kansaneläkelaitos. 16–34.
- Rodgers, Shelly
2005 Internet Community Group Participation: Psychosocial Benefits for Women with Breast Cancer. – Journal of Computer-Mediated Communication. Vol 10, Issue 4, July 2005. <http://jcmc.indiana.edu/vol10/issue4/rodgers.html>
- Roos, Jeja Pekka
1987 Suomalainen elämä. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Ruokanen, Miikka
1980 Jumalan valtakunta ja syntien anteeksiantamus. Suomen Rauhanyhdistysten keskusyhdistyksen opilliset korostukset 1977–1979. Tampere: Kirkon tutkimuslaitos.
- Seppälä, Juha
1990 Kullervo Hulkko lestadiolaisuuden kuvaajana. Helsingin yliopiston kirkkohistorian laitoksen pro gradu -tutkielma. HYTTK.
- Sihvola, Juha
2005 Poliittinen yhteisöllisyys. – Yhteisöllisyyden paluu. Toim. Hautamäki, Antti et al. Helsinki: Gaudeamus. 14–59.
- Siitonen, Juha

- 1999 Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua. Oulu. Diss. Oulu.
Internet osoite:
<http://herkules.oulu.fi/isbn951425340X/html/index.html>
- Selvin, James
2000 The Internet and Society. Cambridge: Polity Press.
- Sulkunen, Pekka
1999 Johdatus sosiologiaan – Käsitteitä ja näkökulmia. Juva: WSOY.
- Suojanen, Päivikki
2000 Uskontotieteen portailla. Historiaa ja tutkimussuuntia. Helsinki:
Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Suolinna, Kirsti & Sinikara, Kaisa
1986 Juhonkylä: Tutkimus pohjoissuomalaisesta lestadiolaiskylästä.
Jyväskylä: Gummerus.
- Talonen, Jouko
1983 Lestadiolaisuuden ekspansiosta. Helsinki: Uusi tie.
- Talonen, Jouko
2001 Lestadiolaisuuden hajaannukset. – Lestadiolaisuuden monet kasvot.
Iustitia 14. Toim. Talonen, Jouko et al. Helsinki: Suomen teologinen
instituutti. 11–30.
- Tiirola, Kaija
1989 Naisen asema lestadiolaisuudessa 1860–1906. Helsingin yliopiston
kirkkososiologian laitoksen pro gradu -tutkielma. HYTTK.
- Tuomi, Ilkka
2005 Yhteisöllisyyden paluu tietoyhteiskuntaan. – Yhteisöllisyyden paluu.
Helsinki: Gaudeamus. 132–162.
- Vanhanen-Silvendoin, Sari
1996 Äitien vuorovaikutusryhmät. – Välittävät verkostot. Toim. Matthies
et al. Tampere: Vastapaino. 227–239.
- Warren, Patricia Leahy
2005 First-time mothers: social support and confidence in infant care. –
Journal of Advanced Nursing 50:5. 479–488.
- Wilska-Seemer, Kati
2005 Voimaantuminen vammaisten naisten vertaisryhmässä. –
Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Toim. Nylund, M. &
Yeung, A. B. Tampere: Vastapaino. 255–273.
- Winefield, Helen R.
2006 Support provision and emotional work in an Internet support group
for cancer patients. – Patient education and Counseling. 62. 193–
197.

Yli-Kaitala, Kirsi

2004 Virtuaalista vertaisuutta virallisen terveydenhuollon rinnalla:
Tutkimus masennuksen ja mielenterveyden ongelmien ympärille
perustetusta internetin oma-apuryhmästä. Sosiologian laitoksen
pro gradu -tutkielma. HYVTK.

Zidbeck, Aulis

1985 Ole vapaa vapaaksi ostettu lauma: Juhani Raattamaa –opettaja ja
sielunhoitaja. Oulu: Suomen rauhanyhdistysten keskusyhdistys.

Zidbeck, Aulis

1987 Haasteita ja keskusteluvirikkeitä ajankohtaisiin
uskonnolliskirkollisiin kysymyksiin: vanhan teologin viimeinen
puheenvuoro ja testamentti. Jyväskylä: Gummerus.

Ziporyn, Terra

1992 True Blue? Postpartum depression. – Harvard Health Letter. Vol
17:4. 1–5.

LIITTEET

Liite 1 Teemahaastattelun runko ja kysymysesimerkkejä

1 Tosiasiatiedot

- Syntymävuosi, lasten lukumäärä, koulutus- ja työtausta.

2 Historia äitien nettiyhteisössä

- Mukaanlähtö, vastaanotto, odotukset.
- Miksi lähdit mukaan juuri internetyhteisöön?
- Kuinka kauan olet ollut mukana?
- Tunsitko ennestään muita palstalaisia?
- Miten odotuksesi palstalta ovat toteutuneet?
- Millaisia yllätyksiä on tullut?

3 Mammalpalsta yhteisönä

- Aktiivisuus, palstan yhteisöllisyys ja luonne sekä ilmapiiri.
- Keskustelunaiheet, tärkeät aiheet, palaute muilta ryhmän jäseniltä.
- Miten innostunut ja motivoitunut olet mammalpalstasta?
- Millaisena koet oman asemasi ryhmässä?
- Mitä sinulle merkitsee, että palsta on suljettu ulkopuolisilta?
- Mitä sinulle merkitsee, että kaikki osallistujat ovat naisia ja äitejä?
- Millaisena yhteydenpitovälineenä koet internetin?
- Millainen rooli ylläpitäjällä on palstalla?
- Mitä asioita koet ryhmässä tärkeäksi?
- Oletko pettynyt jossakin asiassa palstan toimintaan/mahdollisuuksiin?
- Millaisena koet mahdollisuutesi vaikuttaa palstan toimintaan?
- Millaisia tapaamisia teillä on ollut palstan ulkopuolella?
- Oletko mukana muissa vastaavissa yhteisöissä?

5 Mammalpalsta äitien tukena

- Ryhmän merkitys haastateltaville.
- Miten koet palstailun vaikuttaneen äitiyteesi? onko se muuttunut?
- Mikä merkitys sinulle on arjen jakamisella palstalla?
- Millaisia konkreettisia ohjeita/ apua olet saanut palstalta?
- Millaista lohdutusta tai tukea olet antanut/saanut vaikeissa tilanteissa?
- Mitkä asiat teitä eniten yhdistää/erottaa?

6 Usko yhteisössä

- Mitä asioita pidät elämässäsi tärkeimpinä?
- Miten äitien yhteinen usko näkyy yhteisössä?
- Miten mammalpalstailu eroaa esimerkiksi sisarilloista?
- Miten ryhmässä näkyy rauhanyhdistysten toiminta?
- Miten rauhanyhdistyksen toimintaan suhtaudutaan äitien yhteisössä?
- Mitä vaikutuksia mammalpalstalla on ollut omaan uskonelämääsi?

7 Mammalpalstan vaikutus henkilökohtaiseen elämään

- Miten lähipiirisi (perhe, ystävät) suhtautuvat palstailuun?
- Millaisena näet oman tulevaisuutesi?
- Miten palstailu on vaikuttanut kuvaan tulevaisuudestasi?

- Millaisia asioita haluaisit muuttaa omassa elämässäsi tai ympäristössäsi?
- Onko mammalasta vaikuttanut muutoksenhaluusi? Oletko jo tehnyt jotain muutoksia?
- Miten mammalasta on vaikuttanut käsitykseen itsestäsi ja omista mahdollisuuksista vaikuttaa omaan elämään?
- Miten mammalasta on vaikuttanut sinun ja miehesi/lastesi suhteeseen?
- Onko palstailulla ollut kielteisiä vaikutuksia elämääsi? Mitä?
- Mitä sellaista palstailu on tuonut elämääsi, mitä sinulla ei ennen ole ollut?

8 Mitä muuta haluaisit kertoa tai lisätä ?